

Stadsmonografie Oostende

2004

Uitgave van

Project Stedenbeleid
Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Markiesstraat 1
1000 Brussel
tel. 02 553 40 38
fax 02 553 40 31

Opgemaakt door

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel
Auteur Steven Valcke

Verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster
Directeur-generaal

Depotnummer

D/2004/3241/012

Productie

LS Communication, Sint-Niklaas

Druk

Enschedé Van Muysewinkel, Evere

Stadsmonografie **Oostende**
2004

Leeswijzer	1
1 Inleiding	5
Historische situering	5
Geografische situering	7
Demografische ontwikkeling	9
2 Een bereikbare stad?	11
Mobiliteit	13
De bestaande lijninfrastructuur	13
Openbaar vervoer	13
Parkeren in Oostende	15
Verkeerstellingen	17
Diensten	19
Fysieke bereikbaarheid van de stadsdiensten	19
Flexibele openingstijden en virtuele bereikbaarheid	19
Website en digitaal loket	21
3 Een bruisende stad?	23
Demografisch	25
Natuurlijke loop	25
Migraties	27
De totale aangroei	29
Verhoudingen tussen de leeftijdscategorieën	31
Vreemdelingen	33
Economie	35
Nijverheid	35
Diensten	37
Startende bedrijven en faillissementen	37
Tewerkstelling in ICT-sectoren	39
Toerisme	41
Overnachtingen	41
Structuur van het logiesaanbod	41
Passanten in de Kapellestraat	43
Belang van het toerisme	43
Sport en cultuur	45
Gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodatie	45
Jongeren	47
Culturele participatie	51
4 Een veilige en gezonde stad?	57
Verkeersveiligheid	59
Aantal verkeersongevallen	59
Ernst van de verkeersongevallen	59
Zachte weggebruikers	63
Criminaliteit	69
Aantal geregistreerde feiten	69
Criminaliteitsgraad	71
Criminaliteit naar hoofdcriminelen	71
Eigen beleving	75
Algemeen onveiligheidsgevoel	75
Mijdingsgedrag	77
Brandweer	81
Gezondheid	83
Mortaliteitsratio's	83
Jongeren en druggebruik	85

5 Een leefbare stad?	87
Wonen	89
Verkoopprijs bouwgrond	89
Verkoopprijs woningen	89
Signaalkaarten en wijkopzichter	91
Kwaliteit van de buurt	93
Inkomen	95
Mediaaninkomen	95
Inkomensverdeling	95
Spreidingsmaten	97
Leefloners (bestaansminimumtrekkers)	99
Werkloze jongeren	99
Crisisnetwerk	101
Milieu	103
Groene ruimte en recreatief groen	103
Afval	105
Leefbaarheid van wijken en buurten	107
Verkeer	107
Vermogensdelicten	107
Bedreiging	109
Verloedering	109
Cultureel erfgoed	111
6 Een leidinggevende stad?	113
Economie	115
De economic decision power	115
De haven van Oostende	117
De luchthaven van Oostende	121
Onderwijs	123
Secundair onderwijs	123
Hoger onderwijs	125
Verzorging	129
7 Een participatieve stad?	131
Participatie	133
Samenstelling van de gemeenteraad	133
Aantal blanco en ongeldige stemmen	133
Rechtstreekse inspraak voor de bevolking	137
Gender in de gemeente	139
Vrouwen in stedelijke diensten	139
Verkozen vrouwen	139
Bijlage: facetbenadering	141
Verklarende woordenlijst	186
Bibliografie, bronvermelding	188

Leeswijzer

Deze stadsmonografie is een cartografische en sociografische weergave van de economische en sociaal-culturele situatie in Oostende. Deze weergave gebeurt vanuit het oogpunt van de bewoners en de gebruikers. We maken hierbij gebruik van cijfers, statistieken en indicatoren. Meestal zijn deze gebaseerd op objectief meetbare omgevingsfactoren, maar soms zijn ook opinies en belevingen opgenomen, zoals in de cijfers van de Veiligheidsmonitor.

Oostende wordt zowel doorheen de tekst als in de cijfergegevens vergeleken met Vlaanderen in zijn geheel en met de groep van de dertien Vlaamse centrumsteden: Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Deze centrumsteden telden op 1 januari 2003 1.478.542 inwoners. Oostende neemt met zijn 68.065 inwoners 4,6% van het inwoneraantal van de centrumsteden voor zijn rekening.

Behalve met Vlaanderen en de centrumsteden worden de cijfergegevens in de opgenomen tabellen ook vergeleken met een stad met een gelijkaardig profiel. In het geval van Oostende is deze vergelijkingsstad Brugge met zijn 116.811 inwoners (7,9% van de inwoners van de centrumsteden).

De meeste opgenomen cijferreeksen beschouwen een periode van twaalf jaar: 1991-2002. Alle cijfergegevens zijn samengevat rond kwaliteitstrefwoorden zoals bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid. Elk hoofdstuk draait rond een trefwoord en gaat uit van de vraag in welke mate Oostende aan deze kwaliteit beantwoordt. Hierna worden de thema's die in deze stadsmonografie aan bod zullen komen kort overlopen.

Deze monografie maakt deel uit van een reeks van 13 monografieën over de Vlaamse centrumsteden. Een monografie geeft van een stad een samenhangend beeld en situeert haar ten opzichte van de andere Vlaamse steden en ten opzichte van Vlaanderen in zijn totaliteit. Diverse cijfers en statistieken worden gebundeld in één leesbaar document en de trends die daarin vervat zitten, worden verduidelijkt via aangepaste grafieken, toelichtingen en synthetische beschrijvende statistiek.

Deze reeks is een initiatief van de Vlaamse overheid en wordt aangeboden aan de betrokken steden. De monografieën zijn bedoeld voor zowel beleidsmensen, investeerders, middenveld als geïnteresseerde burgers.

Inleiding

In een inleidend hoofdstuk wordt de stad gesitueerd op historisch, geografisch en demografisch vlak. Hierbij beperken wij ons niet tot de laatste tien jaar, maar gaan we verder terug in de tijd, zo mogelijk tot aan het ontstaan van de stad. Dit stelt ons in staat om de huidige gegevens in de juiste context te plaatsen.

Een bereikbare stad?

Steden worden gemaakt en kapot gemaakt door hun bereikbaarheid, wegeninfrastructuur en transport¹. Enerzijds is de ontwikkeling van de stad niet zonder gevolgen voor mobiliteitskeuzen en anderzijds bepalen de mobiliteitskeuzen de toekomstige ontwikkeling van de stad.

Hoe bereikbaar zijn onze steden? Hoeveel verkeer maakt dagelijks gebruik van de toegangswegen tot de stad? Hoe groot is de bereikbaarheid in de steden zelf? Zijn de verschillende transportsystemen op elkaar afgestemd, onder andere via een goed openbaar vervoer en een consequent parkeerbeleid?

Een heel andere vorm van bereikbaarheid betreft de toegankelijkheid van de stedelijke diensten. Zijn de openingsuren klantvriendelijk? Is de kwaliteit van de dienstverlening gegarandeerd? Heeft de stad een ombudsman of kan de bevolking ergens anders met haar klachten terecht? Is de stad ook virtueel toegankelijk? Beschikt ze over een website? Zijn de stadsdiensten bereikbaar via e-mail?

¹ P. Hall & U. Pfeiffer, *Urban future* 21, London, 2000, p. 261-262, 327-329

Een bruisende stad?

In een bruisende stad hoor je kinderstemmen, is er economische bedrijvigheid, ontmoeten mensen elkaar, doet men samen aan sport en cultuur. Een stad is aantrekkelijk omdat er verrassingen zijn op elke hoek van de straat. Er is niets zo doods als stilte in de stad.

Mensen zijn voortdurend in beweging. De stad is de plaats bij uitstek waar mensen verhuizen: ze komen er wonen en trekken weer weg. Per saldo hebben we lange tijd een stadsvlucht vastgesteld: er trokken meer mensen weg dan er binnenkwamen. Sinds kort is die trend echter gekeerd. De stad oefent bovendien een grote aantrekkingskracht uit op nieuwkomers allerhande: allochtonen, asielzoekers en illegalen. Hoe groot zijn de migratiebewegingen in de stad? Hebben deze een grote impact op de bevolkingsevolutie dan de natuurlijke loop van de stadsbevolking? En wat zijn de gevolgen van deze bevolkingsevoluties voor de doorstroming op de arbeidsmarkt?

De stad is het centrum van de economische activiteiten van een regio. Voortdurend starten nieuwe bedrijven op, maar gaan er ook failliet. De tertiaire sector wint aan belang ten nadele van de secundaire sector. De stad wordt meer en meer een centrum van de diensteneconomie. Dit zijn zowel diensten aan bedrijven (verzekeringen, banken) als diensten aan personen (horeca, toerisme). Maar is de stad ook economisch klaar voor de toekomst? Hoe evolueert de tewerkstelling in nieuwe economische sectoren?

Wie de nieuwe trends in het culturele leven wil kennen, moet in de stad zijn voor podiumkunsten, tentoonstellingen en educatieve activiteiten. Waar mensen samen wonen, vindt men verenigingsleven, sportactiviteiten en sociale ontmoetingsruimten. Welke accommodaties vinden we hier voor in de stad? Hoe actief is de stad in het culturele veld?

Een veilige en gezonde stad?

2 A.O. Verwey e.a., *Jaarboek
Grootstedenbeleid, Assen, 2000,*
p.81-83

Veiligheid is een belangrijk maatschappelijk probleem². Wanneer de burgers gevraagd wordt met welk probleem de overheid zich zeker zou moeten bezighouden, scoort veiligheid al een aantal jaren erg hoog.

Steden worden traditioneel gezien als haarden van criminaliteit en onveiligheid. Dit heeft natuurlijk te maken met armoede, met uitgesproken sociale ongelijkheid, met een gebrek aan sociale controle en samenhangsgevoel, met de aanwezigheid van marginale en illegale groepen, met de centrumfunctie van steden, ...

Hoe hoog ligt de criminaliteitsgraad in de steden? Is er een verandering waar te nemen in de frequentie van verschillende delictvormen? Is er bijvoorbeeld een verschuiving van vermogensdelicten naar gewelddelicten?

Veiligheid heeft ook veel te maken met de eigen gevoelens. Het is best mogelijk dat het aantal misdrijven daalt, maar dat het gevoel van onveiligheid toeneemt. Hoe groot is het onveiligheidsgevoel in de steden? En in welke mate beïnvloedt dit het gedrag van de bevolking? Gaan mensen bepaalde plaatsen of situaties trachten te vermijden?

Een tweede belangrijk aspect van veiligheid is de verkeersveiligheid. Hoeveel verkeersongevallen gebeuren er in de steden? Neemt dit aantal toe of af? Hoe ernstig zijn deze ongevallen? Hoe veilig zijn de zachte weggebruikers, de voetgangers, fietsers en bromfietzers?

We gaan ook de gezondheid na van de mensen in de stad. Aan welke ziekten sterven ze?

Een leefbare stad?

De ene stad is 'leefbaarder' dan de andere. Een leefbare stad is in de eerste plaats een stad waarin het aantrekkelijk is om te komen wonen en te blijven wonen. Belangrijke stimuli hiervoor zijn de bouwgrondprijzen, de prijzen van de woningen en de kwaliteit van de buitenruimten. Daarnaast heeft een leefbare stad heel wat te bieden aan recreatief groengebied en cultureel-historisch erfgoed.

Binnen de steden is de ene buurt ook leefbaarder dan de andere. Toen de mensen zich nog te voet verplaatsten, woonden de rijken en de armen in elkaars buurt, want ze waren afhankelijk van elkaar. De armen werkten in de huishoudens, tuinen en stallingen van de rijken. Een van de kenmerken van de moderne steden is de ruimtelijke segregatie van kansarmen in zogenaamde achterstandsbuurten. Deze segregatie zien we met het blote oog wanneer we door de stad wandelen, maar we stellen ze ook vast wanneer we de inkomensverdeling over de verschillende buurten bestuderen. Daarnaast is ook het oordeel van de burgers over hun buurt en buurtproblemen een belangrijke indicator van de leefbaarheid van de stadswijken.

Een leidinggevende stad?

De ruimtelijke structuur is de neerslag van sociaal-economische processen, en het zijn de steden die de Vlaamse ruimte structureren, omdat zij de concentratiegebieden zijn van de economische activiteiten. Steden oefenen een enorme aanzuigkracht uit op de omliggende gebieden. Aan de andere kant gebeurt vanuit de steden een uitzwerming over de omliggende gebieden. Deze uitzwerming geldt zowel voor het wonen (suburbanisatie) als voor economische activiteiten³. De motor van deze bewegingen is steeds de stad. Wat is de concrete aantrekkingskracht van de stad?

³ Ruimtelijk Structuurplan
Vlaanderen, Brussel, 1998, p. 35
en volgende, p. 129 en volgende

Hoe aantrekkelijk is de stad als onderwijsverstrekker voor onderwijs? Hoe groot is de economische slagkracht van de steden? Welke centrale rol neemt de stad op zich als zorgverstrekker?

Een participatieve stad?

De Blijde Inkomst, Vrijheden, Burgers, Revolutie: het zijn begrippen die samenhangen met de stedelijke ruimte. “Stadslucht maakt vrij”. Nieuwe politieke bewegingen ontstaan in de steden.

Voelen de inwoners van de stad zich nog steeds de burgers van hun stad? Brengen zij een geldige stem uit bij de verkiezingen? Stemmen zij niet blanco?

Hoe verloopt de bottom-up en top-down communicatie: hoorzittingen, adviesraden?

En hebben de burgers gelijke kansen? Hoe zit het met de aanwezigheid van vrouwen in de leidinggevende functies van de stedelijke administratie en de stedelijke politiek?

Bijlage: facetbenadering

De facetbenadering geeft cijferreeksen weer die kunnen gebruikt worden in een kwantitatieve analyse van de stad. Samen met de integrale benadering geven deze cijferreeksen een goed beeld van de economische, fysieke en sociaal-culturele aspecten van de stad. Hiermee kan van de stad in kwestie een totaalanalyse gemaakt worden en kan ze ook vergeleken worden met een vergelijkbare stad, met het totaal van de dertien steden en met Vlaanderen in zijn geheel.

De cijferreeksen zijn gegroepeerd volgens de volgende elf facetten: bestuur, cultuur, demografie, dienstverlening, economie, huisvesting, jeugd, milieu, onderwijs, sport en recreatie, tewerkstelling en welzijn. Binnen een facet geeft de cijferreeks per jaartal het cijfer voor de betrokken stad en, voor zover de gegevens beschikbaar zijn, voor de vergelijkende stad, voor het totaal van de dertien steden en voor Vlaanderen in zijn geheel. De facetbenadering bevindt zich achteraan.

- 1 1 Oostende en omgeving (ca.1560), getekend door Jacob Van Deventer in opdracht van Keizer Karel en Filips II.
Facsimile van de originele pentekening die bewaard wordt in Madrid

Bron: Stad Oostende

- 1 2 Plan van de stad in 1816

Bron: Stad Oostende

1 Inleiding

Historische situering

Over het bestaan van Oostende vóór de 12e eeuw is weinig met zekerheid geweten. In de 9e eeuw was het een klein vissersdorp aan het oostelijke eind van de zandbank Ter Streep, wat meteen ook de naam Oostende verklaart. Vermoed wordt dat het dorp zich in de loop van de 12e eeuw ontwikkelde, net als vele andere kuststadjes, en een (woelig) bestaan kende van overstromingen, belegeringen, bloei en verval.

Een precieze datum ontbreekt, maar in 1267 wordt verwezen naar de stadsrechten die Margaretha van Constantinopel aan Oostende heeft toegekend, waarbij ze de stad meteen ook toestemming heeft gegeven om een wapenschild te hebben.

Als gevolg van het reële overstromingsgevaar na de zware stormen van 1334 en 1394 die grote schade hadden aangericht, wordt de stadskern met de kerk, het schepenhuis en de markt meer naar het zuiden verlegd. Dankzij die betere ligging begint Oostende stilaan gunstiger te evolueren.

In 1445 geeft Filips de Goede de toestemming om in Oostende een haven te graven ter hoogte van het huidige Kursaal, wat in sterke mate de visserij zal bevorderen.

Tijdens de godsdiensttwisten en de opstand van de Nederlanden tegen Spanje schaaft Oostende zich aan de zijde van de tegenstanders van de katholieke koning en hertog Alva. De stad stelt haar haven ter beschikking van de watergeuzen. Oostende wordt in 1604 na een beleg van drie jaar volledig verwoest. Na de wederopbouw wordt de stad een kapershaven. In 1706, amper een goeie honderd jaar na de Spaanse belegering, wordt de stad opnieuw verwoest, nu door de Engelsen.

Oostende kent daarna een korte bloeiperiode als Karel VI in 1723 de oprichting van de Oostendse Compagnie goedkeurt. Al in 1724 varen de eerste drie schepen naar China en India om er specerijen, zijde, koffie, thee en andere goederen te halen. Onder druk van Engeland, Frankrijk en de Verenigde Provinciën laat Karel VI de activiteiten van de Oostendse Compagnie na tien jaar evenwel stilleggen. Toch betekent dit niet de doodsteek. De stad wordt verder uitgebouwd met de aanleg van de Torhoutsesteenweg (1765), de versterking van de dijken en golfbrekers, de bouw van een vuurtoren (1771) en het graven van de dokken in de vissershaven (1774). Tijdens de Amerikaanse Vrijheidsoorlog (1778-1783) kent Oostende - dankzij de verhoogde havenactiviteit - een ongekende bloei.

Op het moment van de Franse bezetting in 1792 is Oostende al uitgegroeid tot een belangrijke stad. Tussen 1798 en 1810 bezoekt Napoleon Oostende een aantal keren en laat hij er een fort bouwen, nu bekend als het 'Fort Napoleon', als onderdeel van een volledige versterking die evenwel nooit voltooid wordt.

Vanaf de Hollandse periode (1815-1830) neemt men nieuwe handelsdokken in gebruik, wat voor Oostende een nieuwe bloeiperiode inluidt. Toerisme wordt nu erg belangrijk. De inhuldiging van de spoorlijn Oostende-Brussel in 1838 en de bootverbinding Oostende-Dover in 1846 zorgt ervoor dat de stad toegankelijker wordt. Als gevolg daarvan wordt de toeristische infrastructuur verder uitgebouwd. Een aantal verwezenlijkingen geven Oostende nog meer uitstraling: de bouw van het casino in 1852, een nieuw casino in 1875, de bouw van het station in 1882, de aanleg van de hippodroom in 1885. Maar ook de ontmanteling van de vestingen rond Oostende in 1865 gaf de stad een nieuw elan. Zo sprong ze uit haar keurslijf.

In 1905 wordt de nieuwe haven plechtig in gebruik genomen, in aanwezigheid van Leopold II die aan het toerisme in Oostende een koninklijke glans verschaft. Oostende wordt de pleisterplaats van vorsten, adel en hoogwaardigheidsbekleders en groeit uit tot een van de meest elegante en mondaine badplaatsen van Europa.

Tijdens de twee wereldoorlogen wordt Oostende geenszins gespaard. De stad wordt telkens zwaar getroffen, maar weer heropgebouwd.

Met de openstelling van de autosnelweg tot in het stadscentrum in 1956 en de uitbreiding van de luchthaven in 1976 krijgt Oostende een aansluiting op het internationale verkeersnet.

1 3 Evolutie van het Oostendse grondgebied

Bron: S. Vrielinck

	gemeente waarvan een deel ingenomen werd	gemeente waaraan een deel gegeven werd
1877	Mariakerke, Stene en Bredene	
1890	Stene	
1896	Stene en Bredene	
1897	Bredene	
1899	Mariakerke* en Stene	
1900	Stene, Zandvoorde en Bredene	
1931	Stene	Stene
1970	Stene*, Zandvoorde* en Raversijde* (Middelkerke)	

*fusie

Geografische situering

Oostende is een West-Vlaamse stad, centraal gelegen langs de Vlaamse kust, op 35 km van de Nederlandse grens en op 30 km van de Franse grens. Haar oppervlakte bedraagt 3.772 ha. Met 68.065 inwoners (enkel gedomicilieerden) had Oostende op 1 januari 2003 een bevolkingsdichtheid van 1.804 inwoners per km². Dit is heel wat hoger dan gemiddeld in de centrumsteden (1.225 inw./km²).

Door de geschiedenis heen heeft Oostende meerdere fusies ondergaan en ook delen van andere gemeenten geannexeerd. Deze gemeenten waren Mariakerke, Zandvoorde, Stene, Middelkerke en Bredene. In 1899 was Mariakerke al geen autonome gemeente meer. Zandvoorde en Stene verloren in 1970 hun autonomie. Op dat moment werd ook Raversijde overgenomen van Middelkerke. Sedertdien zijn de grenzen niet meer veranderd. Oostende is ingedeeld in acht wijken: Vuurtoren, Zandvoorde, Stene, Konterdam-Meiboom, Mariakerke-Nieuwe Koers, Westerkwartier-Vlaams Plein en Centrum.

De buurgemeenten van Oostende zijn aan de kust Middelkerke en Bredene en in het hinterland Oudenburg en Gistel.

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wordt Oostende aangeduid als een 'regionaal stedelijk gebied' behorend tot het 'stedelijk netwerk op Vlaams niveau, de Vlaamse Kust'. In de kuststrook vormt Oostende de agglomeratiekern.

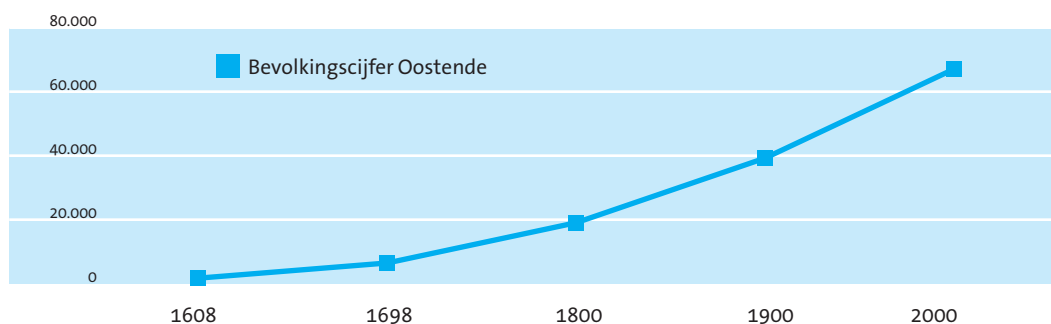
De marktzone van Oostende kan ingedeeld worden in een directe en indirecte zone. Uit een onderzoek van 1997 is gebleken dat de directe zone bestaat uit Oostende, Bredene, Middelkerke, Snaaskerke, Oudenburg, Ettelgem, Klemskerke en Lombardsijde. De indirecte marktzone bestaat uit Nieuwpoort, Gistel, Koekelare, Eernegem, Westkerke en Roksem.

Ruimtelijk is Oostende als stedelijk gebied slechts een vierde van een volledige stad. Aan de noordzijde ligt de zee, in het oosten sluit het havengebied Oostende af en in het zuiden beperkt de luchthaven verdere stadsuitbreiding. Hierdoor is de woondichtheid nabij de zee zeer dicht. In het zuiden van de stad komt poldergebied voor.

1 4 Evolutie van de Oostendse bevolking

Bron: Vrielinck S., Farasyn D. en O. Debaere, Jaarverslagen Stad Oostende, APS

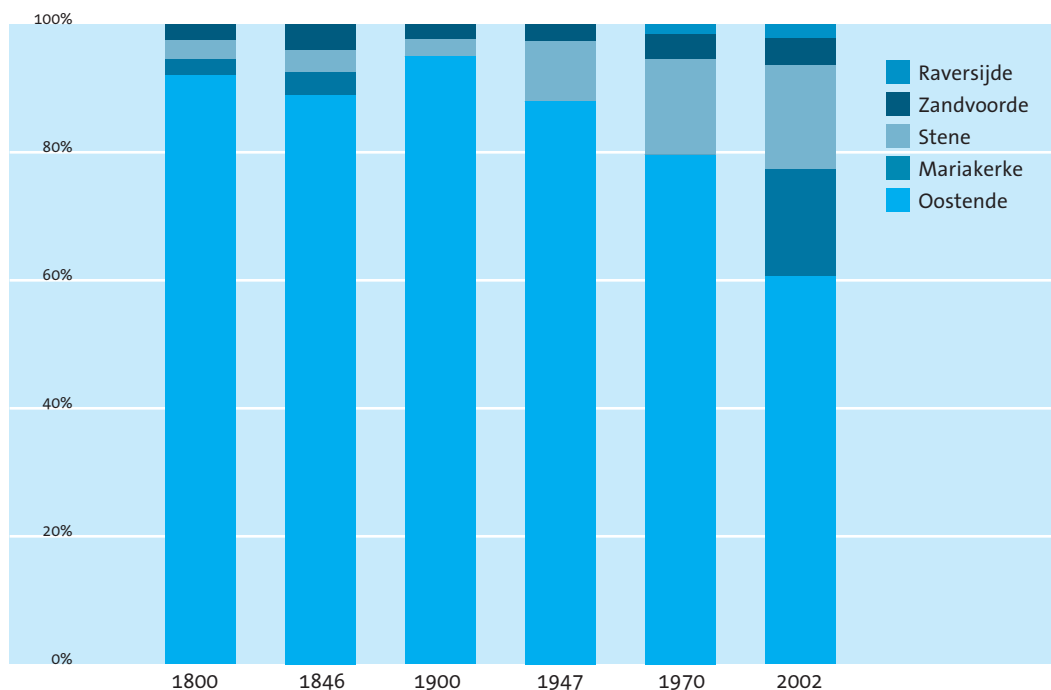
bevolkingscijfer		bevolkingscijfer	
1608	1.989	1960	56.335
1637	2.959	1970	71.227
1698	6.728	1973	71.769
1769	4.783	1980	69.678
1800	10.459	1985	68.681
1830	11.328	1990	68.548
1856	16.118	1995	68.858
1880	19.307	2000	67.279
1900	39.484	2001	67.334
1920	44.817	2002	67.574
1947	49.651	2003	68.065

1 5 Evolutie van de delen behorende tot het tegenwoordige Oostende die vroeger een autonome gemeente waren

Bron: Vrielinck S., Jaarverslagen stad Oostende, archief provincie West-Vlaanderen, archief gemeente Middelkerke

	1800	1846	1900	1947	1970	2002
Oostende	10.459	14.264	39.484	49.651	56.167	40.912
Mariakerke	303	565				11.307
Stene	341	549	1.129	5.356	10.678	10.969
Zandvoorde	282	644	934	1.507	2.624	2.857
Raversijde					1.109	1.529

Demografische ontwikkeling

Om de demografische ontwikkeling volledig in cijfers te vatten, raadpleegden we verschillende bronnen. De ene bron is correcter dan de andere. Over Raversijde was voor de fusie van 1970 slechts één cijfer te vinden. Raversijde was tot dan een wijk van Middelkerke. Middelkerke heeft naar aanleiding van de fusie een enquête uitgevoerd bij de bewoners van Raversijde, waardoor het bevolkingsaantal ongeveer gekend is.

Het inwoneraantal van de stad Oostende is gestegen tot 1973, 3 jaar na de fusie dus. Toen telde de stad bijna 72.000 inwoners. Op 1 januari 2003 waren het er ongeveer 68.000.

In 1608 was Oostende nog een kleine stad met net geen 2.000 inwoners. Eind 18e eeuw begon het inwoneraantal te stijgen. Tussen 1769 en 1800 is de bevolking meer dan verdubbeld, van bijna 5.000 naar meer dan 10.000 inwoners. De daaropvolgende 80 jaar steeg de bevolking geleidelijk tot iets minder dan 20.000. Tussen 1880 en 1900 verdubbelde het aantal inwoners echter opnieuw. Zo telde Oostende er aan het begin van de 20e eeuw 39.484. Dit aantal bleef geleidelijk toenemen tot midden jaren 70.

Van alle delen die een autonome gemeente geweest zijn, is Oostende (40.912 inwoners op 1/1/2002) duidelijk het grootste, gevolgd door Mariakerke en Stene met elk ongeveer 11.000 inwoners. Zandvoorde en Raversijde zijn de twee kleinste, met respectievelijk ongeveer 2.800 en 1.500 inwoners.

Het valt op dat Stene (inclusief wijk Konterdam) een steeds groter aandeel in de totale bevolking heeft ingenomen en dit vooral ten nadele van dat van Oostende zelf. In 1900 woonde ongeveer 95% van de inwoners op het grondgebied van Oostende (Mariakerke inbegrepen). In 2001 was dat nog slechts een kleine 80%. Het aandeel van Stene (inclusief Konterdam) is van 2% naar 13% gestegen. De bevolking is er dan ook bijna vertienvoudigd. Het aandeel van Zandvoorde daarentegen bleef door de jaren heen ongeveer constant. Over Mariakerke is het moeilijker oordelen, doordat er voor een hele periode gegevens ontbreken.

De daling van het bevolkingscijfer vanaf de tweede helft van de zeventiger jaren valt volledig te verklaren door de herstructurering van de functies van de Oostendse binnenstad, waardoor onder andere veel huizen tweede verblijven geworden zijn. De wijken Zandvoorde, Stene en Raversijde kenden echter zelfs in die periode een lichte toename van het aantal inwoners.

2 Een bereikbare stad?

De stad Oostende is centraal gelegen langs de Belgische kust en onderscheidt zich van de andere kuststeden door haar stedelijk karakter. De ligging aan zee en de uitbouw van een toereikend verkeers- en vervoersnetwerk maken van Oostende een bereikbare stad op verschillende niveaus, met verschillende doeleinden.

Oostende heeft diverse toegangen: de lucht-, de zee- en de jachthaven, het station, de hoofdhalttes voor de kusttram, de streek- en stadsbussen en de collectieve (rand)parkeervoorzieningen. Deze toegangen vormen een verbindings- en overgangspunt tussen de stad en de omgeving. Het station van Oostende is een van de weinige plaatsen in Vlaanderen waar men bijna alle vervoersmodi terugvindt: trein, tram, bus, ferryboot, auto, fiets en voetgangers (de ferryboten worden besproken in het hoofdstuk 'Een leidinggevende stad?').

Een belangrijke wijziging aan het bestaande wegennetwerk van de stad is de realisatie van het sluitstuk van de ring rond Oostende, de R31 verbinding tussen het J.F. Kennedyplein (rotonde op het einde van de A10 autosnelweg) en het kruispunt De Bolle. Hierdoor is er geen doorgaand verkeer meer in de stadskern en is het havengebied veel bereikbaarder.

Oostende heeft sinds jaar en dag een zeer goed uitgewerkt tram- en busnet met een hoge frequentie en een groot aantal reizigers. In 2002 werden er 5,5 miljoen mensen vervoerd op de stadslijnen. Tot 1999 schommelde het aantal reizigers rond de 3,5 miljoen. De belangrijkste lijn is Stene-Raversijde.

Ook het aantal treinreizigers met bestemming Oostende is vanaf 2000 sterk toegenomen.

Door het sinds 2000 gevoerde parkeerbeleid is er in Oostende een gedecentraliseerde parkeerorganisatie. Dit houdt in dat personen die voor een middellange of lange termijn naar het stadscentrum komen, gebruik zullen maken van de grootschalige parkings langsheen een bestemmingboulevard. Daarnaast zijn er zones voor betalend kort, middellang en lang parkeren. De bewoners van een zone waar 'betalend parkeren' geldt, die niet over garage beschikken in de buurt van de woonplaats, kunnen een speciale bewonerskaart krijgen, mits ze jaarlijks de administratieve kost voor het aanmaken van die kaart betalen.

De Vlaamse auto- en gewestwegen hadden in 2002 gemiddeld 1,7% en 1,4% meer voertuigen te verwerken dan in 2001. Op de A10 in Oostende is het verkeer de laatste acht jaar toegenomen met maar liefst 31%. Zondag is de drukste dag, wat het recreatieve karakter van de stad onderlijnt. Op de gewestweg N33 daarentegen is zondag de minst drukke dag.

Een stad moet niet alleen fysiek vlot bereikbaar zijn, ook de bereikbaarheid van de stadsdiensten is belangrijk. De stad Oostende heeft de laatste jaren dan ook heel wat geïnvesteerd om haar diensten zo toegankelijk mogelijk te maken. De lokettenzaal van het stadhuis is volledig vernieuwd, waarbij een nieuw wachtsysteem is uitgewerkt. Ook voor personen met een handicap zijn aanpassingen gedaan.

Eind 1998 lanceerde Oostende zijn website. Men vindt er een heleboel informatie over de stad. Er is een deel naar de toerist gericht en een deel naar de burger. Sedert juni 2002 is er een e-loket toegevoegd aan de website. Heel wat verrichtingen waarvoor men tevoren naar de Burgerlijke Stand of de Bevolkingsdienst moest gaan, kunnen nu via het net gebeuren. De bedoeling is die service nog verder uit te breiden.

2 1 Aantal passagiers op de stadsbussen in Oostende

Bron: De Lijn West-Vlaanderen

	Stene - Raversijde	Groenendijk - Sas Slijkens	Steense Dijk	Centrumbus	Totaal
1994	2.385.202	921.729	153.484	-	3.460.415
1995	2.446.156	941.439	157.362	-	3.544.957
1996	2.475.099	935.473	153.361	-	3.563.933
1997	2.480.054	957.161	145.488	-	3.582.703
1998	2.284.196	973.208	142.111	-	3.399.515
1999	2.204.849	1.003.270	169.859	42.211	3.420.189
2000	2.388.171	1.135.188	199.695	110.306	3.833.360
2001	2.708.252	1.350.525	226.152	239.587	4.524.516
2002	3.391.924	1.534.766	291.637	444.288	5.662.615

Mobiliteit

De bestaande lijninfrastructuur

De A10 autosnelweg begint en eindigt in het centrum van Oostende. In Brugge sluit hij enerzijds aan op de E40 naar Gent en Brussel en anderzijds op de E403 naar Kortrijk en Doornik. In Gent, Kortrijk en Brussel zijn er dan nieuwe verbindingen naar plaatsen in binnen- en buitenland.

Op regionaal vlak zijn de gewestwegen belangrijker. In Oostende zijn voornamelijk de N34, de N9 en de N33 van belang. De N34 verbindt de kustgemeenten met elkaar, de N33 Oostende met Torhout. De N9 is de gewestweg die van Oostende naar Brugge gaat.

De ringweg rond Oostende, de R31, is intussen afgewerkt door de verbinding tussen het J.F. Kennedyplein (rotonde op het einde van de A10) en het kruispunt De Bolle. Hierdoor is er geen doorgaand verkeer meer in de stadskern (wat de doorstroming van het openbaar vervoer en de veiligheid van de fietsers ten goede komt) en is het havengebied veel beter bereikbaar.

Het treinstation van Oostende is het begin- en eindpunt van heel wat nationale en internationale verbindingen. Er vertrekken ieder uur treinen naar Brussel, Antwerpen, Luik en Kortrijk. Deze laatste trein rijdt viermaal per dag verder naar Lille in Frankrijk. Met Brugge heeft Oostende drie verbindingen per uur en met Gent twee. Tijdens de piekuren liggen de frequenties van de binnenlandse verbindingen hoger. Bovendien zijn er tijdens de zomer ook dagelijks rechtstreekse verbindingen met Charleroi, Hasselt en Aarlen-Luxemburg. Vlak bij het station zijn er haltes van de bussen en de kusttram van De Lijn.

De kusttram doorkruist Oostende op zijn rit tussen Knokke, nabij de Nederlandse grens, en De Panne, nabij de Franse grens. Tijdens het zomerseizoen vertrekt er om de tien minuten een tram in elke richting. Er zijn tevens verschillende bussen die de omliggende gemeenten met de stad verbinden.

Ook via het water is Oostende te bereiken. Oostende heeft een zeehaven die zowel voor passagiers- als goederenvervoer gebruikt wordt. Het kanaal Oostende-Brugge zorgt ervoor dat Oostende ook via de binnenwateren bereikbaar is.

Op een paar kilometer van het stadscentrum ligt de luchthaven van Oostende. Er is passagiers- en goederentrafiek.

Openbaar vervoer

Het busvervoer

Waar in deze paragraaf over het aantal busreizigers gesproken wordt, betreft het zowel reizigers met een biljet of een stadsrittenkaart, als reizigers met een abonnement. Mensen die een streeklijnbus of een voorstadlijnbus gebruiken voor vervoer binnen de stad worden niet geteld.

De bus is in Oostende een veel gebruikt vervoermiddel. In 2002 werden er meer dan 5,5 miljoen passagiers vervoerd op de stadslijnen. Tot en met 1999 bleef het aantal vervoerde passagiers schommelen rond de 3,5 miljoen. Daarna begon het te stijgen. Die stijging valt op alle lijnen op.

De stadsbus Stene-Raversijde neemt met een kleine 3,4 miljoen passagiers 60% van alle vervoerde personen voor zijn rekening. De eind 1999 ingevoerde centrumbus wordt steeds populairder.

- ▶ De Lijn vervoerde in 2002 meer dan 5,5 miljoen mensen met de Oostendse stadsbussen.

2 2 Jaarlijks aantal treinreizigers per bestemming (volledige gemeente)

Bron: NMBS

	Oostende	Brugge	13 steden
2000	1.434.800	3.187.576	51.713.553
2001	1.754.292	3.477.124	55.733.373
2002	1.816.739	3.716.379	56.772.141

2 3 Gemiddeld aantal opstappende reizigers op een werkdag (volledige gemeente)

Bron: NMBS

	Oostende	Brugge	13 steden
1998	6.393	17.069	194.041
1999	5.367	15.035	167.173
2000	6.061	16.020	179.218
2001	5.037	15.782	178.883
2002	5.856	15.744	176.882

Het spoor

Over de spoorreizigers zijn twee statistieken beschikbaar. De eerste betreft het aantal opstappende reizigers per gemeente (alle stations van de gemeente) op een weekdag. Deze worden door de NMBS eenmaal per jaar visueel geteld gedurende 1 week in het najaar. Reizigers die van een of meer aansluitingen gebruik maken, worden bijgevolg meermaals geteld. Deze cijfers zijn dus slechts benaderingen.

De tweede statistiek betreft het jaarlijkse aantal reizigers naar een station of tariefzone. Deze cijfers zijn enkel beschikbaar voor de elektronisch uitgegeven biljetten en treinkaarten waarvoor de opstapplaats en bestemming vooraf bepaald zijn. De biljetten met gekende oorsprong en bestemming vertegenwoordigen ongeveer 55% van het aantal reizigers; voor 95% van de treinkaarten is de relatie vertrek-bestemming gekend. De reizigers met abonnementen en heen-terugbiljetten worden aan de werkelijke bestemming van elke rit (per rijrichting) toegewezen.

Het aantal opstappende passagiers in het station van Oostende schommelde tussen 1998 en 2002. In 1999 en 2001 was er een terugval, maar telkens volgde een herstel tot een aantal in de orde van grootte van 6.000. Met 3,3% van alle opstappende reizigers in de centrumsteden heeft Oostende veeleer een klein aandeel in het spoorverkeer in de Vlaamse steden. Men moet er echter wel rekening mee houden dat Oostende een eindstation is, dat er geen mensen overstappen van de ene op de andere trein.

Het aantal reizigers met bestemming Oostende is sedert 2000 sterk toegenomen. Ook in Brugge en de centrumsteden is het aantal aankomende reizigers toegenomen. De stijging was in Oostende (27%) wel veel sterker dan in Brugge (17%) en de dertien steden (10%). Wel gaat nog steeds maar 3,2% van de reizen naar een van de dertien centrumsteden naar Oostende.

- ▶ In Oostende stapt 3,3% van de opstappende reizigers in de centrumsteden op.
- ▶ 3,2% van de reizigers met als bestemming één van de centrumsteden gaat naar Oostende.

Parkeren in Oostende

Oostende heeft voor een beleid gekozen dat het parkeren socio-economisch, ruimtelijk en in tijd differentieert. Het stand-still principe zal worden gerespecteerd, wat impliceert dat het realiseren van nieuwe parkeerplaatsen op rotatieparkings moet worden gecompenseerd door het weg nemen van parkeerplaatsen op straat. Het principe wordt niet toegepast op specifieke attractiepolen zoals het casino en nieuwe ruimtelijk-strategische projecten.

Het betalende parkeerareaal werd selectief vergroot binnen het verruimde commerciële centrum ten voordele van het kort en middellang parkeren. Het kort parkeren is duurder dan het middellang. Het parkeren van lange duur (meer dan 4 uur) wordt opgevangen op parkings aan de rand van het commerciële centrum. De inwoners van het centrum kunnen beschikken over een eigen parkeerkaart. Momenteel zijn er 3.550 bovengrondse parkeerplaatsen in de betalende parkeerzone.

De stad streeft naar meer ondergrondse parkings en minder parkeren op het openbare domein.

- ▶ Oostende voert een gedifferentieerd parkeerbeleid.
- ▶ Er zijn ongeveer 3.550 parkeerplaatsen in de stad (enkel bovengrondse parkeerplaatsen in de betalende parkeerzone).

2 4 Verkeerstellingen Oostende

Bron: LIN, Afdeling Verkeerskunde

	werkdagen	zaterdagen	zondagen	gemiddeld
N33 kmpt 3,2				
1998	16.759	16.705	13.024	16.217
1999	17.328	17.704	13.723	16.867
2000	17.912	18.088	13.880	17.361
2001	18.847	18.345	14.268	18.121
2002	18.315	18.029	14.204	17.687
A10 kmpt 101,8				
1994	17.864	18.436	19.470	18.175
1995	19.287	19.073	21.108	19.517
1996	20.496	20.007	21.636	20.589
1997	20.225	19.513	21.365	20.286
1998	22.330	20.378	21.362	21.913
1999	22.921	21.032	22.091	22.533
2000	22.858	22.009	23.023	22.760
2001	21.851	21.488	22.480	21.889
2002	23.774	23.369	23.993	23.747

Niet alle maanden zijn elk jaar geteld

Verkeerstellingen

4 Deze lusdetectoren functioneren op basis van een elektromagnetisch veld dat opgewekt wordt via elektrische draden die permanent in het wegdek aanwezig zijn. De metalen massa van het voertuig dat over de lus rijdt, geeft een puls aan een detector. De genoteerde intensiteiten worden elke minuut (voor de gewestwegen elke 24 uur) doorgestuurd naar het computercentrum. De intensiteit wordt uitgedrukt in aantal voertuigen.

5 Slangdetectoren horen bij verplaatsbare of mobiele telapparaten en reageren op de puls die ontstaat wanneer de wielen van een auto over deze slang rijden. Het aantal geregistreerde pulsen wordt gedeeld door 2 en op die manier bekomt men het aantal voorbijgereden personenwageneenheden. Deze tellingen worden periodiek uitgevoerd. Naast intensiteiten kunnen eveneens voertuigcategorieën, snelheden en combinaties van snelheden en categorieën gemeten worden.

Automatische tellingen verlopen op twee verschillende manieren: enerzijds continu op vaste lokaties met vaste installaties met lusdetectoren⁴ en anderzijds periodiek of occasioneel op variabele lokaties met mobiele toestellen met slangdetectoren⁵. De installaties met lusdetectoren op vaste lokaties zijn zowel aanwezig op autosnelwegen en ringen als op gewestwegen. Ze worden geïnstalleerd en onderhouden door de afdeling Elektriciteit en Mechanica in Brussel, Gent en Antwerpen. Het plaatsen en het controleren van de mobiele telposten gebeurt onder toezicht van de afdeling Verkeerskunde in Brussel en de afdeling Wegen van de Vlaamse provincies.

Vlaanderen telt 5.100 km gewestwegen en 900 km autowegen. Het wegverkeer op de autowegen is in 2002 met 1,7% gestegen tegenover 2001. De gewestwegen hadden gemiddeld 1,4% meer voertuigen te verwerken.

De tabellen geven per autoweg, gewestweg of ring de gemiddelde dagintensiteiten aan op een werkdag, een zaterdag, een zondag en een gemiddelde weekdag. Dit telkens van 6 uur 's ochtends tot 22 uur 's avonds. De tellingen zijn gebeurd met behulp van lusdetectoren.

Oostende ligt aan de A10 autosnelweg Oostende-Brussel. De meting die hier opgenomen is, gebeurde ter hoogte van Zandvoorde, deelgemeente van Oostende, tussen de afrit Jabbeke en de afrit in Zandvoorde. Tegenover 1994 is het verkeer er toegenomen met bijna 31%, van gemiddeld 18.175 wagens per dag tot 23.747. De drukte is het sterkst gestegen op weekdagen, namelijk 33%. Een gemiddelde weekdag is drukker geworden dan een zaterdag. De drukste dag blijft echter wel de zondag.

De N33 is de gewestweg die Oostende verbindt met Torhout. Er is geteld op kilometerpunt 3,2 in het zuiden van Oostende. Tegenover 1998 is het aantal auto's dat er per dag passeert licht gestegen: met 9% tot 17.687 in 2002. Het jaar 2001 was het drukst met iets meer dan 18.000 wagens. Op weekdagen is er het meest verkeer, op zondagen het minst.

- ▶ Op de A10 is het verkeer toegenomen met bijna 31%. De hoogste intensiteiten worden waargenomen op zondagen.
- ▶ Het verkeer op de N33 is in vier jaar tijd licht toegenomen.

2 5 Bereikbaarheid van de stadsdiensten (september 2003)

Bron: Stad Oostende, APS-bewerking

	Flexibele openingsuren (score)	Virtuele bereikbaarheid (%)
Bevolking	1	0
Burgerlijke stand	1	0
Jeugddienst	1	0
Sportdienst	2	100
Voorlichtingsdienst	1	100
Bibliotheek	2,2	20
Toerisme (winter)	1	100
Toerisme (zomer)	3	100
Reinigingsdienst	0	0
Werkhuizen	0	0
Brandweer en politie	1	50
Andere stadsdiensten met loketfunctie	1	0

Diensten

Naast de fysieke bereikbaarheid is ook een andere soort bereikbaarheid van de stad belangrijk voor de burgers. Hoe verloopt de communicatie met de stadsbewoners en weten deze steeds waar ze terecht kunnen voor alle formaliteiten en problemen? De gemeentelijke dienstverlening is hier van groot belang. We gaan dieper in op de openingstijden, de virtuele toegang en de fysieke bereikbaarheid van de diensten. Verder worden ook de website en het e-loket besproken.

Fysieke bereikbaarheid van de stadsdiensten

Het stadsbestuur heeft de laatste jaren heel wat geïnvesteerd in het voor iedereen toegankelijk maken van zijn diensten. Eind 1998 werd de lokettenzaal van het stadhuis in een nieuw kleedje gestoken. Daar bevinden zich de vaak bezochte diensten Bevolking, Burgerlijke Stand en Financiën en een onthaalbalie. De onthaalbalie maakt de mensen wegwijs in de stadsdiensten. Bij het binnenkomen van de zaal moet men een ticket met een volgnummer halen uit een van de zuilen die er staan opgesteld. Maakt men zijn keuze op basis van de dienstverlening die men nodig heeft. Daarna kan men in een wachthoek gaan zitten en rustig zijn beurt afwachten. Op een televisiescherm verschijnt welk nummer aan de beurt is aan welk loket. Om het gemakkelijk te maken, heeft iedere wachthoek een andere kleur (geel, groen of rood). Die kleur vindt men ook op het ticket en op de knoppen op de zuilen. Recentelijk werd ook een snelloket geopend dat documenten en attesten kan afleveren.

Ook aan de mensen met een visuele handicap is gedacht. Er werd een gidslijn voorzien en op de deuren prijken fluorescerende oranje kleefbanden. Voor de motorisch mindervaliden werd de toegang tot het stadhuis verbeterd door een hellend vlak naar de ingang en schuifdeuren. In 2002 is de dienst Sociale Zaken van de stad Oostende begonnen met de ontwikkeling van een echt beleid omtrent de toegankelijkheid voor personen met een handicap.

- ▶ Er zijn heel wat investeringen gedaan om de fysieke toegankelijkheid van de stadsdiensten te verbeteren.

Flexibele openingstijden en virtuele bereikbaarheid

Om de flexibiliteit van de openingstijden van de stadsdiensten te meten, werd hen een score toegekend. Dit werd op volgende manier gedaan: wanneer een dienst een avond, dit wil zeggen na 18.30 uur, in de week open is, wordt 1 punt gegeven, meerdere avonden in de week open levert twee punten op en open op zaterdag levert eveneens een punt op. Op die manier is het maximum 3 punten. Wanneer een dienst meerdere afdelingen heeft, wordt het gemiddelde genomen.

In Oostende halen de meeste diensten een 1. Op donderdag zijn ze geopend tot 20.00 uur. Enkel de Reinigingsdienst en de Stedelijke Werkhuizen scoren lager. De Sportdienst, de dienst voor Toerisme in de zomer en de bibliotheek scoren beter. Toerisme Oostende is in de winter minder lang open.

Voor de virtuele bereikbaarheid werd gekeken welke diensten bereikt konden worden per e-mail. Wanneer een dienst meerdere afdelingen heeft, werd opnieuw het gemiddelde berekend.

Sedert medio 2003 zijn de meeste stadsdiensten rechtstreeks virtueel bereikbaar voor de burger. Wie graag een vraag stelt aan een welbepaalde ambtenaar, kan dat ook. Het personeel beschikt over een eigen e-mailadres, wat een niet onaardige stap vooruit betekent op communicatief vlak.

- ▶ De meeste Oostendse stadsdiensten zijn één avond per week open. Sinds kort zijn de meeste stadsdiensten ook virtueel bereikbaar.

2 6 Website van de stad Oostende, startpagina

Bron: www.oostende.be

2 7 Website van de stad Oostende, e-loket

Bron: www.oostende.be

Website en digitaal loket

In 1995 begonnen verschillende Vlaamse gemeenten aan de opmaak van een website. Ze ontdekten internet als instrument voor hun interne, maar vooral externe communicatie. Het groeiende belang van internet en andere communicatiemiddelen zorgde ervoor dat digitale communicatie tussen stadsdiensten en burgers aan belang won en nog zal winnen. Een goed uitgebouwde website is vandaag de dag het visitekaartje van de stad. Een website biedt niet alleen de mogelijkheid om meer informatie te verstrekken, het is ook een middel waarmee de stad letterlijk met de burgers in verbinding staat.

Oostende ging in december 1998 de digitale snelweg op. Tussen 24 juli 2000 en 24 juli 2001 waren er 400.000 bezoekers. De officiële website van de stad dient vooral de Oostendenaar. Specifiek voor de toeristen heeft Toerisme Oostende sinds enige tijd een eigen onderdeel op de site uitgebouwd.

De volledige website is enkel in het Nederlands beschikbaar, het toeristische gedeelte kan echter ook in het Frans, Engels en Duits geconsulteerd worden. Op het toeristische gedeelte wordt niet verder ingegaan.

Op de homepage vindt de bezoeker onder meer de openingstijden van het stadhuis en de daar aanwezige diensten, samen met het e-mailadres van het stadsbestuur, de politie, de dienst Toerisme en de webmaster. Vanop de homepage kan men via het hoofdmenu verder surfen. Op die manier kan men informatie over de werking van het stadsbestuur vinden of doorklikken naar het gedeelte over toerisme. Onder 'Cultuur' staat informatie over evenementen en musea. Ook de brochures die door de stad uitgegeven worden, zijn volledig on line te raadplegen. Via het hoofdmenu kan men verder ook nieuws uit Oostende vinden en naar links bekijken.

In juni 2002 werd de website aangevuld met een digitaal loket. Het e-loket kan vanop de homepage geraadpleegd worden voor formulieren van de Burgerlijke Stand en de dienst Bevolking. Men kan talrijke zaken regelen via het net, zoals attesten aanvragen en adreswijzigingen melden. Dit biedt zowel de burger als de stad voordelen. De bewoner moet zich niet meer verplaatsen en hij regelt zijn zaken op het ogenblik dat hem het best uitkomt. De stadsdiensten kunnen de verwerking doen op een minder druk moment. Om alles veilig te laten verlopen, wordt gewerkt met Cevi®-certificaten en refertenummers.

Het stadsbestuur heeft beslist om het beheer van de website voortaan uit te besteden. De website wordt regelmatig geactualiseerd en zal nog verder uitgebreid worden. Iedere stedelijke dienst moet er zijn eigen plek op krijgen.

- ▶ Via het e-loket kan men talrijke zaken i.v.m. de Burgerlijke Stand en de dienst Bevolking regelen.

3 Een bruisende stad?

De bevolkingsstructuur van Oostende is totaal anders dan die van de 13 steden. De bevolking is sterk verouderd, waarschijnlijk door de inwijking van senioren. Het grote migratiesaldo is verantwoordelijk voor de bevolkingsgroei. De natuurlijke aangroei is sterk negatief wegens een lager geboortesaldo en een hoger sterftesaldo. Door dit lagere geboortesaldo zijn er in Oostende minder jongeren dan in de 13 steden en heeft de stad een veel lagere doorstromingscoëfficiënt. Dit heeft tot gevolg dat er op relatief korte termijn minder mensen tot de arbeidsmarkt zullen toetreden dan er uitstappen.

In de centrumsteden en Vlaanderen is de secundariseringsgraad afgenomen tot respectievelijk 21,6 en 16,1 in 2001. In Oostende daarentegen nam hij toe tot 11,0, wat weliswaar nog steeds een stuk lager is. De tertiëriseringsgraad is zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden enorm toegenomen. In Oostende was er ook een stijging, maar die was veel minder uitgesproken.

Zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden is er een afname van het aantal startende bedrijven. Het aantal oprichtingen neemt er in verhouding tot het aantal faillissementen af. De ratio is kleiner in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Die in Oostende is vergelijkbaar met die van de centrumsteden. In Oostende werd er in 2001 het kleinste aantal bedrijven opgericht van de gehele beschouwde periode. Ze vertegenwoordigen in 2001 nog 3,7% van alle opgestarte bedrijven in de centrumsteden.

De tewerkstelling in de ICT-sectoren is in Vlaanderen en de centrumsteden enorm gestegen: respectievelijk +45% en +25% t.o.v. 1993. In Oostende was er een lichte daling. De kuststad zorgt voor slechts 1,6% van de ICT-jobs in de Vlaamse steden.

In Vlaanderen steeg het aantal overnachtingen met 8% tot 17,6 miljoen in 2001. In de centrumsteden was de stijging nog veel sterker, ze bedroeg er 51%. In Oostende nam het aantal overnachtingen toe met 37% in vergelijking met 1992. De stad zorgt voor een vijfde van alle overnachtingen in de 13 steden. Voornamelijk ontspanning en vakantie trekken de toeristen naar Oostende.

De Koninklijke Stallingen is het meest gebruikte sportcentrum van Oostende. De jeugd- en jongerenbewegingen in Oostende trekken steeds minder jongeren aan. In het klantenbestand van de bibliotheek zijn de jongeren oververtegenwoordigd.

Het aantal uitleningen in de Oostendse bibliotheek is in 2001 met 38% gestegen tegenover 2000. Het grootste deel van de collectie bestaat uit boeken. Oostende telt drie stedelijke musea en twee provinciale. De provinciale musea trekken een groter publiek aan dan de stedelijke. Uit een onderzoek naar de culturele ontmoetingsruimten blijkt dat de stad het goed doet voor expo en film.

3 1 Evolutie van het geboortesaldo

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	10,5	12,4	12,7	12,1
1993	10,7	10,9	12,2	11,7
1994	10,1	10,6	11,9	11,1
1995	9,9	10,7	11,6	11,0
1996	9,0	10,3	11,5	10,9
1997	9,4	10,9	11,7	10,9
1998	8,4	10,2	11,4	10,7
1999	8,5	9,7	11,2	10,4
2000	8,9	9,9	11,3	10,4
2001	8,3	9,4	11,1	10,2
2002	8,0	9,5	11,2	10,0

3 2 Evolutie van het sterftesaldo

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	12,9	10,7	11,1	9,7
1993	13,6	10,2	11,2	10,0
1994	12,5	10,6	10,9	9,6
1995	13,1	11,3	11,0	9,7
1996	14,2	10,5	11,0	9,6
1997	13,5	10,5	10,9	9,6
1998	13,0	10,6	10,9	9,6
1999	13,8	10,6	10,9	9,7
2000	14,3	10,4	10,9	9,7
2001	13,4	10,0	10,6	9,5
2002	13,6	10,7	10,9	9,7

Demografisch

Op 1 januari 2003 had Oostende 68.065 inwoners: 35.354 vrouwen en 32.711 mannen. Voor verdere analyse van de evolutie van de bevolkingsomvang moeten enerzijds de natuurlijke loop van de bevolking en anderzijds de migratiebewegingen gekend zijn. Dan pas kunnen we een uitspraak doen over de toe- of afname van de bevolking. De natuurlijke loop analyseert men aan de hand van het geboorte- en het sterftesaldo. Wanneer het verschil tussen beide positief is, spreekt men van natuurlijke aangroei. Voor het migratiesaldo bekijken we het aantal in- en uitwijkingen. Bij een positieve balans spreken we hier van een positieve migratiecoëfficiënt. Als de som van de natuurlijke aangroei en de migratiecoëfficiënt positief is, neemt de bevolking toe.

Naast de omvang van de bevolking is ook de samenstelling ervan een belangrijk gegeven. We gaan enerzijds de grootte van de verschillende leeftijdscategorieën na; heeft een stad bv. een relatief jonge of een oudere bevolking en wat zijn de verhoudingen tussen deze leeftijdsklassen? Anderzijds kunnen we de aanwezigheid van verschillende nationaliteiten nagaan. Leven er veel vreemdelingen en welke nationaliteit hebben ze?

We bespreken achtereenvolgens de natuurlijke loop van de bevolking, de migratiebewegingen, de verhoudingen tussen de leeftijdscategorieën en de vreemdelingen in Oostende.

Natuurlijke loop

Geboortesaldo

Het geboortesaldo geeft het aantal geboorten per 1.000 inwoners weer. In het Vlaamse Gewest is het geboortesaldo continu gedaald, van 12,1 in 1992 tot 10,0 in 2002. In de centrumsteden nam het saldo ook af, met 1,5 tot 11,2 in 2002. Er worden meer kinderen geboren in de centrumsteden dan in Vlaanderen.

In 2002 had Oostende met 562 geboorten een geboortesaldo van 8,0. Tegenover 1992 is het geboortesaldo gedaald; toen werden er nog 10,5 kinderen op 1.000 inwoners geboren. De daling was echter niet continu, 2002 was wel het voorlopige dieptepunt. Het geboortesaldo van Oostende, maar ook dat van Brugge, lag in 2002 beduidend lager dan dat van de centrumsteden en iets lager dan dat van het Vlaamse Gewest.

- ▶ Het geboortesaldo in Oostende is gedaald. Er werden in 2002 8,0 kinderen geboren per 1.000 inwoners.
- ▶ In de centrumsteden worden er in verhouding meer kinderen geboren dan in Vlaanderen.

Sterftesaldo

Het sterftesaldo geeft het aantal sterfgevallen per 1.000 inwoners weer. Ook dit saldo is hoger in de centrumsteden dan in Vlaanderen. In 2002 stierven er gemiddeld 10,9 inwoners op 1.000 in de steden; in Vlaanderen waren dat er 9,7. Het sterftesaldo in Vlaanderen en de centrumsteden is gedurende de laatste tien jaar vrij constant gebleven.

Oostende had in 2002 een sterftesaldo van 13,6. Het varieerde doorheen de jaren tussen 12,5 en 14,3. Oostende had gedurende de volledige beschouwde periode een duidelijk hoger sterftesaldo dan Brugge, de 13 steden en Vlaanderen.

- ▶ Oostende heeft een hoger sterftesaldo dan de centrumsteden en het Vlaamse Gewest.

3 3 Evolutie van de natuurlijke groei

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	-2,4	1,7	1,6	2,4
1993	-2,9	0,7	0,9	1,7
1994	-2,5	0,0	1,0	1,5
1995	-3,3	-0,6	0,6	1,3
1996	-5,2	-0,2	0,5	1,3
1997	-4,1	0,5	0,8	1,4
1998	-4,6	-0,4	0,5	1,0
1999	-5,3	-0,9	0,3	0,8
2000	-5,5	-0,4	0,4	0,7
2001	-5,1	-0,6	0,6	0,7
2002	-5,7	-1,2	0,3	0,3

3 4 Evolutie van het immigratiesaldo

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	22,9	34,0	38,4	40,2
1993	22,9	32,6	38,8	40,7
1994	24,1	33,1	39,1	41,5
1995	23,7	34,7	39,4	41,6
1996	22,3	32,4	39,0	42,0
1997	25,4	37,3	40,5	42,2
1998	48,6	37,8	40,4	42,1
1999	49,2	38,5	42,2	42,4
2000	46,3	35,6	42,0	41,7
2001	53,2	37,1	45,0	43,0
2002	55,4	37,7	47,5	44,7

3 5 Evolutie van het emigratiesaldo

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	21,9	34,4	39,7	37,5
1993	23,3	34,5	41,7	38,6
1994	24,1	36,9	43,0	39,8
1995	23,3	36,3	42,5	39,9
1996	25,1	35,1	42,9	40,3
1997	23,5	37,5	44,2	41,4
1998	49,0	34,4	42,8	41,0
1999	44,9	35,8	43,3	41,2
2000	38,0	32,2	41,8	40,4
2001	45,9	35,1	41,9	40,9
2002	43,9	37,3	43,0	41,8

Natuurlijke aangroei

Het verschil tussen geboorte- en sterftesaldo geeft de natuurlijke aangroei weer.

Vlaanderen zag zijn natuurlijke groei met de jaren kleiner worden. In 2002 bedroeg hij nog 0,3, wat een afname betekent van 2,1 t.o.v. 1992. Het natuurlijke saldo is in de centrumsteden steeds kleiner geweest dan in Vlaanderen, maar is altijd positief gebleven. De daling was er wel minder sterk, waardoor de 13 steden op hetzelfde niveau gekomen zijn als Vlaanderen.

Oostende vertoont een toenemende negatieve natuurlijke aangroei, die echter niet constant was. Oostende had in 2002 een saldo van -5,7, wat heel klein is in vergelijking met de centrumsteden (0,3) en het Vlaamse Gewest (0,3).

- ▶ Oostende heeft een zeer sterke negatieve natuurlijke bevolkingsaangroei.
- ▶ Het saldo in de centrumsteden en Vlaanderen daalde tot 2000, maar bleef positief.

6 We hebben het hier over migraties binnen een bepaalde entiteit. In een stad zoals Oostende zullen we het hebben over de inwijkingen in de stad en uitwijkingen uit de stad. Voor Vlaanderen moeten we echter opletten: we behandelen hier het totaal der in- en uitwijkingen van steden en gemeenten van het Vlaamse Gewest, en niet alleen de migraties naar of vanuit het buitenland.

Migraties⁶

Immigraties

Tot de immigranten behoren alle inwijkingen die uit andere gemeenten komen, zij die afkomstig zijn uit het buitenland en de heringeschrevenen (personen die in het vorige jaar ambtshalve geschrappt werden en die in een andere (meestal) of in dezelfde gemeente (zelden) worden ingeschreven). De immigratiecoëfficiënt geeft het aantal immigranten per 1.000 inwoners weer.

De algemene trend is stijgend, zowel in Vlaanderen als in de 13 steden. De immigratiecoëfficiënt nam in Vlaanderen toe met 4,5 en in de centrumsteden met 9,0. De immigratiecoëfficiënt van de centrumsteden is tot en met 2000 steeds lager geweest dan die van Vlaanderen. In de recentste twee jaren was dit niet meer het geval, met een coëfficiënt van 47,5 in de steden en 44,7 in het Vlaamse Gewest in 2002.

Tussen 1992 en 1997 had Oostende een veel lager immigratiesaldo dan de centrumsteden en Vlaanderen. In 1998 is dit saldo enorm gestegen, van 25,4 naar 48,6. Sindsdien ligt het immigratiesaldo in Oostende veel hoger dan in Vlaanderen en de centrumsteden. In 2002 waren er in Oostende meer dan 10 inwijkingen per 1.000 inwoners meer dan in Vlaanderen.

- ▶ Sinds 1998 ligt de immigratiecoëfficiënt in Oostende hoger dan in de 13 steden en Vlaanderen.
- ▶ Het immigratiesaldo in Oostende is tussen 1992 en 2002 met meer dan 30 immigranten per 1.000 inwoners gestegen.

Emigraties

Tot emigranten rekenen we alle uitwijkingen die naar een andere gemeente of naar het buitenland vertrokken zijn en zij die ambtshalve zijn geschrappt (personen die uit de registers werden geschrappt nadat men hun verdwijning had vastgesteld). Ze worden weergegeven per 1.000 inwoners.

In het Vlaamse Gewest bleef de emigratiecoëfficiënt stijgen tot 1997. Na dat jaar toonde het gewest een gevarieerder beeld. In 2002 waren er 41,8 uitwijkingen per 1.000 inwoners, 4,3 meer dan tien jaar daarvoor. De centrumsteden tellen in verhouding een groter aantal emigranten. Er was een lichte toename van 3,3.

Net als het aantal inwijkingen steeg in Oostende ook het aantal uitwijkingen in 1998 zeer sterk: +25,6 op een jaar tijd. Hierna schommelde het emigratiesaldo. Met 43,9 in 2002 heeft Oostende meer uitwijkingen dan Vlaanderen en de centrumsteden. Dit is reeds het geval sedert 1998, met uitzondering van 2000.

- ▶ Het emigratiesaldo van Vlaanderen en de centrumsteden steeg tussen 1992 en 2002. De toename in Oostende was echter spectaculairder.
- ▶ Het emigratiesaldo van Oostende ligt sedert 1998, met uitzondering van 2000, boven het niveau van de dertien steden en Vlaanderen.

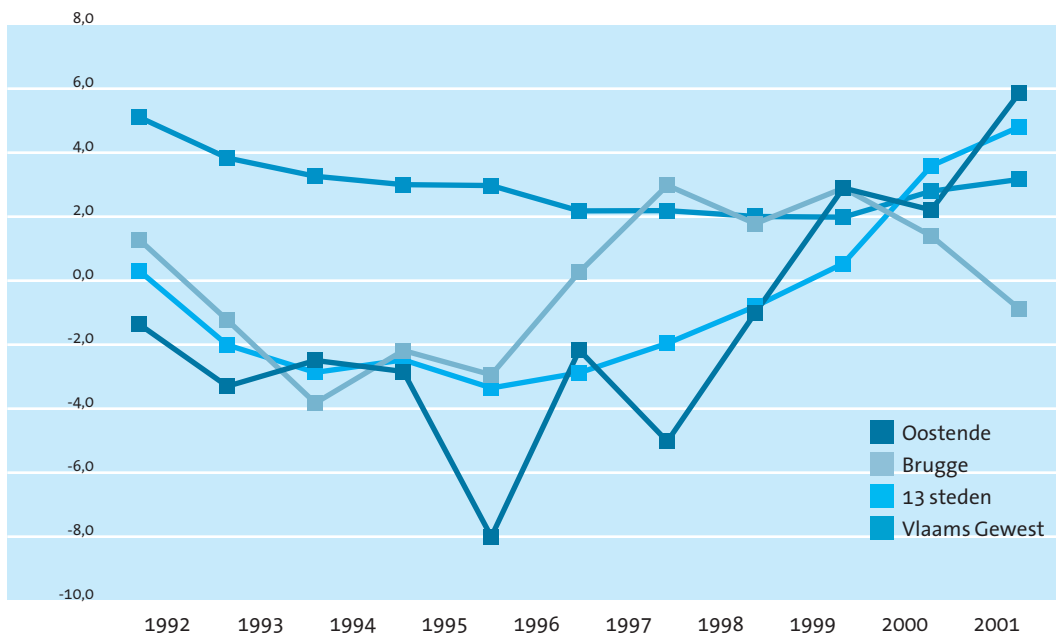
3 6 Evolutie van het migratiesaldo

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	1,0	-0,4	-1,3	2,7
1993	-0,4	-1,9	-3,0	2,1
1994	0,0	-3,8	-3,9	1,8
1995	0,4	-1,6	-3,1	1,7
1996	-2,8	-2,8	-3,9	1,7
1997	2,0	-0,2	-3,7	0,8
1998	-0,4	3,4	-2,4	1,2
1999	4,3	2,7	-1,1	1,3
2000	8,4	3,3	0,1	1,3
2001	7,3	2,0	3,0	2,1
2002	11,5	0,3	4,5	2,9

3 7 Evolutie van de bevolkingsgroei (saldo)

Bron: NIS

Migratiesaldo

Het migratiesaldo maakt het verschil tussen immigratie en emigratie. Een positief saldo wijst op een zekere aantrekkingskracht van een regio of stad; bij een negatief saldo emigreren er meer mensen dan er immigreren.

Wat het Vlaamse Gewest betreft, bleef het migratiesaldo gedurende de beschouwde tien jaren steeds positief. Eerst daalde het tot het minimum van 0,8 in 1997, daarna steeg het weer tot 2,9 in 2002. Voor de dertien steden zien we tot en met 1999 een negatief migratiesaldo. Na het dieptepunt in 1996 is het migratiesaldo opnieuw gestegen. In 2002 was het reeds toegenomen tot 4,5 en lag het een stuk hoger dan in Vlaanderen.

Het migratiesaldo van Oostende schommelde van 1992 tot 1998 rond de nul. Sinds 1999 is het sterk positief, met 11,5 in 2002 als hoogtepunt. Oostende heeft dus een veel grotere aantrekkingskracht dan het Vlaamse Gewest en de centrumsteden. Waarschijnlijk worden voornamelijk oudere mensen aangetrokken, daar de groene druk (zie verder) stijgt en zeer hoog ligt.

- ▶ Gedurende de beschouwde tien jaar immigrerden er nog steeds meer mensen naar Vlaanderen dan er wegtrokken.
- ▶ De steden kenden lange tijd meer emigratie dan immigratie, maar sedert 2000 is die trend gekeerd en is er een hoog migratiesaldo.
- ▶ Oostende heeft sinds 1999 een zeer groot migratiesaldo door de aantrekkingskracht op senioren.

De totale aangroei

De som van natuurlijke aangroei en migratiesaldo geeft aan of er een toe- of afname is van de bevolking. Dit kan met een aangroeisaldo weergegeven worden (per 1.000 inwoners).

In Vlaanderen is het aangroeisaldo met de jaren van 5,1 gedaald tot 2,0 in 2000. Daarna was er opnieuw een toename tot 3,2 in 2002. Nog steeds neemt de bevolking toe in het Vlaamse Gewest. De centrumsteden zagen hun bevolking afnemen, met een dieptepunt in 1996. De bevolkingsafname verminderde en ging over in een bevolkingstoename in 2000 (0,5). Deze toename werd daarna nog sterker.

Oostende kende tot 1999 een sterke afname van zijn bevolking. Het absolute minimum lag in 1996. Toen daalde de bevolking met 8,0 inwoners per 1.000. Vanaf 2000 nam de bevolking echter opnieuw toe. Deze toename (+2,9) was in 2000 zelfs sterker dan in Vlaanderen en de centrumsteden. In 2002 was de toename nog dubbel zo groot.

- ▶ De bevolkingstoename in Vlaanderen nam af met de jaren.
- ▶ De steden hebben lange tijd een bevolkingsafname gekend, maar sinds 2000 neemt de bevolking weer toe. In Oostende zien we dezelfde evolutie.

3 8 Evolutie van de groene druk (%)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	38,0	41,6	40,7	43,7
1992	37,7	41,1	40,6	43,4
1993	37,4	40,8	40,6	43,2
1994	37,5	40,7	40,6	43,1
1995	37,2	40,5	40,7	43,0
1996	37,4	40,5	40,9	43,0
1997	37,2	40,6	40,9	42,8
1998	37,3	40,6	40,8	42,7
1999	37,1	40,3	40,6	42,4
2000	36,7	40,2	40,4	42,1
2001	36,5	39,8	41,1	41,6
2002	36,2	39,2	40,0	41,1
2003	35,8	38,8	39,0	40,7

3 9 Evolutie van de grijze druk (%)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	50,5	39,5	41,5	36,1
1992	51,3	40,2	41,9	36,5
1993	52,1	40,6	42,4	37,1
1994	52,9	41,3	42,7	37,5
1995	53,9	42,1	43,2	38,1
1996	54,9	42,7	43,7	38,6
1997	56,0	43,4	44,1	39,0
1998	57,2	44,1	44,5	39,5
1999	58,5	44,7	44,8	40,1
2000	59,5	45,1	44,9	40,5
2001	59,9	45,0	45,1	40,6
2002	60,1	44,8	44,1	40,5
2003	60,2	45,2	43,5	40,5

3 10 Evolutie van de afhankelijkheidsgraad (%)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	88,5	81,1	82,2	79,8
1992	89,0	81,3	82,5	80,0
1993	89,6	81,4	82,9	80,3
1994	90,5	82,0	83,3	80,6
1995	91,1	82,5	83,9	81,1
1996	92,3	83,2	84,6	81,6
1997	93,2	84,0	85,0	81,9
1998	94,5	84,7	85,3	82,2
1999	95,6	85,0	85,4	82,5
2000	96,3	85,3	85,3	82,5
2001	96,3	84,8	84,7	82,2
2002	96,4	84,0	83,5	81,6
2003	96,0	84,0	82,6	81,2

Verhoudingen tussen de leeftijdscategorieën

Groene druk [(0-19j.)/(20-59j.)*100]

De groene druk geeft de verhouding weer tussen het aantal jongeren (0-19 jaar) en de actuele beroepsbevolking, hier bepaald als de groep tussen 20 en 59 jaar. Het cijfer geeft een beeld van de verhouding tussen de toekomstige beroepsbevolking (op langere termijn) en de huidige werknemers, m.a.w.: in welke mate zullen de 20 tot 59-jarigen worden vervangen?

De groene druk in het Vlaamse Gewest is sinds 1991 geleidelijk gedaald. Dit betekent dat het aandeel van de groep jongeren t.o.v. de actuele beroepsbevolking kleiner wordt. De afname bedraagt in totaal 3,0 %-punt. In de dertien steden lag de groene druk in 2003 1,7 %-punt lager dan in 1991. De daling vond voornamelijk na 2001 plaats. Het verschil met Vlaanderen wordt wel kleiner.

Oostende volgt de dalende trend van het Vlaamse Gewest. De groene druk is er gedaald met 2,2 %-punt, van 38,0 in 1991 naar 35,8 in 2003. Daarmee blijft de groene druk er lager dan in de dertien steden en Vlaanderen. Dit betekent dat er in Oostende minder jongeren zijn t.o.v. de actuele beroepsbevolking dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

- ▶ De groene druk is in Oostende, net als in het Vlaamse Gewest, geleidelijk gedaald.
- ▶ De groene druk ligt in Oostende lager dan in de dertien centrumsteden en het Vlaamse Gewest.

Grijze druk [(+60j.)/(20-59j.)*100]

De grijze druk geeft de verhouding weer tussen de 60-plussers en de actuele beroepsbevolking. Hoe groter de grijze druk, hoe groter de groep ouderen t.o.v. de bevolkingsgroep van 20 tot 59 jaar.

Zoals men kan zien, is de grijze druk in het Vlaamse Gewest gestegen van 36,1 in 1991 naar 40,5 in 2003. Sedert 2000 is hij er wel ongeveer gelijk gebleven. Ook in de dertien steden zien we een globale toename, hoewel het cijfer de laatste jaren weer iets kleiner is geworden. De grijze druk is er steeds groter geweest dan in Vlaanderen. In 2003 bedroeg hij er 43,5.

In Oostende lag de grijze druk gedurende de hele periode heel wat hoger dan gemiddeld in de steden. Ook de globale toename (9,7 %-punt) was er sterker dan in de centrumsteden (2,0 %-punt). In 2003 had Oostende een grijze druk van 60,2.

- ▶ De grijze druk stijgt in Oostende, maar ook, zij het in mindere mate, in het Vlaamse Gewest en de centrumsteden.
- ▶ Oostende heeft een veel groter aandeel zestigplussers dan de dertien steden.

Afhankelijkheidsratio [(0-19j.)+(60j.)/(20-59j.)*100]

De afhankelijkheidsratio geeft de verhouding weer tussen de niet-actieve bevolking (zowel jongeren als ouderen) en de actieve beroepsbevolking. Bij een waarde kleiner dan 100 is de groep van de niet-actieven kleiner dan die van de actieven. Deze ratio geeft de mate van afhankelijkheid t.o.v. de actieve beroepsbevolking weer.

In het algemeen steeg de afhankelijkheidsratio in Vlaanderen en de centrumsteden, respectievelijk met 1,4 en 0,4 %-punt. De ratio steeg er continu tot 1999 en kent sindsdien een lichte daling in Vlaanderen en een sterkere daling in de steden. Dit is meer het gevolg van een sterkere daling van de groene druk dan van een stijging van de grijze druk. In 2003 bedroeg de afhankelijkheidsratio in Vlaanderen 81,2 en in de centrumsteden 82,6.

De afhankelijkheid is in Oostende, met in 2003 een ratio van 96,0, veel groter dan in de steden. Ook de toename (7,5 %-punt) was er groter. De groep niet-actieven is er bijna even groot als de groep actieven. De hoge afhankelijkheidsratio is toe te schrijven aan de oudere bevolking. De grijze druk lag gedurende de volledige periode boven de groene.

- ▶ De niet-actieve bevolking wordt steeds afhankelijker van de actieve.
- ▶ In Oostende is de groep niet-actieven nog maar net iets kleiner dan de groep actieven.

3 11 Evolutie van de doorstromingscoëfficiënt

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	91	111	105	115
1992	89	109	105	115
1993	88	108	106	114
1994	88	107	105	113
1995	85	104	104	111
1996	85	102	103	109
1997	82	99	102	107
1998	80	98	101	105
1999	78	97	101	104
2000	78	97	101	103
2001	77	96	101	102
2002	76	96	102	101
2003	76	95	102	101

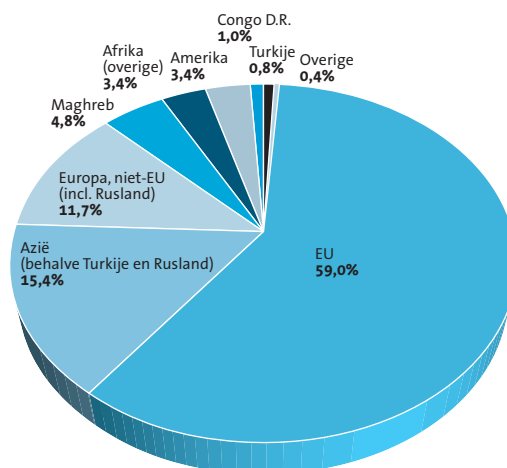
3 12 Evolutie van het aantal vreemdelingen

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	1.531	1.959	112.744	258.848
1992	1.666	2.041	116.891	268.901
1993	1.709	2.149	119.145	273.272
1994	1.810	2.194	121.771	281.137
1995	1.817	2.229	120.652	283.117
1996	1.759	2.175	119.954	283.429
1997	1.728	2.235	121.016	288.307
1998	1.784	2.315	120.016	288.007
1999	1.840	2.451	119.137	289.065
2000	1.964	2.600	120.334	293.650
2001	1.919	2.631	111.319	280.962
2002	2.027	2.722	104.612	275.223
2003	2.114	2.768	106.904	280.743

3 13 Aandeel van de vreemdelingen in Oostende volgens afkomst (op 01/01/2002)

Bron: NIS

Doorstromingscoëfficiënt $[(10-24j.)/(50-64.j)]*100$

Met de doorstromingscoëfficiënt tracht men een idee te geven van de verhouding tussen de instroom en uitstroom, op een redelijk korte termijn, op de arbeidsmarkt. Een waarde lager dan 100 duidt op een onevenwicht: er zullen meer mensen uittreden dan er nieuwe gaan werken.

In Vlaanderen is de doorstromingscoëfficiënt sterk gedaald: met 13% t.o.v. 1991. De daling in de steden is minder sterk (3%). Het aantal jongeren dat tot de arbeidsmarkt zal toetreden, is nog steeds iets groter dan het aantal ouderen dat er uitstapt.

In Oostende ligt de doorstromingscoëfficiënt heel wat lager dan in de centrumsteden en de daling was er ook heel wat sterker (17%). De coëfficiënt bedroeg er in 2003 76, terwijl dat in 1991 nog 91 was. Ook in Brugge zullen er onvoldoende vervangers zijn voor de mensen die met pensioen gaan. Het onevenwicht is hier wel minder uitgesproken dan in Oostende.

- ▶ Vlaanderen kende een sterke afname van de doorstromingscoëfficiënt en beschikte in 2003 nauwelijks over meer 10 tot 24-jarigen dan 50 tot 64-jarigen.
- ▶ In Oostende zullen er meer mensen uit het arbeidsproces verdwijnen dan er zullen instappen.

Vreemdelingen

Evolutie

Het Vlaamse Gewest telde op 1 januari 2003 280.743 vreemdelingen, of 4,7% van de totale bevolking. Het aantal vreemdelingen is sinds het begin van de beschouwde periode gestegen met 8,5%. Terwijl het aantal vreemdelingen steeg, vertoonde het aandeel meer variatie. In 2000 was dat aandeel het hoogst en was bijna 5% vreemdeling in Vlaanderen. In de centrumsteden is het aantal vreemdelingen ook fors gestegen tussen 1991 en 2000. Daarna is dat aantal echter gedaald en in 2002 waren er nog een goeie 104.612; dit is minder dan in 1991. Deze evolutie kan verklaard worden door het grote aantal naturalisaties in 2001. De genaturaliseerden krijgen de Belgische nationaliteit, waardoor ze niet langer als vreemdelingen worden opgeschreven. In 2003 kwamen er weer 2.292 vreemdelingen bij.

Oostende telde begin 2003 2.114 vreemdelingen, wat neerkomt op 3,1% van de totale bevolking. Het aantal vreemdelingen is er gestegen in de periode 1991-2003. Oostende, en ook Brugge, herbergen in verhouding minder mensen met een andere nationaliteit dan de centrumsteden. In 2003 bedroeg het aandeel van de vreemdelingen in de totale bevolking in de centrumsteden immers 7,2%.

- ▶ Het aandeel van de vreemdelingen in de totale bevolking is in de 13 steden groter dan in Vlaanderen en Oostende.
- ▶ Het aantal vreemdelingen is in de centrumsteden gezakt tot onder het niveau van 1991. In Oostende lag dit aantal in 2003 echter heel wat hoger.

Nationaliteit

Het taartdiagram geeft het procentuele aantal vreemdelingen per nationaliteit weer in Oostende op 01/01/2002. De grootste groep vreemdelingen in Oostende zijn de EU-leden, die 59,0% van het totaal uitmaken. Op de tweede en derde plaats komen respectievelijk de Aziaten (15,4%) en de Europeanen die niet tot de EU behoren (11,7%).

- ▶ De Europeanen maken het grootste deel uit van de vreemdelingen in Oostende.
- ▶ De Aziaten vormen de op één na grootste groep vreemdelingen in Oostende.

3 14 Bezoldigde tewerkstelling in Oostende, per sector

Bron: RSZ

	1993	2001
Primaire sector	172	175
Secundaire sector	3.261	4.260
voedings- en dranknijverheid	363	705
textiel-, kleding-, leder- en schoennijverheid	248	99
metaalindustrie en metallurgie	87	71
vervaardiging van allerlei machines en transportmiddelen	1.012	1.896
papier- en kartonnijverheid, uitgeverijen en drukkerijen	95	105
hout- en meubelindustrie	84	45
chemische nijverheid, rubber- en kunststofnijverheid en niet-metaalhoudende minerale producten	559	543
energiehoudende delfstoffen, electriciteit, gas en water, diverse industrie	1	14
bouwnijverheid	812	782
Tertiaire sector	21.749	21.126
handel en reparatie	2.677	2.715
horeca	2.152	1.669
vervoer, opslag en communicatie	4.411	3.208
financiële instellingen, verzekeringswezen, diensten aan bedrijven	2.364	2.983
openbaar bestuur	3.149	2.977
onderwijs	2.144	2.305
gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening	3.558	4.335
diverse	1.294	934
Totaal	25.182	25.561

3 15 Evolutie van de secundariseringsgraad

Bron: RSZ

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1993	7,9	15,6	23,2	17,1
1994	7,5	14,2	22,5	16,7
1995	8,9	14,4	22,5	16,6
1996	9,3	13,4	22,3	16,3
1997	10,0	12,2	22,1	16,0
1998	10,8	12,6	21,6	16,0
1999	10,7	12,8	21,5	16,0
2000	10,3	13,0	21,4	16,1
2001	11,0	13,3	21,6	16,1

Economie

De economie, waarvan werkgelegenheid een aspect is, wordt o.a. gemeten aan de hand van het aantal aangeboden RSZ-jobs, en dit per subsector⁷ (primaire, secundaire en tertiaire). De bezoldigde tewerkstelling in de stad Oostende steeg van 25.182 in juni 1993 tot 25.561 in juni 2001. Deze stijging is vooral het gevolg van de toename van 31% in de secundaire sector. De bezoldigde tewerkstelling in de primaire sector - nu eenmaal een kleine sector - kende een zeer geringe toename. Belangrijk daarbij is dat van de 175 tewerkgestelden er 152 werken in de visserij. De tertiaire sector kende een lichte terugval. In 2001 bedroegen de aandelen van de primaire, secundaire en tertiaire sector respectievelijk 0,7%, 17,7% en 82,6%. Op 30 december 2000 werden er 4.563 zelfstandigen geteld in Oostende. In 1995 waren dat er nog 4.740. Op vijf jaar tijd is het aantal zelfstandigen dus gedaald.

We gaan hier dieper in op de secundaire en de tertiaire sector om de economische structuur verder in kaart te brengen⁸.

Hoe bruisend is de economie van een stad nu eigenlijk? Om daar een antwoord op te kunnen geven, grijpen we terug naar de evolutie van het aantal startende bedrijven, het aantal faillissementen en de ratio daartussen. We proberen ook een idee te krijgen van de tewerkstelling in ICT-bedrijven.

Nijverheid

Tot de secundaire sector behoren de voedings-, drank- en tabaksnijverheid, textiel-, kleding-, leder- en schoennijverheid, metaalverwerking, vervaardiging van machines en transportmiddelen, papier-, karton- en houtnijverheid, bouwnijverheid, chemische nijverheid, metallurgie en andere industrieën.

Het ligt hier niet in onze bedoeling elke subsector afzonderlijk te beschrijven; we willen veeleer een algemene maat geven voor de nijverheid in een stad. Dit doen we via de secundariseringsgraad en de evolutie van een aantal grote sectoren. De secundariseringsgraad geeft het aantal uitgeoefende (bezoldigde) jobs in de secundaire sector t.o.v. de potentiële beroepsbevolking tussen 20 en 64 jaar weer. We merken hierbij op dat tot deze groep 'potentiële beroepsbevolking' ook werklozen en niet-werkenden behoren. Bovendien dienen we er ook van bewust te zijn dat er mensen zijn die een job uitoefenen binnen een bepaalde entiteit, maar daar niet wonen. Zo zijn er velen die in het Brusselse Gewest werken, maar in het Vlaamse Gewest wonen. Daarmee moet rekening gehouden worden bij de interpretatie van de cijfers.

De secundariseringsgraad is in Vlaanderen tussen 1993 en 1997 gedaald van 17,1 naar 16,0 en dan enkele jaren constant gebleven. In 2001 had hij nog steeds een waarde van 16,1. In de 13 steden was de afname nog iets sterker. In 1993 bedroeg de secundariseringsgraad er 23,2 en in 2001 nog 21,6.

In Oostende werken er relatief gezien minder mensen in de industrie (11,0) dan gemiddeld in een stad en in Vlaanderen. De secundariseringsgraad is er in tegenstelling tot elders toegenomen: +3,1 %-punt tussen 1993 en 2001.

De tewerkstelling in Oostende was het grootst in de subsector vervaardiging van allerlei machines en transportmiddelen. Bedrijven uit deze subsector hadden in 1993 1.012 mensen in dienst en in 2001 1.896. Dit is een stijging van 87%. Dit is echter niet de grootste toename. Als geen rekening gehouden wordt met de sector energie en aanverwanten (wegens te klein), dan is de tewerkstelling in de voedings- en dranknijverheid het sterkst toegenomen, namelijk met 94%. In 2001 was deze subsector met 705 werknemers in Oostende de tweede grootste werkgever. Op de derde plaats kwam de chemische industrie en aanverwanten met 543 werknemers.

- ▶ De secundariseringsgraad daalde in het Vlaamse Gewest, de centrumsteden en Brugge. In Oostende daarentegen is hij toegenomen.
- ▶ De vervaardiging van allerlei machines en transportmiddelen is de grootste industriële sector in Oostende.

7 Verdere opsplitsing is gebeurd aan de hand van de NACE-indeling, waarbij bepaalde verwante categorieën werden samengenomen.

8 We beschouwen hier de tertiaire sector in de brede zin. Ook onderwijs, openbaar bestuur en maatschappelijke dienstverlening behoren daartoe. Recent spreekt men van de quartaire sector.

3 16 Evolutie van de tertiariseringsgraad

Bron: RSZ

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1993	52,9	57,9	58,7	32,0
1994	52,7	59,6	59,3	32,3
1995	52,2	61,2	60,6	33,1
1996	52,7	61,7	61,3	33,7
1997	51,4	63,0	63,5	34,9
1998	52,9	64,2	65,2	36,1
1999	54,2	66,1	66,0	36,9
2000	55,1	66,6	66,8	37,4
2001	54,6	68,6	68,2	38,6

3 17 Evolutie van het aantal oprichtingen

Bron: Graydon

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	444	697	10.371	33.993
1991	423	684	10.168	33.168
1992	424	746	9.885	33.403
1993	430	651	10.208	34.637
1994	378	656	9.951	34.091
1995	448	722	9.985	35.087
1996	398	653	9.468	35.531
1997	381	645	8.924	32.277
1998	352	621	9.207	32.397
1999	321	569	7.733	27.636
2000	282	520	7.903	28.625
2001	246	561	7.541	28.024

Diensten

De tertiaire sector wordt de sector van de diensten genoemd. Tot deze sector behoren o.m. (detail)handel en reparatie, horeca, vervoer, opslag en communicatie, financiële instellingen, verzekeringswezen en diensten aan bedrijven, openbaar bestuur, onderwijs en maatschappelijke dienstverlening.

De tertiariseringsgraad geeft het aantal uitgeoefende (bezoldigde) jobs in de tertiaire sector in de entiteit weer t.o.v. de potentiële beroepsbevolking van 20 tot 64 jaar binnen die entiteit. Het is een maat om de activiteit te meten in deze sector. Hier gelden dezelfde opmerkingen als bij de secundariseringsgraad.

De tertiariseringsgraad in het Vlaamse Gewest is tussen 1993 en 2001 geleidelijk gestegen, namelijk van 32,0 in 1993 tot 38,6 in 2001. In de centrumsteden vinden we een iets sterkere stijging: in 2001 waren er in de tertiaire sector 67,7 jobs per 100 potentiële beroepsactieven. Globaal gezien is de activiteit in de dienstensector veel hoger in de stad dan in het Vlaamse Gewest. Dit komt uiteraard door het feit dat een stad een centrumfunctie heeft t.o.v. zijn ommeland. Er worden heel wat diensten ter beschikking gesteld.

Oostende heeft een lagere tertiariseringsgraad dan de centrumsteden: in 2001 waren er per 100 potentiële beroepsactieven 54,6 arbeidsplaatsen in de tertiaire sector. In 1993 waren dat er 52,9. Oostende heeft een belangrijk dienstencentrum, waar onder meer de gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en het onderwijs een belangrijke rol spelen. De tertiariseringsgraad van Brugge is vergelijkbaar met die van de centrumsteden.

Gezondheidszorg en maatschappelijke diensten bieden aan 4.335 mensen een (bezoldigde) job. Het waren in 2001 in Oostende de grootste werkgevers. Ook vervoer, opslag en communicatie (3.208 banen) en financiële instellingen, verkeerswezen en diensten aan bedrijven (2.983 jobs) zijn belangrijke sectoren. De financiële instellingen en aanverwanten en de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening kenden de grootste werkgelegenheidstoename in de tertiaire sector. Er kwamen respectievelijk 26% en 22% jobs bij sedert 1993.

- ▶ De tertiariseringsgraad is gestegen in het Vlaamse Gewest, de centrumsteden en Oostende.
- ▶ In Oostende ligt de tewerkstelling in de dienstensector lager dan in de centrumsteden.

Startende bedrijven en faillissementen

Het aantal geregistreerde oprichtingen geeft een indicatie van het aantal startende bedrijven en faillissementen⁹. Die geregistreerde oprichtingen omvatten NV's, BVBA's, CV's, firma's en eenmanszaken.

Startende bedrijven

De voorbije twaalf jaar werden in Vlaanderen een kleine 389.000 oprichtingsakten ingediend bij de Rechtbank van Koophandel. Het jaarlijkse aantal bedrijven dat in Vlaanderen werd opgericht, vertoont heel wat variatie. Toch zien we het aantal startende bedrijven van 1990 tot 1996 licht stijgen tot een maximum van 35.531. Vanaf dan zien we een dalende trend. In 2001 werden er nog 28.024 akten ingediend. De daling bij de dertien steden zette zich al vroeger in. In 2001 lag het aantal startende bedrijven in de centrumsteden liefst 27% lager dan in 1990. In Vlaanderen bedraagt de daling t.o.v. 1990 17,6%.

Vanaf 1995 slonk het aantal startende bedrijven in Oostende geleidelijk; daarvoor kende het een variërend verloop. In 1995 werd het grootste aantal bedrijven opgestart (448). In 2001 waren dat er nog 246 of 45% minder. Dat jaar was het zwakste in de beschouwde periode. Oostendse bedrijven vertegenwoordigden in 2001 ongeveer 3,3% van het totale aantal opgestarte bedrijven in de centrumsteden. In 1990 was dat nog 4,3%. Het aandeel van Oostende is dus kleiner geworden.

⁹ We dienen hier echter op te merken dat als een bedrijf zijn activiteiten in meerdere entiteiten opsplijt, het meerdere oprichtingsakten zal neerleggen. Om deze reden is het aantal oprichtingsakten niet altijd gelijk aan het aantal nieuw opgerichte bedrijven. Hiermee dienen we rekening te houden.

3 18 Evolutie van het aantal faillissementen

Bron: Graydon

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	55	46	766	1.724
1991	35	46	850	1.962
1992	44	59	1.083	2.435
1993	51	52	1.168	2.838
1994	62	86	1.362	3.148
1995	71	75	1.498	3.546
1996	81	62	1.653	3.884
1997	68	55	1.722	4.106
1998	74	62	1.521	3.758
1999	40	69	1.408	3.627
2000	50	62	1.434	3.573
2001	44	60	1.483	3.678

3 19 Evolutie van de ratio oprichtingen/faillissementen

Bron: Graydon

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	8,1	15,2	13,5	19,7
1991	12,1	14,9	12,0	16,9
1992	9,6	12,6	9,1	13,7
1993	8,4	12,5	8,7	12,2
1994	6,1	7,6	7,3	10,8
1995	6,3	9,6	6,7	9,9
1996	4,9	10,5	5,7	9,1
1997	5,6	11,7	5,2	7,9
1998	4,8	10,0	6,1	8,6
1999	8,0	8,2	5,5	7,6
2000	5,6	8,4	5,5	8,0
2001	5,6	9,4	5,1	7,6

3 20 Evolutie van de tewerkstelling in ICT-sectoren

Bron: RSZ

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1993	460	2.406	23.592	46.003
1994	484	2.244	22.608	45.614
1995	476	2.440	22.746	47.068
1996	476	2.322	23.376	48.845
1997	375	1.716	23.833	51.491
1998	440	1.463	23.475	53.844
1999	288	1.456	25.690	57.569
2000	417	1.520	28.131	63.005
2001	473	1.631	29.391	66.561

Faillissementen

Het aantal faillissementen is in Vlaanderen tijdens de eerste helft van de beschouwde periode gestegen tot 4.106 in 1997. In 1998 werden er minder faillissementen opgetekend. Hetzelfde geldt voor de centrumsteden. Dit dalende cijfer is een gevolg van een verandering in de wetgeving die de afschaffing van de ambtshalve faillissementen inhield. De dalende trend zette zich in Vlaanderen door in 1999 en 2000. In 2001 steeg het aantal faillissementen er opnieuw tot 3.678. De toename sinds 1990 bedraagt er in totaal 113%. We merken hetzelfde verloop op in de 13 centrumsteden. De globale toename sinds 1990 bedraagt er 94%.

In Oostende fluctueerde het aantal faillissementen nogal. Toch kan gesteld worden dat de meeste bedrijven er failliet gingen in de periode 1994-1998, met als piek de 81 in 1996. In 2001 waren er 44 faillissementen, 11 minder dan in 1990. Oostende was verantwoordelijk voor 3,0% van alle faillissementen in de centrumsteden in 2001.

Ratio oprichtingen/faillissementen

Een afname van het aantal oprichtingen gecombineerd met een toename van het aantal faillissementen zal voor een steeds kleiner wordende ratio zorgen, zoals we (op de laatste jaren na) kunnen zien in de tabel. Hoe groter het aantal oprichtingen in verhouding tot de faillissementen, hoe groter de ratio. In Vlaanderen daalde de ratio oprichtingen/faillissementen van 19,7 in 1990 naar 7,6 in 2001. In de centrumsteden ligt hij lager: in 2001 had hij er een waarde van 5,1.

In Oostende varieerde de ratio sterk, maar toch is er een algemene dalende trend zichtbaar. De ratio ligt veelal in de nabijheid van die van de centrumsteden. Voor heel de periode 1990-2001 bedroeg de ratio voor Oostende gemiddeld 6,7 en voor de dertien steden 7,0. In 1999 was de ratio veel hoger en in de jaren 1998, 1994 en 1990 lag hij meer dan 1 punt lager. Oostende had gedurende heel de periode een lagere ratio oprichtingen/faillissementen dan Vlaanderen en Brugge.

- ▶ In het algemeen daalt het aantal startende bedrijven met de jaren.
- ▶ Het aantal faillissementen steeg in Vlaanderen en de centrumsteden tot in 1997. Oostende kende een zeer schommelend verloop met een maximum in 1996.
- ▶ De ratio oprichtingen/faillissementen daalde overal. In 2001 lag hij in Oostende in de nabijheid van die van de dertien steden.

Tewerkstelling in ICT-sectoren

ICT is de afkorting van informatie- en communicatietechnologie. In het kader van de reeks stadsmonografieën is overeengekomen dat onder de rubriek ICT-sectoren volgende sectoren worden opgenomen: vervaardiging van kantoormachines, computers, audio-, video- en telecomapparatuur, groothandel in kantoormachines en kantoormaterialen, de telecommunicatiesector, informatica en aanverwante activiteiten, radio en televisie¹⁰. Het aantal mensen dat tewerkgesteld is in deze sectoren, wordt weergegeven in de tabel.

De tewerkstelling in ICT-sectoren is steeds toegenomen in Vlaanderen. In 1993 waren er 46.003 bezoldigde jobs in deze sectoren en in 2001 66.561. Dit betekent een stijging van ongeveer 45%. Ook in de centrumsteden trekken deze sectoren jaarlijks (op 1994 en 1998 na) steeds meer mensen aan. De stijging is er weliswaar kleiner dan in Vlaanderen, ze bedraagt er 25%. In 2001 werkten er in de 13 steden 29.391 mensen in een ICT-bedrijf, of ongeveer 44% van het totaal in Vlaanderen.

In Oostende is de tewerkstelling in ICT-bedrijven van 1995 tot en met 1999 afgenomen. Daarna nam het aantal werknemers in deze bedrijven opnieuw toe. In 2001 lag dit aantal weer bijna op het niveau van 1995. In 2001 werkten er 473 mensen in deze sectoren. Dit is slechts 1,6% van alle ICT-werknemers in de steden. Brugge kende een gelijkaardige evolutie, maar heeft wel een aandeel van 5,5% binnen de dertien steden.

- ▶ De tewerkstelling in de ICT-sectoren in Oostende daalde van 1995 tot 1999, maar lag in 2001 weer iets boven het niveau van 1993.
- ▶ Oostende zorgt voor maar 1,6% van de totale tewerkstelling in ICT-sectoren in de dertien steden.

¹⁰ Deze indeling gebeurt op basis van de NACE-codering (codes 30, 32, 51.64, 64.2, 72, 92.2) en is internationaal vergelijkbaar.

3 21 Evolutie van het aantal overnachtingen

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1992	794.866	828.107	3.452.410	15.605.281
1993	814.822	824.840	3.632.928	16.383.331
1994	869.421	897.848	3.731.498	16.269.044
1995	861.037	903.940	3.768.722	17.127.680
1996	803.959	1.004.237	4.005.448	17.232.374
1997	902.186	1.117.604	4.294.530	16.815.616
1998	924.830	1.186.638	4.651.146	16.758.672
1999	946.393	1.246.612	4.772.685	16.952.604
2000	1.053.666	1.268.695	5.041.929	17.862.657
2001	1.048.252	1.295.530	5.007.669	17.364.496
2002	1.091.795	1.441.725	5.215.393	17.586.790

3 22 Redenen voor de overnachtingen in Oostende, opgesplitst volgens herkomst (2002)

Bron: Toerisme Vlaanderen

	totaal	andere beroeps- doeleinden	conferentie, congres, seminarie	vakantie en ontspanning	doel onbepaald
België	637.104	7.801	42.637	586.666	0
E.U.	423.070	4.921	7.246	410.903	0
Niet-E.U.	31.621	5.500	3.930	22.190	1
Totaal buitenland	454.691	10.421	11.176	433.093	1
Algemeen totaal	1.091.795	18.222	53.813	1.019.759	1

3 23 Structuur van het logiesaanbod in Oostende (01/07/2002)

Bron: Stad Oostende

	Aantal bedden	%
Gastenkamers	22	0,0
Toeristische standplaatsen op campings	618	1,3
Logies voor doelgroepen	2.239	4,9
Residentiële standplaatsen op campings	2.871	6,3
Hotels	5.069	11,1
Individuele huurvakantiewoningen*	11.888	26,0
Tweede verblijven*	23.077	50,4
Totaal	45.784	100,0

* Cijfers volgens belastingskohieren van dienstjaar 2001

3 24 Opsplitsing van de hotels in Oostende naar categorie (01/07/2002)

Bron: Stad Oostende

categorie	Aantal inrichtingen	Aantal kamers	% van de inrichtingen	% van de kamers
0	4	54	6,5	2,3
*	15	276	24,2	11,6
**	11	367	17,7	15,5
***	27	1.288	43,5	54,3
****	5	386	8,1	16,3
Totaal	62	2.371	100	100

Toerisme

Wanneer het over Oostende gaat, denkt men uiteraard meteen aan de zee, het strand en de levendige vismarkt, de Vistrap. Oostende is een stad die heel wat toeristen aantrekt. De stad heeft naast het strand en de vismarkt nog heel wat meer bezienswaardigheden, zoals de driemaster Mercator, het Fort Napoleon en het Memoriaal Prins Karel. Ook de musea trekken veel mensen aan. Interessante musea zijn onder andere het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten, het Provinciaal Museum voor Moderne Kunsten en het Ensorhuis. Wie wil, kan ook een gokje wagen in het casino of op de paardenrenbaan. Evenementen zoals Theater-aan-Zee en heel wat tentoonstellingen lokken elk jaar opnieuw een massa toeristen naar de kuststad.

Voor het organiseren van congressen en seminars heeft Toerisme Oostende vzw in 1986 een MICE-afdeling (Meetings, Incentives, Conferences & Exhibitions) opgericht.

Overnachtingen

Het aantal overnachtingen in Vlaanderen is doorheen de jaren sterk gestegen: van 16,2 miljoen in 1992 naar 17,6 miljoen in 2002, een stijging van ongeveer 1,4 miljoen of 8%. We merken echter op dat de stijging niet continu is. In 2002 vond 29,6% van de overnachtingen in Vlaanderen plaats in een van de dertien steden. In 1992 was dat nog maar 21,3%. Het aandeel van de centrumsteden nam dus toe. Het aantal overnachtingen is er ook geleidelijk gestegen. In 1992 telden de steden in absolute cijfers zo'n 3,5 miljoen overnachtingen. In 2002 waren dat er iets meer dan 5,2 miljoen, wat een stijging van 51% t.o.v. 1992 betekent.

Het steeg tussen 1992 en 2002 met 37%. Deze stijging is wel minder sterk dan in de 13 steden, maar sterker dan in Vlaanderen. Met 1.091.795 overnachtingen in 2002 nam Oostende ongeveer een vijfde van alle overnachtingen in de 13 centrumsteden voor zijn rekening. De meeste toeristen komen naar Oostende voor vakantie en ontspanning. Ongeveer 58% van de overnachtingen wordt door Belgen geboekt en een kleine 39% door inwoners van de rest van de EU.

- ▶ Het aantal overnachtingen steeg doorheen de jaren overall.
- ▶ Globaal gezien nam het aantal overnachtingen in Oostende met 37% toe. Bijna alle toeristen komen voor ontspanning en vakantie.

Structuur van het logiesaanbod

Van het totale aantal bedden (45.784) in de Oostendse toeristische infrastructuur staat de helft in tweede verblijven. Nog eens iets meer dan een vierde van de bedden staat in individuele huurwoningen. Dit zijn niet-commerciële verblijven, ook de residentiële standplaatsen op campings behoren hiertoe. De andere zijn commerciële logiesvormen. De hotels zijn hiervan grootste groep. Zij leveren 11,1% van de bedden in Oostende. De 5.069 hotelbedden zijn verdeeld over 62 hotels en 2.371 kamers. De hotelaccommodatie bestaat voor 43,5% uit driesterrenhotels¹¹. De tweede grootste groep in Oostende zijn de hotels met één ster. De verdeling van het aantal kamers geeft een ander beeld. Meer dan de helft is gelegen in de driesterrenhotels en op de tweede plaats komen de viersterrenhotels.

- ▶ De helft van het aantal bedden in Oostende staat in tweede verblijven.
- ▶ De hotels met het meeste comfort zijn eerder grote hotels, terwijl die met het minste comfort veeleer kleinschalig zijn.

¹¹ Hoe meer sterren hoe meer comfort.

3 25 Passanten in de belangrijkste winkelstraat (oktober 2002)

Bron: Fastigon

	straat	populatie binnen 15 min. rijden	bezoekers	aantrekkelijkheids- ratio
Oostende	Kappellestraat	80.000	140.000	1,75
Brugge	Steenstraat	120.000	170.000	1,42
13 steden		1.650.000	1.530.000	0,93

3 26 Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in toerisme en recreatie in Oostende naar subcategorie

Bron: Stad Oostende

	1992	2001	index
Logies	604	621	102,8
Restaurants, cafés, eetgelegenheden	913	947	103,7
Immobiëlen	278	311	111,9
Recreatie	164	263	160,4
Totaal	1.959	2.142	109,3

3 27 Omzet uit toerisme (2001), uitgedrukt in euro

Bron: Stad Oostende

Omzetcategorie	Dagtoerisme	Commercieel verblijfstoerisme	Tweede verblijven	Totaal	%
Logies	---	50.571.780	15.943.520	66.515.300	34
Restaurant, café, terras, tearoom, snack	34.283.675	26.140.299	9.154.769	69.578.743	36
Shopping, aankoop levensmiddelen	11.750.153	26.555.958	10.654.257	48.960.368	25
Andere (sportbeoefening, vervoer, tanken, recreatie, attracties, ...)	4.238.979	3.740.926	2.472.840	10.452.745	5
Totaal	50.272.807	107.008.963	38.225.386	195.507.156	100
%	25,7	54,7	19,6		100

Passanten in de Kapellestraat

Jaarlijks, in oktober, wordt het aantal passanten in de belangrijkste winkelstraten van België geschat (per week) door Fastigon, een bureau gespecialiseerd in de ontwikkeling van de detailhandel en vastgoedadvisering in België. Dit gebeurt ook in iedere Vlaamse centrumstad. De schattingen worden dan verder gebruikt om een ratio te maken. Die geeft de verhouding weer tussen de bezoekers en de populatie die woont binnen een straal van 15 minuten rijden van deze winkelstraat. Deze ratio zegt meteen iets over de aantrekkelijkheid van de winkelstraat in de regio.

In de centrumsteden werden er in totaal 1.530.000 bezoekers geschat in de belangrijkste winkelstraten. Dit levert een aantrekkelijkheidsratio op van 0,93.

De belangrijkste winkelstraat in Oostende is de Kapellestraat. Hier komen naar schatting 140.000 bezoekers in een week. Dit is minder dan in de belangrijkste winkelstraat van Brugge, de Steenstraat, waar 170.000 bezoekers geteld werden. Voor de ratio is de situatie echter omgekeerd. Oostende heeft een aantrekkelijkheidsratio van 1,75 en doet het daarmee beter dan Brugge en veel beter dan de centrumsteden.

- ▶ De Kapellestraat in Oostende trekt in absolute cijfers minder bezoekers dan de Steenstraat in Brugge, maar heeft een grotere aantrekkelijkheidsratio.
- ▶ Zowel Oostende als Brugge trekken meer mensen aan dan er in de onmiddellijke nabijheid wonen.

Belang van het toerisme

Alle economische subcategorieën die afhankelijk zijn van het toerisme stelden in 2001 meer mensen tewerk dan in 1992. Globaal gezien werd een stijging vastgesteld van 9,3%. Restaurants, cafés en eetgelegenheden zorgden voor de grootste tewerkstelling. Met 947 werknemers is deze subcategorie verantwoordelijk voor bijna de helft van de jobs in de toeristische sector. De grootste stijging valt echter waar te nemen in de kleinste subcategorie, namelijk de recreatie. Het aantal werknemers is er met 60,4% toegenomen. De zwakste toename valt waar te nemen bij het logies.

Het toerisme zorgde in 2001 voor een omzet van 195.507.156 euro. Ook hier zijn restaurants en cafés verantwoordelijk voor het grootste gedeelte, gevolgd door het logies.

Het commerciële verblijfstoerisme genereert meer dan de helft van de totale omzet. Het dagtoerisme zorgt voor ongeveer een vierde. Het dagtoerisme creëert uiteraard geen inkomsten i.v.m. logies. Voor de restaurants en de cafés daarentegen zijn de dagjesmensen de belangrijkste consumenten. De mensen die overnachten, zijn de meest spenderende shoppers. De bewoners van de tweede verblijven scoren in alle categorieën laag.

- ▶ Restaurants en cafés zorgen voor de meeste tewerkstelling en genereren de grootste omzet.

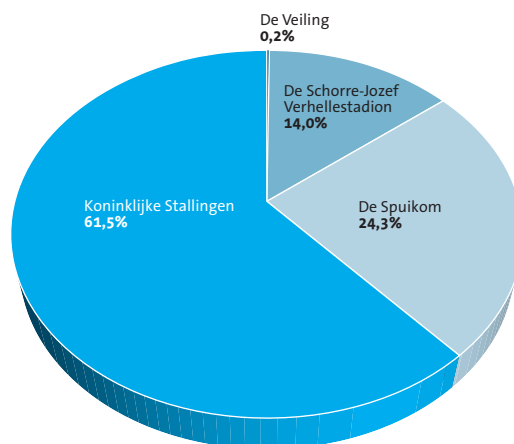
3 28 Evolutie van het aantal gebruikers van de gemeentelijke sportinfrastructuur

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	zwembad	sportcentra
1990	343.884	
1991	340.236	
1992	318.743	
1993	267.739	
1994	281.341	
1995	288.376	
1996	274.950	
1997	309.372	222.662
1998	331.657	205.599
1999	348.867	235.965
2000	355.974	251.895
2001	362.498	257.556

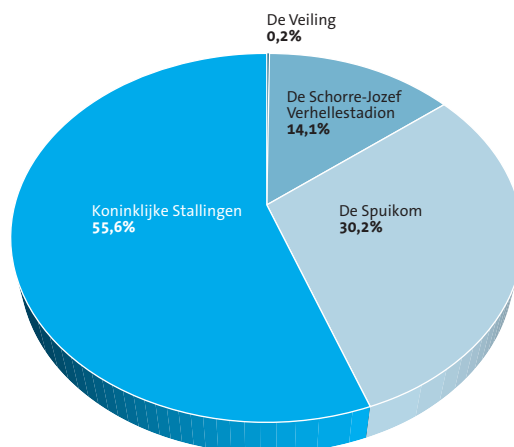
3 29 Aandeel van de sportcentra in het totale aantal gebruiksuren (2001)

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

3 30 Aandeel van de sportcentra in het totale aantal gebruikers (2001)

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

Sport en cultuur

Het al of niet 'bruisend' zijn van een stad hangt niet enkel af van de aanwezigheid (of afwezigheid) van een jonge bevolking. De stad moet ook aan elke bevolkingsgroep voldoende gediversifieerde recreatiemogelijkheden bieden. Bovendien moet ze die ook in stand kunnen houden. In dit verband bekijken we een aantal gegevens i.v.m. het gebruik van de sportaccommodatie, de jeugdbewegingen en de algemene culturele participatie.

Gebruikers van de gemeentelijke sportaccommodatie

Naast de gemeentelijke accommodatie zijn er nog heel wat sportzalen en pleinen die door privéondernemingen ter beschikking gesteld worden. We pogen hier hoofdzakelijk een inzicht te krijgen in de evolutie van het aantal gebruikers van de gemeentelijke sportvoorzieningen en tellen de privéondernemingen dus niet mee. Deze cijfers geven enkel het gebruik weer dat geregistreerd kan worden (bv. door clubs of geabonneerden). Met deze beperkingen moet rekening gehouden worden bij de interpretatie van de gegevens.

De outdoor sportinfrastructuur staat open voor vrije bezoekers en sporters. Een niet te onderschatten aantal wandelaars en ongebonden gebruikers (joggers, vrije voetballers,...) kan steeds zijn gang gaan op de hiervoor bedoelde groenstroken en omnisportveldjes. De hoofdterreinen kunnen enkel gebruikt worden na toestemming van de betrokken dienst. Er zijn dus meer gebruikers dan wordt beschreven in de officiële registraties. Ook het strand en de zee bieden talrijke mogelijkheden voor sporten die vaak elders niet of toch moeilijk kunnen beoefend worden.

Sportcentra

De stad Oostende telde in 2001 vier sportcentra: het sportcentrum De Koninklijke Stallingen, het sportcentrum De Spuikom, het sportpark De Schorre en het Jozef Verhellestadion. De sportcentra bieden talrijke mogelijkheden; de eerste twee zijn indoor, het sportpark en het stadion zijn outdoor. Een vijfde locatie is de Veiling, die de jeugd vooral skatemogelijkheden biedt. De Schorre en het Jozef Verhellestadion worden in de statistiek samengeteld omdat ze eigenlijk een geheel vormen.

Na een terugval van het aantal bezoekers van de sportcentra in 1998 was er een constante toename. Vooral in 1999 en 2000 was de stijging sterk. In vergelijking met 1997 was het bezoekersaantal in 2001 gestegen met 16%, tegenover 1998 bedroeg die toename zelfs 25%. In 2001 zijn er 257.556 bezoekers geteld in de Oostendse sportcentra.

Meer dan de helft van de sporters die infrastructuur gebruiken in Oostende gaat naar de Koninklijke Stallingen. Qua uren effectieve sporttijd is dit sportcentrum zelfs verantwoordelijk voor meer dan 60%. De Veiling werd in 2001 het minst gebruikt, slechts 0,2% van de sporttijd vindt daar plaats en slechts een zelfde percentage van het aantal infrastructuurgebruikers gaat naar de Veiling. Deze infrastructuur wordt recent echter voornamelijk gebruikt door skaters. Hierdoor is het aantal uren gebruik van 24 in 2001 gestegen tot 464 in 2002.

Zwembad

Oostende heeft één stedelijk zwembad, gelegen in de onmiddellijke omgeving van de zee. In 2001 werd het door ongeveer 362.500 mensen bezocht, dit is het grootste aantal van de beschouwde elf jaren. De periode 1993-1996 was moeilijk voor het zwembad. Na een dalend bezoekersaantal sedert 1990 bleef het aantal bezoekers in die periode jaar na jaar onder de 300.000. Het absolute minimum lag in 1993 met 267.739 zwemmers. Door een aantal belangrijke infrastructurele ingrepen is het bezoekersaantal vanaf 1996 aanzienlijk beginnen stijgen. In vergelijking met 1996 waren er in 2001 32% meer zwemmers; in vergelijking met 1990 waren er 5% meer.

- ▶ Het aantal sporters in de Oostendse sportcentra neemt toe, net zoals het aantal zwemmers.

3 31 Aantal jongeren (<30 jaar) in Oostende (2001)

Bron: Stad Oostende

	jongens	meisjes	totaal	%
Westerkwartier	2.257	2.089	4.346	21,9
Stene (+St.-Jan)	2.003	1.835	3.838	19,4
Mariakerke	1.714	1.629	3.343	16,8
Centrum	1.571	1.458	3.029	15,3
Vuurtorenwijk	1.129	1.068	2.197	11,1
Konterdam	810	837	1.647	8,3
Zandvoorde	514	527	1.041	5,2
Raversijde	197	192	389	2,0
Totaal	10.195	9.635	19.830	100

3 32 Participatie van Oostendse jongeren aan particuliere jeugdinitiatieven

Bron: Stad Oostende

	1999	2001
jongens	20,8%	12,1%
meisjes	20,3%	19,4%

Jongeren

Oostende telde op 15 januari 2001 zo'n 19.830 jongeren (tot 30 jaar). In de wijk Westerkwartier-Vlaams Plein wonen het meest jongeren, in Raversijde het minst.

De Jeugddienst stelt alles in het werk om zo veel mogelijk kinderen en jongeren te betrekken bij het jeugdgebeuren in de stad. Het jeugdwerkbeleidsplan stelt een aantal projecten voorop waarin de jeugd centraal staat. De grote verdienste is dat de vele initiatieven van het plan er niet alleen zijn voor, maar ook door de jeugd. De Jeugddienst ondersteunt ook - in nauwe samenwerking met de Jeugdraad - de jeugdwerking (onder andere logistiek, financieel en infrastructureel).

Naar de maatschappelijk kwetsbare jongeren stappen de city-coachers toe. Zij bouwen met hun doelgroep een vertrouwensrelatie op en vertolken hun standpunten als het over het jeugdbeleid gaat.

De Jeugddienst neemt verschillende initiatieven. Voor tieners die niet terugdeinzen voor extreme kicks bijvoorbeeld werd de Tienerswerking opgericht, boordevol stoere, onverschrokken en gespierde activiteiten. Grabbelpas blijft een populair succesnummer dat kinderen tussen 6 en 15 jaar een gevarieerd zomerprogramma aanbiedt. De speelpleinwerking Duin en Zee in de paas- en zomervakantie bereikt dagelijks 350 kinderen. 'Straatlopers' kenmerkt zich door zijn laagdrempeligheid en richt zich tot de groep van 7- tot 12-jarigen. Monitoren nemen de gegadigden in hun eigen wijk op sleeptouw. Sinds november 2000 rijdt er een Q-bus rond. Dit is een rijdende speel-othek met pedagogisch verantwoord speelgoed. Het initiatief is duidelijk drempelverlagend en bij het vastleggen van de 'haltes' wordt vooral rekening gehouden met de bereikbaarheid voor sociaal zwakkere kinderen. Het recentste hersenspinsel van de Jeugddienst ten slotte is het Kleuterfestival, een betoverend spektakel dat kleuters van de tweede en derde kleuterklas leert knutselen, dansen, ravotten en gieren van het lachen. Dit zijn slechts enkele van de initiatieven van de jeugddienst.

Georganiseerde jongeren

Oostende telt 41 jeugdwerkinitiatieven. Onder jeugdwerkinitiatieven verstaan we jeugdateliers (5), jeugdbewegingen (15), (politieke) jongerenbewegingen (7), jeugdhuizen (5), studentenverenigingen (1), niet-gemeentelijke jeugddiensten (1) en verenigingen die werken met kinderen en jongeren met een handicap (2). De grootste jeugdvereniging in 2000 was de KSA Oostende met 356 leden. Zij had meer dan dubbel zoveel leden als Chiro Vagadam, de tweede grootste jeugdvereniging.

De participatie aan jeugdwerkinitiatieven is gedaald tussen 1999 en 2001. Bij de jongens is die afname het sterkst. In 1999 was 20,8% van de Oostendse jongens lid van een jeugdwerkinitiatief en in 2001 nog slechts 12,1%. Bij de meisjes is deze daling veel minder uitgesproken (van 20,3% naar 19,4%).

- ▶ In 2000 telde Oostende 41 jeugdwerkinitiatieven.
- ▶ De participatie bij de jongens is tussen 1999 en 2001 gedaald met 8,7 %-punt; bij de meisjes is de daling veel minder uitgesproken.

3 33 Resultaten enquête Jaapje Wiebop: leden jeugdvereniging (2001)

Bron: Stad Oostende

	jongens	meisjes	totaal
nee	102	104	206
ja	14	25	39
totaal	116	129	245

3 34 Resultaten enquête Jaapje Wiebop: reden voor het al of niet lid zijn van een jeugdvereniging (in %) (2001)

Bron: Stad Oostende

reden lid

je doet toffe dingen	86,9
je ziet er vrienden	38,3
moet van de ouders	9,8

reden niet-lid

je hebt geen tijd meer	34,4
je hebt geen zin	32,8
je gaat op stap met ma en pa	23,0
je kent er niemand	21,3
je kan niet aan alles deelnemen	19,7
het is te duur	11,5
je hebt geen vervoer	11,5
je kent het niet	6,6

3 35 Resultaten enquête Jaapje Wiebop: vrijetijdsinvulling (in %) (2001)

Bron: Stad Oostende

ik ben lid van een vereniging	71,8
ik kijk televisie	70,2
ik speel met vrienden	55,3
ik speel spelletjes op de computer	47,8
ik help mee thuis	44,9
ik speel met mijn Playstation of Nintendo	39,2
ik speel op straat	31,0
ik ga naar de bibliotheek	29,4
ik ga zwemmen	28,6
ik surf op het internet	21,2
ik ga skaten	18,0
ik ga dansen	16,3
ik ga naar de muziekschool	16,3
ik verveel me	10,3

3 36 Resultaten enquête Kliksons: deelname aan georganiseerde vrijetijdsbesteding (in %) (2001)

Bron: Stad Oostende

sportclub	45,0
jeugdwerk	25,6
muziekschool	16,5
dansschool	13,6
hobbyclub	4,6
natuurclub	2,8

Enquête

Om het jeugdbeleid te evalueren en de behoeften van de jeugd te kennen, heeft de stad Oostende in 2001 een aantal enquêtes bij jongeren uitgevoerd. We bespreken de resultaten van de enquêtes Jaapje Wiebop en Kliksons. De eerste was een vragenlijst voor kinderen van 6 tot 12 jaar. De enquête werd afgenomen in de klas onder leiding van de leerkracht. In totaal zijn er 245 kinderen ondervraagd, 116 jongens en 129 meisjes. De tweede was een vragenlijst voor jongeren tussen 12 en 16 jaar. Ook dit onderzoek gebeurde via de scholen. In totaal werden er 110 jongeren ondervraagd: 31 jongens en 79 meisjes. Verder werden ook interviews van jongeren afgenomen en waren er een jeugdwerk- en treinenquête (deze worden niet besproken).

Van de ondervraagde kinderen was 16% lid van een jeugdvereniging. Aan hen werd naar de reden voor het lid-zijn gevraagd. De belangrijkste reden is dat men er toffe dingen doet (86,9%). Het zien van vrienden is ook belangrijk. De andere kinderen werd gevraagd waarom ze geen lid waren. Hier is de hoofdreden 'geen tijd meer' (34,4%). Een andere belangrijke reden is 'geen zin'.

De Oostendse kinderen vullen hun tijd vooral met individuele activiteiten. Bij de 6 belangrijkste vrijetijdsinvullingen zitten onder andere televisie kijken, computerspelletjes doen en spelen met de Playstation of Nintendo. Spelen op straat komt slechts op de 7e plaats en wordt door ongeveer een derde van de kinderen genoemd als vrijetijdsbesteding. Lid zijn van een vereniging is wel nog steeds de belangrijkste activiteit, 71,8% van de ondervraagde kinderen noemt dit als vrijetijdsinvulling. Opvallend is ook dat toch 10,3% van de kinderen zich verveelt.

Van de ondervraagde Oostendse jongeren is 45,0% lid van een sportclub. Sportclubs zijn veruit de populairste vorm van georganiseerde vrijetijdsbesteding, gevolgd door het jeugdwerk (jeugdclubs, jeugdverenigingen en jongerenverenigingen). 'Naar de muziekschool gaan' wordt door 16,5% van de ondervraagde jongeren genoemd. Deze vrijetijdsbesteding komt hiermee op de derde plaats.

Sommige Oostendse tieners kunnen hun vrije tijd niet invullen zoals ze zouden willen. Als belangrijkste reden hiervoor wordt 'geen tijd genoeg' gegeven. Ook het feit dat de activiteit te duur is, is een belangrijke reden.

Aan degenen die uit een vereniging waren gestapt, werd gevraagd waarom dat was. Als belangrijkste redenen worden 'te veel schoolwerk' en 'iets anders te doen' aangehaald, beide worden door 29,4% van de jongeren genoemd. Opvallend is dat 'gepest worden' door 11,8% van hen als reden wordt gegeven. Hiermee is dit even belangrijk als 'andere mensen gingen weg' en belangrijker dan 'niemand kennen'.

- ▶ De belangrijkste reden voor kinderen om lid te worden van een jeugdvereniging is dat men er toffe dingen doet. De belangrijkste reden om geen te lid worden, is 'geen tijd meer'.
- ▶ Lid zijn van een vereniging is nog wel de belangrijkste vrijetijdsactiviteit, maar passieve vrijetijdsbestedingen, zoals tv kijken, zijn ook zeer belangrijk.
- ▶ De jongeren in Oostende zijn vooral lid van een sportclub.
- ▶ De jongeren die uit een vereniging zijn gestapt of niet meer deelnemen aan een vrijetijdsactiviteit, geven aan dat dit vooral komt door een gebrek aan tijd.

3 37 Resultaten enquête Kliksons: reden voor dropout of niet uitvoeren van vrijetijdsactiviteiten (in %) (2001)

Bron: Stad Oostende

redenen voor dropout

andere mensen gingen weg	11,8
gepest	11,8
ken er niemand	5,9
mocht niet meer	5,9
te veel schoolwerk	29,4
iets anders te doen	29,4
andere reden	5,9

redenen voor het niet uitvoeren van de vrijetijdsbesteding

geen tijd genoeg	61,5
te duur	15,4
niemand kennen	7,7
niet mogen	7,7
andere	7,7

3 38 Woonplaats van de Oostendse bibliotheekleden (2001)

Bron: Stad Oostende

	aantal	%
Oostende	19.267	76,1
Buiten Oostende	6.037	23,9

3 39 Aantal uitleningen in de Oostendse bibliotheek

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	jeugd	volwassenen	totaal
1990	223.724	232.450	456.174
1991	228.206	242.630	470.836
1992	242.462	255.195	497.657
1993	258.624	277.329	535.953
1994	294.541	284.687	579.228
1995	289.279	278.030	567.309
1996	270.486	285.547	556.033
1997	262.892	314.164	577.056
1998	248.475	291.676	540.151
1999	240.557	278.807	519.364
2000	238.236	281.941	520.177
2001	278.027	443.474	721.501

3 40 Evolutie van de collectie van de Oostendse bibliotheek

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	1993	1995	1997	1999	2001
fictie	42.694	43.017	43.166	42.287	45.035
non-fictie	85.067	87.789	90.328	93.642	98.527
cd-roms/video's				141	518
strips volwassenen	692	1.198	1.990	2.461	3.131
info- en documentatiemappen	3.646	3.794	4.096	4.445	4.731
naslagwerken	4.166	4.944	5.836	6.320	7.332
jeugd	52.546	58.444	56.908	62.572	68.380
totaal	188.811	199.186	202.324	211.868	227.654

Culturele participatie

Bibliotheekbezoeken

Hoeveel leden telt de Oostendse bibliotheek? Wat en hoeveel wordt er uitgeleend? En waar wonen de leners? Op deze vragen proberen we hier een antwoord te geven. De bibliotheek is echter meer dan een plaats waar boeken uitgeleend worden. Het is ook een sociale ontmoetingsruimte waar tentoonstellingen en andere activiteiten georganiseerd worden. In het totaal heeft de Oostendse bibliotheek in 2002 294.091 bezoekers ontvangen.

De stad Oostende telt 1 bibliotheek: Bibliotheek 'Kris Lambert' met vier filialen. De hoofdbibliotheek is in 2000 in een nieuw, modern gebouw ondergebracht. Er kunnen zowel boeken als audiovisueel materiaal geleend worden. De bibliotheek had in 2001 25.304 leden. Bijna een kwart hiervan woonde niet in Oostende.

In 2001 werden er in de Oostendse bibliotheken 721.501 stukken uitgeleend. Dit was het absolute record sinds 1990. Globaal wordt een stijging waargenomen. Tegenover 1990 was het aantal uitleningen gestegen met 58%. Die stijging deed zich echter niet jaar na jaar voor. In 2001 was het aantal uitleningen in één jaar met 38% toegenomen. Zowel de uitleningen in de volwassenenafdeling als die in de jeugdafdeling zijn in 2001 sterk toegenomen tegenover 2000: respectievelijk met 57% en 17%.

De collectie van de bibliotheek bestaat nog steeds voor het grootste gedeelte (93%) uit boeken (jeugd, fictie en non-fictie). Sedert 1993 zijn de boeken wel het minst in aantal toegenomen. Het aantal strips voor volwassenen zit het meest in de lift; het is meer dan verviervoudigd tegenover 1993. Cd-roms en video's hebben slechts een klein aandeel (0,2%) in de totale bibliotheekcollectie.

- ▶ Een kwart van de leden van de bibliotheek woont buiten Oostende.
- ▶ Het aantal uitleningen in de Oostendse bibliotheek was in 2001 met 38% toegenomen tegenover het jaar voordien.
- ▶ Boeken vormen 93% van de Oostendse collectie.

3 41 Aantal bezoeken aan de Oostendse stadsmusea

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	Museum voor Schone Kunsten	Ensorhuis	De Plate
1990	12.006	7.742	3.755
1991	14.964	7.862	4.896
1992	15.207	8.554	3.656
1993	16.475	8.063	4.230
1994	18.917	6.420	3.251
1995	27.847	7.540	3.608
1996	62.495	14.953	4.505
1997	14.676	17.533	4.176
1998	8.319	8.237	4.424
1999	36.730	14.716	2.875
2000	13.509	884	-
2001	15.416	4.635	-

3 42 Aantal bezoeken aan de Oostendse provinciale musea

Bron: TINCK, PMMK

	Memoriaal	Atlantikwall	Walraversijde	Totaal Domein Raversijde	PMMK
1990					62.473
1991					56.524
1992	35.000			35.000	39.965
1993	30.500	16.215		46.715	27.301
1994	26.250	22.750		49.000	91.307
1995	21.000	33.500		54.500	21.021
1996	22.500	37.500		60.000	204.224
1997	25.500	35.500		61.000	450.000
1998	19.000	38.000		57.000	51.963
1999	36.500	60.500		97.000	57.054
2000	26.500	55.250	25.000	106.750	71.373
2001	20.750	53.250	20.750	94.750	46.591
2002	20.000	55.500	21.000	96.500	29.802

Museumbezoeken

Oostende telt drie stedelijke musea: het Museum voor Schone Kunsten (MSK), het Ensorhuis en Het Oostends Historisch Museum De Plate. De provincie heeft eveneens twee musea in Oostende: het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst (PMMK) en het provinciaal domein Raversijde dat uit drie delen bestaat: het Memoriaal Prins Karel, het loopgravencomplex Atlantikwall en de archeologische site Walraversijde. Atlantikwall opende zijn deuren in 1993. Walraversijde is de nieuwste attractie, ze is geopend in 2000. Daarnaast telt de stad nog een aantal monumenten die kunnen bezocht worden, waaraan soms ook een museum verbonden is.

In 1996 trokken de Oostendse musea het meeste volk. In dat jaar waren er drie tentoonstellingen die veel mensen lokten. Een ander jaar met belangrijke tentoonstellingen was 1999, het 'Ensorjaar'.

Van de stedelijke musea is het MSK de grootste publiekstrekker, met gemiddeld 21.380 bezoekers per jaar sedert 1990. Het recordjaar was 1996 met 62.495 bezoekers en ook 1999 was een uitstekend jaar met 36.730 bezoekers. Veel is echter afhankelijk van de tentoonstellingen die er gehouden worden. Het lage bezoekersaantal in 1998 is te wijten aan een langdurige sluiting van het museum wegens restauratiewerken en ook in 2000 werd het museum anderhalve maand gesloten.

Het Ensorhuis is een kleinschaliger museum dan het MSK. Het kende zijn topjaar in 1997 met 17.533 bezoekers en ook 1996 en 1999 waren jaren met veel belangstellenden. In 2000 was het huis lang gesloten wegens restauratiewerken.

Het Oostends Historisch Museum De Plate heeft een gemiddeld bezoekersaantal van 3.938. Het grootste aantal bezoekers in de beschouwde periode kwam in 1991 (4.896 mensen). Het museum werd inmiddels op een nieuwe locatie ondergebracht (sterfhuis koningin Louise-Marie), waar de omstandigheden veel beter zijn om de waardevolle collectie te laten zien. Men vermoedt dan ook dat het Oostends Historisch Museum De Plate een heropleving zal kennen.

De provinciale musea hebben een grotere aantrekkingskracht dan de stedelijke. Het domein Raversijde werd in het recordjaar 2000 door meer dan 106.000 mensen bezocht. De sterkste stijging vond plaats in 1999. Toen werden er 97.000 bezoekers geteld, 40.000 meer dan in 1998. Deze stijging was vooral toe te schrijven aan Atlantikwall. De aantrekkingskracht van Het Memoriaal Prins Karel daarentegen is gedaald sinds 1993, enkel in 1997 en 1999 viel er een stijging waar te nemen tegenover het jaar ervoor. Walraversijde heeft tot nu toe het meest bezoekers getrokken in openingsjaar 2000.

Het bezoekersaantal van het PMMK schommelt sterk. De zeer hoge cijfers in 1996 en 1997 zijn te verklaren door de zeer succesvolle tentoonstelling 'Van Ensor tot Delvaux' die liep van 4 oktober 1996 tot 2 maart 1997. Wanneer geen rekening gehouden wordt met die twee topjaren krijgt het PMMK jaarlijks toch nog gemiddeld ongeveer 50.500 kunstliefhebbers over de vloer. Dit zijn er meer dan dubbel zoveel als het MSK.

- De provinciale musea hebben een grotere aantrekkingskracht dan de stedelijke.

3 43 Kerncijfers van de infrastructuur van sociale ontmoetingsruimten, absoluut en per 10.000 inwoners (2000)

Bron: Studie Colpaert, J.

Absoluut aantal ruimten	Oostende	Brugge	13 steden
dans	2	3	66
theater	8	11	240
klassieke muziek	5	14	130
opera, operette, musical, muziektheater	1	2	50
populaire muziek	6	10	201
expo	15	16	226
film	8	8	187
Per 10.000 inwoners			
dans	0,3	0,3	0,5
theater	1,2	1,0	1,6
klassieke muziek	0,7	1,2	0,9
opera, operette, musical, muziektheater	0,2	0,2	0,3
populaire muziek	0,9	0,9	1,4
expo	2,2	1,4	1,6
film	1,2	0,7	1,3

3 44 Aantal voorstellingen in sociale ontmoetingsruimten, absoluut en per 10.000 inwoners (2000)

Bron: Studie Colpaert, J.

Absoluut	Oostende	Brugge	13 steden
freq. dans	10	33	608
freq. theater	185	219	6.574
per titel theater	81	110	1.733
freq. klassieke muziek	53	125	1.198
freq. opera, operette, musical, muziektheater	2	19	709
freq. populaire muziek	76	110	2.586
expo (aantal)	67	77	1.201
expo (dagen)	166	183	3.261
freq. film	12.522	6.082	189.032
per titel film	1.780	1.857	27.863
Per 10.000 inwoners			
freq. dans	1,5	2,8	4,2
freq. theater	27,5	18,8	45,0
per titel theater	12,0	9,5	11,9
freq. klassieke muziek	7,9	10,8	8,2
freq. opera, operette, musical, muziektheater	0,3	1,6	4,9
freq. populaire muziek	11,3	9,5	17,7
expo (aantal)	10,0	6,6	8,2
expo (dagen)	264,6	159,8	190,7
freq. film	24,7	15,7	22,3
per titel film	1.861,2	523,2	1.294,1

Culturele ontmoetingsruimten

12 J. Colpaert, R. Laermans,
K. Lauwerysen en H. Waeye,
uitgevoerd in het kader van
PBO99A/11/49 beurs met
ondersteuning van de Vlaamse
minister van Onderwijs en
Vorming.

De gegevens waarover we beschikken, komen uit een studie van J. Colpaert en co¹² die dateert van 2000. Met behulp van de databank De Tijd werden de infrastructuur van culturele ontmoetingsruimten en het aantal culturele voorstellingen in deze ontmoetingsruimten geanalyseerd. De gegevens werden ook bekeken per 10.000 inwoners. Onder infrastructuur verstaan we alle overdekte plaatsen waar er per jaar minstens tweemaal een culturele activiteit plaatsvindt. Uiteraard geven deze cijfers niet aan hoeveel volk er komt opdagen bij culturele activiteiten.

De studie wijst uit dat Oostende voornamelijk infrastructuur ter beschikking heeft voor expo's, namelijk 15 ruimten. De tweede plaats wordt gedeeld door de infrastructuur voor theater en die voor film (elk 8 ruimten). Oostende bezit 4% van de totale infrastructuur van de dertien steden. Brugge doet het beter met 6%. Oostende heeft per 10.000 inwoners 6,7 culturele ontmoetingsruimten. Dit zijn er 0,8 minder dan gemiddeld in de dertien steden. Enkel voor expositieruimtes scoort Oostende beter met 2,2 ruimtes per 10.000 inwoners.

Wat betreft het aantal voorstellingen scoort Oostende beter. Er waren het meest filmvoorstellingen: 12.522 voorstellingen en 166 titels, in Brugge waren er slechts 6.082 vertoningen, maar wel 183 titels. Per 10.000 inwoners doet Oostende het beter dan gemiddeld in de centrumsteden wat betreft het aantal theater- en filmtitels, het aantal filmvoorstellingen, het aantal expo's en het aantal dagen expo. Voor de andere activiteiten in de culturele ontmoetingsruimten presteert Oostende lager dan de centrumsteden, vooral voor opera, operette, musical, muziektheater scoorde Oostende zeer laag. Het ontbreekt de stad immers aan echt geschikte accommodatie daarvoor (Casino-Kursaal zit in volle restauratie).

- ▶ In Oostende kan men goed terecht voor expo en film. Ook wat betreft theater is er in Oostende een goed aanbod.
- ▶ Het aanbod van opera, operette, musical en muziektheater is er beduidend kleiner dan gemiddeld.

4 Een veilige en gezonde stad?

Op het vlak van verkeersveiligheid zien we in Vlaanderen en de centrumsteden een vrij positieve ontwikkeling. Na een maximum aantal ongevallen in 1991 was er een daling tot 1996. Hierna kenden zowel Vlaanderen als de centrumsteden opnieuw een stijging. In 2000 en 2001 is het aantal ongevallen in het verkeer weer gedaald. Vlaanderen kende een totale daling van 13% t.o.v. 1991, in de centrumsteden is het aantal verkeersongevallen met 21% gedaald t.o.v. 1991. Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is in Vlaanderen continu gedaald. Toch lag dit aantal er in 2001 nog hoger dan in de centrumsteden. Ook het aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers is gedaald in Vlaanderen en de steden. Fietsers zijn overal de meest kwetsbare zachte weggebruikers.

In Oostende was 2001 het jaar met het kleinste aantal verkeersongevallen over de periode 1991-2001. Er gebeurden er toen 496, of 5,6% van alle ongevallen in de dertien steden. In 1999 vonden er het meest ongevallen plaats. Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is in Oostende gedaald van 24,6 naar 13,1. De lichtgewonden vertegenwoordigen 89% van alle slachtoffers. Ook het aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers is afgenomen in Oostende. Het grootste deel hiervan zijn ook lichtgewonden.

Het aantal geregistreerde criminele feiten lag in Vlaanderen in 2001 lager dan het jaar voordien. De steden hebben een hogere criminaliteitsgraad dan Vlaanderen: 8,8, tegenover 5,8 in 2001. In Oostende gebeuren veel meer criminele feiten: 12,4 per 1.000 inwoners per maand. Naar hoofdrubriek zijn zowel in Vlaanderen, als in de centrumsteden en Oostende diefstallen en afpersingen de belangrijkste misdaden. Van alle feiten die in 2001 geregistreerd zijn in de centrumsteden vond 6,0% plaats in Oostende.

Het onveiligheidsgevoel in Vlaanderen was in 2002 iets kleiner dan in 2000; zowel het aantal mensen dat zich altijd onveilig voelde als het aantal mensen dat zich vaak onveilig voelde, was licht gedaald. Vlamingen zeggen het grootste mijdingsgedrag te vertonen als het om de kinderen gaat. Ongeveer 31% zegt altijd of vaak te vermijden de kinderen ergens naartoe te laten gaan. Bepaalde plaatsen in de gemeente mijden, doen Vlamingen het minst, slechts 10% doet dit vaak of altijd. Het algemene onveiligheidsgevoel was in 2002 groter in Oostende dan in Vlaanderen. Het onveiligheidsgevoel is in Oostende licht toegenomen, maar ook de groep mensen die zich zelden of nooit onveilig voelen, is groter geworden. De Oostendenaars zeggen het vaakst waardevolle spullen weg te brengen naar een veiligere plaats. Van alle respondenten doet 30,6% dit altijd of vaak.

Meer dan 80% van de brandweerinterventies in Oostende wordt gedaan door de dienst 100. Het aantal tussenkomsten van de dienst 100 is in vijf jaar tijd met 34% toegenomen. Het aantal brandbestrijdingen schommelde de afgelopen 10 jaar, terwijl de andere interventies na twee stijgingen begin jaren 90 eerder constant bleven.

Wat de gezondheid van de Oostendse bevolking betreft, zijn er verschillen volgens geslacht. De mortaliteitsratio voor alle kwalen ligt voor de mannen boven het gemiddelde van Vlaanderen. Hij bedraagt er 105,9. Vooral voor ziekten aan maag, darm, lever en pancreas scoren de Oostendse mannen slecht. De mortaliteitsratio voor alle kwalen bij de Oostendse vrouwen ligt dan weer lager dan het Vlaamse gemiddelde. Vooral voor hart- en vaatziekten doen ze het beter dan gemiddeld, met een ratio van 83,1.

Illegale drugs en tabak worden door respectievelijk 75% en 60% van de Oostendse jongeren nooit gebruikt. Tabak en alcohol worden door bijna 31% van die jongeren regelmatig gebruikt. Illegale drugs gebruiken Oostendse jongeren voornamelijk voor de kick.

4 1 Evolutie van het aantal verkeersongevallen*Bron: NIS*

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	577	1.028	11.213	36.908
1992	530	963	10.214	35.968
1993	519	928	9.695	35.129
1994	569	916	9.487	34.179
1995	498	937	9.110	32.487
1996	535	898	8.857	31.505
1997	614	1.060	9.127	33.050
1998	617	991	9.160	33.581
1999	633	1.045	9.138	34.353
2000	516	1.049	8.282	33.023
2001	496	959	8.801	32.073

4 2 Evolutie van het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen*Bron: NIS*

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	24,6	19,6	19,1	30,0
1992	24,9	16,5	18,8	29,0
1993	24,7	16,9	17,6	28,6
1994	23,0	17,8	18,7	28,6
1995	20,1	13,8	17,5	26,6
1996	17,8	14,6	16,0	25,4
1997	18,1	9,3	17,4	24,5
1998	18,3	14,4	16,0	22,9
1999	14,2	11,3	15,2	21,9
2000	12,0	9,0	14,8	21,8
2001	13,1	11,1	13,3	20,3

Verkeersveiligheid

Aantal verkeersongevallen

In Vlaanderen nam het aantal ongevallen tussen 1991 en 2001 af met 13%. Die evolutie heeft een drieledig verloop. In de eerste helft van de jaren negentig daalde het aantal verkeersongevallen continu, van 36.908 in 1991 naar 31.505 in 1996. Gedurende die vijf jaar trad er een daling op van 15%. De drie volgende jaren zijn gekenmerkt door een toename, die weliswaar minder sterk was dan de daling in het begin van het decennium. In 2000 en 2001 daalde het aantal verkeersongevallen opnieuw tot 32.073. Zevenentwintig procent daarvan had plaats in een van de dertien centrumsteden, waar het aantal ongevallen ook sterk afnam. Eerst trad er een daling op tot het minimum van 8.857 ongevallen in 1996, daarna steeg het aantal opnieuw. In 2001 gebeurden er nog 8.801 ongelukken in het verkeer, dit is 21% minder dan in 1991.

In Oostende schommelde het aantal ongevallen nogal. In 2000 en 2001 werd tweemaal na elkaar een daling vastgesteld. In 2001 gebeurden er nog 496 ongevallen op Oostendse wegen, het minst in de beschouwde periode. Het maximum, 633, deed zich voor in 1999. Van het totale aantal ongevallen in de centrumsteden vindt 5,6% in Oostende plaats.

- ▶ Het aantal ongevallen in Vlaanderen en de centrumsteden is gedaald. De evolutie heeft een drieledig verloop.
- ▶ In 2001 zijn er, over heel de periode, in Oostende het minst ongevallen gebeurd. Toch is het aantal niet constant gedaald sinds 1991.

Ernst van de verkeersongevallen

Doden en zwaargewonden per 100 ongevallen

In Vlaanderen is het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen in de voorbije tien jaar continu gedaald. In 1991 viel er bij iets minder dan één op drie ongevallen een dode of zwaargewonde. Dit aantal is gedaald tot ongeveer 20 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen in 2001, wat nog erg veel is. De centrumsteden telden in 2001 ongeveer 13 doden en zwaargewonden per 100 ongevallen. Globaal gezien was er een daling, maar die verliep, in tegenstelling tot in Vlaanderen, niet continu.

Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen is ook in Oostende gedaald: van 24,6 in 1991 naar 13,1 in 2001. Dit gebeurde niet continu; het laatste jaar werd zelfs een stijging vastgesteld. Oostende deed het in 2001 ongeveer even goed als de doorsnee centrumstad. In 1991 was de situatie in Oostende duidelijk slechter.

- ▶ Het aantal doden en zwaargewonden per 100 ongevallen daalt in Vlaanderen, de centrumsteden en Oostende.
- ▶ Vlaanderen telt nog steeds meer doden en zwaargewonden per 100 ongevallen dan Oostende en de centrumsteden. Die laatste twee deden het in 2001 ongeveer even goed.

4 3 Evolutie van het aantal verkeersdoden

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	13	25	213	1.097
1992	11	10	187	990
1993	6	15	140	987
1994	6	17	170	966
1995	5	12	122	771
1996	7	15	140	787
1997	4	13	132	751
1998	8	18	161	855
1999	7	8	137	806
2000	5	9	130	871
2001	1	10	145	791

4 4 Evolutie van het aantal zwaargewonden

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	129	176	1.931	9.973
1992	121	149	1.733	9.456
1993	122	142	1.567	9.061
1994	125	146	1.604	8.819
1995	95	117	1.472	7.873
1996	88	116	1.273	7.204
1997	107	85	1.453	7.358
1998	105	125	1.306	6.838
1999	83	110	1.250	6.714
2000	57	85	1.099	6.334
2001	64	96	1.029	5.725

4 5 Evolutie van het aantal lichtgewonden

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	597	1.156	12.707	40.350
1992	502	1.070	11.685	39.948
1993	514	1.030	11.061	38.927
1994	588	1.037	10.895	37.939
1995	530	1.111	10.559	36.626
1996	577	1.008	10.337	35.691
1997	681	1.257	10.840	38.367
1998	659	1.157	10.939	39.446
1999	696	1.220	10.936	40.295
2000	572	1.284	10.064	39.086
2001	537	1.143	10.562	38.070

Verkeersdoden

Een verkeersdode is een persoon die binnen de dertig dagen na het ongeval overlijdt.

Net als het aantal ongevallen, daalde het aantal verkeersdoden in Vlaanderen tot 1997. Daarna schommelde het aantal dodelijke slachtoffers tussen de 791 en 871. In de centrumsteden valt er helemaal geen gelijkenis op te meten tussen het aantal ongelukken en het dodenaantal; dit laatste schommelt nogal. Feit is dat ook daar, net als in Vlaanderen, minder slachtoffers gevallen zijn in 2001 (145) dan in 1991 (213). In Vlaanderen was er een daling van 28%, in de steden een van 32%. In 2001 viel 18% van de dodelijke slachtoffers in Vlaanderen in de steden. In 1991 was dat 19%.

Ook in Oostende en Brugge zijn er heel wat schommelingen wat het aantal verkeersdoden betreft. In Oostende kan wel gesproken worden van een dalende trend. In 1991 en 1992 vielen er duidelijk meer doden dan daarna. 2001 was een echt succes. Er viel dan slechts één verkeersdode.

- ▶ Er treedt in het algemeen een daling op van het aantal doden in de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ In Oostende viel er in 2001 slechts één dode in het verkeer. Het aantal dodelijke slachtoffers varieerde wel doorheen de jaren, maar men kan stellen dat het gezakt is.

Zwaargewonden

Een zwaargewonde is een persoon die bij een ongeluk gewond raakt en meer dan 24 uur in het ziekenhuis moet blijven.

Hoewel het aantal ongelukken niet continu afnam, vielen er steeds minder zwaargewonden in Vlaanderen. In 1991 vielen er 9.973 zwaargewonden, in 2001 waren dat er 43% minder (of 5.725 slachtoffers). Dezelfde trend zien we bij alle centrumsteden. In 1991 vielen er 1.931 zwaargewonden, in 2001 nog 1.029. Dit houdt een afname in van 47%.

Over de periode 1991-2001 daalde het aantal zwaargewonden in Oostende van 129 naar 64. Dit is meer dan een halvering. In 1995 waren er in één klap 30 zwaargewonden minder. Op Oostendse wegen viel in 2001 6,2% van alle zwaargewonden in de Vlaamse centrumsteden.

- ▶ Ook bij een stijgend aantal ongelukken in de tweede helft van de jaren negentig daalde het aantal zwaargewonden in Vlaanderen en de centrumsteden.
- ▶ Het aantal zwaargewonden in Oostende is meer dan gehalveerd.

Lichtgewonden

Onder lichtgewonden verstaan we personen die in een verkeersongeval betrokken raken, maar op wie de bepaling van dodelijk of ernstig gewond niet van toepassing is.

Het aantal lichtgewonden in het Vlaamse gewest is licht gedaald t.o.v. 1991. De evolutie van het aantal lichtgewonden is gelijkaardig aan die van het aantal ongevallen: een daling tot een minimum in 1996, gevolgd door een stijging, en weer een daling in 2000 en 2001. Tot 1998 kenden de centrumsteden een zelfde verloop. In 1999 en 2000 trad dan een daling op en in 2001 volgde opnieuw een stijging.

In Oostende varieerde het aantal lichtgewonden in de beschouwde tien jaar. Uitzonderlijk hoge aantallen lichtgewonden werden vastgesteld in de tweede helft van de jaren 90. Van 1997 tot en met 1999 waren er telkens tussen de 650 en 700 lichtgewonden in Oostende. In alle andere jaren waren er steeds minder dan 600. Van alle slachtoffers is 89% lichtgewond. In 2001 viel in Oostende 5,1% van alle lichtgewonden in de dertien steden.

- ▶ De evolutie van het aantal lichtgewonden volgt dezelfde trend als de evolutie van het aantal ongevallen in Vlaanderen.
- ▶ In Oostende varieert het aantal lichtgewonden sinds 1991.

4 6 Evolutie van de ernstigheidsgraad

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	19,2	14,8	14,4	21,5
1992	20,8	12,9	14,1	20,7
1993	19,9	13,2	13,4	20,5
1994	18,2	13,6	14,0	20,5
1995	15,9	10,4	13,1	19,1
1996	14,1	11,5	12,0	18,3
1997	14,0	7,2	12,8	17,5
1998	14,6	11,0	11,8	16,3
1999	11,5	8,8	11,3	15,7
2000	9,8	6,8	10,9	15,6
2001	10,8	8,5	10,0	14,6

4 7 Evolutie van het aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers, opgesplitst in lichtgewonden, zwaargewonden en doden

Bron: NIS, SADL

	Oostende				Brugge			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	290	87	10	387	549	93	13	655
1992	276	87	7	370	528	94	4	626
1993	282	81	3	366	477	83	10	570
1994	317	90	1	408	488	86	6	580
1995	314	65	4	383	529	58	4	591
1996	310	59	7	376	550	69	7	626
1997	402	73	3	478	685	49	6	740
1998	366	70	5	441	597	62	3	662
1999	427	66	5	498	718	68	4	790
2000	343	35	5	383	695	39	3	737
2001	254	35	0	289	526	47	5	578

	13 steden				Vlaams Gewest			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	4.985	958	105	6.048	12.814	4.021	421	17.256
1992	4.469	827	79	5.375	12.154	3.730	354	16.238
1993	4.307	748	67	5.122	11.922	3.538	369	15.829
1994	4.299	766	66	5.131	11.888	3.481	361	15.730
1995	4.345	707	53	5.105	11.888	3.240	285	15.413
1996	4.196	627	66	4.889	11.622	2.927	295	14.844
1997	4.328	676	62	5.066	12.583	2.991	271	15.845
1998	4.435	581	57	5.073	13.010	2.771	312	16.093
1999	4.523	595	52	5.170	13.847	2.801	311	16.959
2000	3.865	442	51	4.358	12.410	2.380	294	15.084
2001	4.222	479	59	4.759	12.255	2.248	271	14.766

Ernstigheidsgraad

De ernstigheidsgraad drukt het aantal doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers uit.

In het begin van het decennium was het aandeel van de doden en zwaargewonden in Vlaanderen iets meer dan één op vijf. Gelukkig is de ernstigheidsgraad er gedaald tot 14,6 in 2001. Dit is nog steeds meer dan in de centrumsteden, waar in 2001 in 10% van de gevallen een dode of zwaargewonde viel.

De ernstigheidsgraad is in Oostende gedaald tot 10,8 in 2001. In 1992 was de graad er het hoogst (20,8). Het aantal zwaargewonden en doden per 100 slachtoffers is dus bijna gehalveerd sedert 1992.

- ▶ De ernstigheidsgraad in Vlaanderen daalde gestaag.
- ▶ De centrumsteden hebben een kleiner aandeel doden en zwaargewonden per 100 slachtoffers dan Vlaanderen.
- ▶ De ernstigheidsgraad in Oostende is in tien jaar tijd bijna gehalveerd.

Zachte weggebruikers

13 Een bromfiets A is beperkt tot 25km/u, waarbij er geen rijbewijs noodzakelijk is. Een bromfiets B mag tot 45km/u rijden. Hiervoor is wel een rijbewijs nodig.

Tot de zachte weggebruikers behoren voetgangers, fietsers, bestuurders van bromfietsen A en B¹³, en motorrijders met motorfietsen <=400cc en >400cc. De slachtoffers worden opgesplitst in lichtgewond, zwaargewond en dood. Van de lichtgewonden in Vlaanderen in 2001 was 32,2% zachte weggebruiker. Bij de zwaargewonden was dit 39,2% en bij de doden 34,3%.

We zien dat in Vlaanderen in 1991 17.256 zachte weggebruikers het slachtoffer werden van een ongeval. In 2001 waren dat er nog maar 14.766, 14,4% minder. De lichtgewonden maakten in 2001 83,0% van het totale aantal slachtoffers uit, de zwaargewonden 15,2% en de doden 1,8%. Het aantal zwaargewonden daalde in de periode 1991-2001 het sterkst.

Van de 14.766 slachtoffers in 2001 in Vlaanderen vielen er 4.759 (32,2%) in een van de dertien steden. Dit aandeel bedroeg in 1991 nog 35,0%. De evolutie van de slachtoffers in de centrumsteden is gelijkaardig aan deze in Vlaanderen. Ook in de centrumsteden behoort het grootste deel van de slachtoffers tot de categorie lichtgewonden. In 2001 vielen er 4.222 lichtgewonden, 479 zwaargewonden en 59 doden.

Oostende is verantwoordelijk voor 6,1% van alle slachtoffers in de centrumsteden. Het aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers daalde er met 25% van 387 in 1991 tot 289 in 2001. Ook hier vielen er zeer veel slachtoffers in de periode 1997-1999. Het grootste deel van de 289 slachtoffers in 2001 was lichtgewond (87,9%), 12,1% was zwaargewond. Er vielen voor het eerst in heel de periode geen doden in Oostende.

- ▶ Het aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers is gedaald in Oostende, Vlaanderen en de centrumsteden.
- ▶ In Oostende was in 2001 bijna 90% van de slachtoffers onder de zachte weggebruikers lichtgewond en stierf er niemand.

4 8 Aantal slachtoffers onder de zachte weggebruikers per categorie (2001)

Bron: NIS, SADL

	Oostende				Brugge			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
voetgangers	55	9	0	64	41	9	3	53
fietsers	86	11	0	97	180	17	0	197
bromfiets A	42	6	0	48	149	10	1	160
bromfiets B	47	2	0	49	113	5	1	119
motorfiets <=400cc	2	3	0	5	9	0	0	9
motorfiets >400cc	22	4	0	26	34	6	0	40
totaal	254	35	0	289	526	47	5	578

	13 steden				Vlaams Gewest			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
voetgangers	583	116	29	728	1.393	402	71	1.866
fietsers	1.564	143	12	1.719	5.003	768	88	5.859
bromfiets A	942	76	3	1.021	2.496	361	21	2.878
bromfiets B	763	65	3	831	1.976	259	16	2.251
motorfiets <=400cc	55	8	1	63	240	75	8	323
motorfiets >400cc	315	71	11	397	1.147	383	67	1.597
totaal	4.222	479	59	4.759	12.255	2.248	271	14.774

4 9 Evolutie van het aantal slachtoffers onder de fietsers

Bron: NIS, SADL

	Oostende				Brugge			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	91	23	3	117	212	38	6	256
1992	96	27	3	126	214	31	0	245
1993	90	19	0	109	220	33	1	254
1994	90	32	0	122	187	24	1	212
1995	100	19	1	120	221	14	1	236
1996	101	12	1	114	209	22	2	233
1997	104	19	0	123	268	16	1	285
1998	96	8	0	104	208	16	1	225
1999	122	13	2	137	252	18	1	271
2000	96	9	1	106	247	8	1	256
2001	86	11	0	97	180	17	0	197

	13 steden				Vlaams Gewest			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	1.819	294	31	2.144	5.235	1.420	144	6.799
1992	1.674	247	22	1.943	5.011	1.330	124	6.465
1993	1.626	241	8	1.875	5.007	1.309	122	6.438
1994	1.727	249	24	2.000	5.114	1.286	131	6.531
1995	1.780	232	13	2.025	5.166	1.226	98	6.490
1996	1.672	192	24	1.888	5.006	1.004	105	6.115
1997	1.666	210	22	1.898	5.306	1.069	96	6.471
1998	1.570	159	18	1.747	5.096	954	113	6.163
1999	1.592	169	18	1.779	5.317	954	104	6.375
2000	1.454	125	24	1.603	5.000	834	119	5.953
2001	1564	143	12	1719	5003	768	88	5859

Zachte weggebruikers per categorie

In Vlaanderen was in 2001 39,7% van de slachtoffers onder de zachte weggebruikers fietser, 19,5% was bromfietser type A en 15,2% reed met een bromfiets type B. Op de vierde plaats stonden de voetgangers met 12,6%. Daarnaast viel nog eens 13,0% van de slachtoffers bij de motorfietsers (<=400cc en >400cc samengeteld). Wanneer we kijken naar het aantal doden per categorie, zien we een andere volgorde. Er vielen in 2001 271 doden. Daarvan vormen de fietsers de grootste categorie, gevolgd door voetgangers. Op de derde plaats staan de motorfietsers >400cc. Bij de centrumsteden staan de bromfietsers type A op de derde plaats.

Er werden in 2001 11 fietsers zwaargewond in Oostende. Dit is iets minder dan een derde van het totale aantal zwaargewonden. In alle categorieën vielen zwaargewonden in Oostende. Bij de lichtgewonden zijn het ook de fietsers die de kroon spannen. Ze worden gevolgd door de voetgangers en de bromfietsers type B. Fietsers vormen dus ook in Oostende de grootste groep slachtoffers (33,6%) onder de zachte weggebruikers. Op de tweede plaats komen hier de voetgangers met 22,15%, gevolgd door de bromfietsers type B (17,0%). Dit is dus anders dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

We nemen de categorieën fietsers en voetgangers verder onder de loep. Het totale aantal fietserslachtoffers is in Oostende in verhouding minder sterk gedaald dan in de centrumsteden, maar sterker dan in Vlaanderen. Er vielen in 2001 17% minder slachtoffers dan in 1991. In totaal zijn er in 2001 in Oostende nog 97 fietsers het slachtoffer geworden van een ongeval. Dit is 5,6% van het totaal in de centrumsteden. Het aantal zwaargewonde fietsslachtoffers schommelde in Oostende sterk, net als in de centrumsteden. In Vlaanderen daarentegen is dit aantal bijna constant gedaald.

4 10 Evolutie van het aantal slachtoffers onder de voetgangers

Bron: NIS, SADL

	Oostende				Brugge			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	51	16	5	72	53	14	2	69
1992	34	18	2	54	50	15	1	66
1993	51	18	2	71	42	7	3	52
1994	61	16	0	77	53	18	1	72
1995	49	12	2	63	51	11	1	63
1996	58	17	2	77	60	8	2	70
1997	57	18	3	78	51	8	5	64
1998	54	20	3	77	61	9	0	70
1999	61	12	1	74	65	6	0	71
2000	59	7	3	69	62	6	1	69
2001	9	0	64	55	9	3	53	41

	13 steden				Vlaams Gewest			
	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal	licht-gewond	zwaar-gewond	dood	totaal
1991	805	245	43	1.093	1.701	774	144	2.619
1992	664	212	32	908	1.527	688	120	2.335
1993	665	177	29	871	1.484	607	97	2.188
1994	621	192	17	830	1.412	605	93	2.110
1995	632	148	21	801	1.382	515	74	1.971
1996	620	133	21	774	1.380	486	81	1.947
1997	527	149	20	696	1.331	465	56	1.852
1998	549	111	22	682	1.454	417	79	1.950
1999	521	112	12	645	1.403	411	81	1.895
2000	450	90	16	556	1.330	331	82	1.743
2001	583	116	29	728	1.393	402	71	1.866

Voor de voetgangers was 2001 een goed jaar in Oostende. Er vielen toen 55 slachtoffers. Slechts in één jaar, 1992, was er nog één slachtoffer minder. Het totale aantal voetgangers dat er bij een ongeval betrokken raakte, schommelde de laatste tien jaar. Ook in Brugge schommelde dit aantal en was 2001 wel zeer goed met 'slechts' 41 slachtoffers onder de voetgangers. In de centrumsteden en Vlaanderen daalde het aantal voetgangersslachtoffers tot in 2000.

- ▶ In Oostende vormen fietsers en voetgangers de grootste groepen bij de slachtoffers onder de zachte weggebruikers. In Vlaanderen en de centrumsteden zijn dit de fietsers en de bromfietsers type A.
- ▶ Het grootste deel van de fiets- en de voetgangersslachtoffers in Oostende is lichtgewond.

4 11 Aantal geregistreerde criminele feiten

Bron: APSD

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
2000	8.821	10.685	173.719	456.810
2001	9.235	7.208	154.728	410.984

Criminaliteit

De criminaliteit in een stad wordt beschreven aan de hand van het aantal criminele feiten. Om de criminaliteit in diverse steden te kunnen vergelijken, is de criminaliteitsgraad, of het aantal feiten gerelateerd aan de bevolking, een nuttig instrument.

De feiten die gekend zijn door de politie worden bijgehouden in een gegevensbank van de Politie Criminaliteitsstatistieken¹⁴. De geregistreerde feiten zijn niet alle feiten die effectief gepleegd worden. Geregistreerde feiten zijn feiten die aanleiding geven tot het opmaken van proces-verbaal (PV.) en in een later stadium naar het bevoegde parket worden verzonden. Het gaat hier dus om een fractie van de werkelijke criminaliteit.

We moeten echter kritisch zijn bij de vergelijking van criminaliteitsstatistieken van diverse steden. Bepaalde schommelingen in de cijfers hoeven niet altijd een reële daling of stijging van het aantal gepleegde feiten te betekenen. Afhankelijk van het gevoerde beleid en de prioriteiten die jaar na jaar worden gesteld, kunnen bepaalde doelgroepen geïsoleerd worden, wat aldus kan leiden tot meer geregistreerde feiten. Dit is het geval bij opsporingen, alcoholcontroles, raids of strafvervolgving van bepaalde criminaliteitsvormen. Ook een proactieve oriëntatie van de politiedienst¹⁵ of publieke gedragswijzigingen¹⁶ om feiten ter kennis te brengen, kunnen zo hun gevolgen hebben. Bovendien dienen we er rekening mee te houden dat sommige gemeenten de gegevens van de vereenvoudigde PV.'s¹⁷ niet bezorgen aan de federale politie, wat ook tot vertekeningen kan leiden. Tevens gebeuren er regelmatig wijzigingen in de manier waarop misdrijven ingedeeld worden in welbepaalde rubrieken (vergelijking met de stadsmonografie van Brugge kan hierdoor niet). De gegevens van 2000 en 2001 zijn onderling vergelijkbaar, waardoor we enkel werken met deze cijfers¹⁸.

Het is ten slotte ook belangrijk stil te staan bij het feit dat er geen rekening gehouden wordt met de zwaarte van de misdaden. Bij een diefstal kan het dus zowel gaan om miljoenen als om enkele euro's die gestolen zijn.

Aantal geregistreerde feiten

In Vlaanderen werden er in 2000 ongeveer 456.800 criminele feiten opgetekend. In 2001 ging dit aantal omlaag met ongeveer 55.000 feiten. In de dertien steden zijn er in 2001 ongeveer 155.000 feiten geregistreerd, of 37,6% van het totaal in Vlaanderen.

In Oostende werden er in 2000 8.821 criminele feiten geregistreerd en in 2001 9.235. Deze maken 6,0% uit van het totale aantal geregistreerde feiten in de centrumsteden. De 7.208 opgetekende feiten in Brugge vertegenwoordigen 4,7% van het totaal in de steden. In Brugge daalde het aantal feiten sterk in 2001.

¹⁴ De cijfers van 2000 zijn nog geïntegreerde interpolitieële criminaliteitsstatistieken, komende van de toenmalige gemeentepolitie, rijkswacht en gerechtelijke politie.

¹⁵ Bijvoorbeeld een grotere beschikbaarheid of andere houding van de politie.

¹⁶ Dit kan te maken hebben met het vertrouwen dat mensen in de politie stellen en met de kwaliteit van de dienstverlening aan de bevolking.

¹⁷ Vereenvoudigde PV.'s worden opgemaakt bij o.a. beledigingen, opzettelijke beschadigingen en vernielingen door onbekende daders, diefstallen zonder verzwarende omstandigheden door onbekende daders, ... Ze worden (in normale omstandigheden) in een algemeen overzicht naar het parket verzonden en worden wel opgenomen in de tellingen.

¹⁸ Voor meer uitleg: zie www.poldoc.be.

4 12 Criminaliteitsgraad*Bron: APSD*

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
2000	10,9	7,7	9,9	6,4
2001	12,4	5,2	8,8	5,8

4 13 Aantal criminele feiten per hoofdrubriek*Bron: APSD*

2000	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Diefstal en afpersing	4.408	5.262	94.533	209.759
Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom	1.123	1.590	18.608	52.411
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	750	716	12.016	31.927
Bedrogmisdrijven tegen de eigendom	397	340	9.381	27.444
Verdovende middelen	345	268	7.071	25.498
Milieu	32	159	2.013	8.011

2001	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Diefstal en afpersing	4.904	3.013	86.993	198.365
Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom	1.052	1.015	16.351	49.047
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	715	621	10.852	29.764
Bedrogmisdrijven tegen de eigendom	379	265	7.244	22.974
Verdovende middelen	548	152	4.748	19.209
Milieu	52	119	1.316	6.130

4 14 Criminaliteitsgraden per hoofdrubriek*Bron: APSD*

2000	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Diefstal en afpersing	5,5	3,8	5,4	2,9
Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom	1,4	1,1	1,1	0,7
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	0,9	0,5	0,7	0,5
Bedrogmisdrijven tegen de eigendom	0,5	0,2	0,5	0,4
Verdovende middelen	0,4	0,2	0,4	0,4
Milieu	0,0	0,1	0,1	0,1

2001	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Diefstal en afpersing	6,1	2,2	5,0	2,8
Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom	1,3	0,7	0,9	0,7
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	0,9	0,4	0,6	0,4
Bedrogmisdrijven tegen de eigendom	0,5	0,2	0,4	0,3
Verdovende middelen	0,7	0,1	0,3	0,3
Milieu	0,1	0,1	0,1	0,1

Criminaliteitsgraad

De criminaliteitsgraad komt overeen met het aantal criminele feiten per maand per 1.000 inwoners.

De criminaliteitsgraad is hoger in de dertien steden dan in Vlaanderen. In de steden daalde hij van 9,9 in 2000 naar 8,8 in 2001. In Vlaanderen is de criminaliteitsgraad afgenomen van 6,4 tot 5,8.

Oostende heeft duidelijk een veel hogere criminaliteitsgraad dan de centrumsteden en Vlaanderen. In 2001 lag de graad er het hoogst. Hij bedroeg er toen 12,4, dat zijn 1,5 criminele feiten per maand per 1.000 inwoners meer dan het jaar daarvoor. Brugge daarentegen kende in 2001 een daling van 2,5 en had een criminaliteitsgraad van 5,2. Opvallend in Oostende is dat de criminaliteit sterk seizoengebonden is. In juli en augustus worden criminaliteitspieken opgemeten. Deze maanden haalden in 2001 respectievelijk een criminaliteitsgraad van 15,7 en 17,0. In december daarentegen werd een minimum van 8,6 criminele feiten per duizend inwoners opgetekend.

Graag zouden we weten welke feiten er precies gepleegd worden. Een fietsendiefstal is bijvoorbeeld iets heel anders dan een moord. Het is dus van belang om de criminaliteit per rubriek te beschouwen en niet alleen de totale criminaliteit. We bespreken hier achtereenvolgens diefstal en afpersing, bedrogmisdrijven tegen de eigendom, misdrijven tegen de lichamelijke integriteit, milieuovertredingen en feiten die verband houden met verdovende middelen. Aangezien de categorieën anders gedefinieerd worden sinds 2000, kunnen cijfers van voor 2000 niet vergeleken worden met de meest recente en nemen we ze niet op.

- De criminaliteitsgraad ligt in Oostende veel hoger dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

Criminaliteit naar hoofdrubrieken

Diefstal en afpersing

In 2000 werden er 4.408 dergelijke feiten gepleegd in Oostende en in 2001 steeg het aantal tot 4.904. Diefstal en afpersing maken in Oostende 53% uit van het totale aantal feiten, wat te vergelijken is met het aandeel in de centrumsteden (54%). Ook de criminaliteitsgraad voor deze categorie was in 2001 het hoogst met 6,1. Dit is een stuk hoger dan de graad in de dertien steden (5,0), Vlaanderen (2,8) en Brugge (2,2).

Gewelddadige misdrijven tegen de eigendom

Brandstichting, vernieling en vernieling door ontploffing, beschadiging en vandalisme op voertuigen en andere roerende goederen behoren tot gewelddadige misdrijven tegen de eigendom. In Vlaanderen werden er in dit verband in 2001 49.047 feiten opgetekend, waarvan er 16.351 (33%) in de centrumsteden plaatsvonden. Deze misdrijven komen dus in aantal op de tweede plaats.

Ook in Oostende worden gewelddadige misdrijven tegen de eigendom het meest gepleegd na diefstal en afpersing. In 2001 zijn er 1.052 dergelijke feiten opgetekend, of 11% van het totaal in Oostende. Dat zijn er minder dan in 2000; toen werden er nog 1.123 vastgesteld. In de centrumsteden en Vlaanderen daalde dit aantal feiten eveneens. De criminaliteitsgraad was in 2001 groter in Oostende (1,3) dan in de centrumsteden (0,9) en Vlaanderen (0,7).

Bedrogmisdrijven tegen de eigendom

Bedrogmisdrijven tegen de eigendom zijn inbreuk i.v.m. de staat van faillissementen, misbruik van vertrouwen, oplichting en bedriegerij, heling en verduistering, en bedrieglijke vernietiging en verduistering. In Vlaanderen zijn er in 2001 zo'n 23.000 dergelijke feiten geregistreerd; de criminaliteitsgraad was er 0,3. Van deze feiten vond 32% plaats in een van de dertien steden. Daar bedroeg de criminaliteitsgraad 0,4 in 2001.

In Oostende is het aantal bedrogmisdrijven tegen de eigendom gedaald tot 379 in 2001. De kuststad volgt hiermee de algemene trend van in Vlaanderen en de centrumsteden. De criminaliteitsgraad voor deze categorie is in Oostende 0,5.

Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit

De misdaden tegen de lichamelijke integriteit staan jammer genoeg op de derde plaats. Dit item wordt onderverdeeld in heel wat verschillende vormen. Zo zijn er moord, doodslag, opzettelijke slagen en verwondingen binnen en buiten de familie, verkrachting met en zonder dood tot gevolg, aanranding met en zonder geweld, en onopzettelijke slagen en verwondingen.

Misdrijven van deze aard maakten in Oostende in 2001 7,7% uit van alle feiten. Er werden toen 715 misdrijven tegen de lichamelijke integriteit geregistreerd. Dit is minder dan in 2000. Deze categorie heeft een criminaliteitsgraad van 0,9 feiten per maand per 1.000 inwoners. Dit is opnieuw een hoger cijfer dan in de centrumsteden en in het Vlaamse Gewest, die respectievelijk 0,6 en 0,4 halen. Oostende zorgt voor 6,6% van alle gepleegde misdrijven tegen de lichamelijke integriteit in de dertien steden.

Verdovende middelen

Het aantal geregistreerde feiten in dit verband is sterk gestegen in Oostende: van 345 in 2000 tot 548 in 2001. Dit is een stijging van bijna 59%. In de centrumsteden en Vlaanderen daarentegen is dit soort misdrijven gedaald. De bijhorende criminaliteitsgraad is in Oostende gestegen tot een waarde van 0,7. Dergelijke feiten vertegenwoordigen 6% van het totale aantal misdrijven in Oostende. Uiteraard hangt hier veel af van het gevoerde beleid.

Milieuovertredingen

In de centrumsteden werden in 2001 1.316 milieuovertredingen geregistreerd. Van deze misdrijven gebeurde 4% in Oostende. Het aantal milieuovertredingen is net als de andere overtredingen gestegen in 2001. Het aandeel in het totale aantal geregistreerde feiten is echter laag.

- ▶ Diefstal en afpersing zorgen in Oostende en ook in de centrumsteden voor meer dan de helft van de geregistreerde misdaden.

4 15 Mate van voorkomen van een algemeen onveiligheidsgevoel, uitgedrukt als een % van de respondenten*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	2,3	1,4	1,5
vaak	10,1	5,4	7,6
soms	22,9	19,2	23,1
zelden	32,7	41,6	37,2
nooit	32,0	32,5	30,7

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	1,1	1,4	2,0
vaak	9,1	5,9	8,3
soms	29,1	22,5	26,9
zelden	36,1	35,8	32,3
nooit	24,5	34,3	30,5

Eigen beleving

In deze paragraaf willen we de eigen beleving van de burgers in hun stad weergeven. Hoe veilig voelen mensen zich in hun omgeving en heeft een bepaalde omgeving invloed op het gedrag van de bewoners?

De gegevens die hier zijn weergegeven, zijn afkomstig uit de veiligheidsmonitor. Met deze monitor tracht men zowel op nationaal als op lokaal niveau onderzoek te doen naar de onveiligheid, de criminaliteit en de kwaliteit van de politiezorg. De cijfers dateren van 2000 en 2002 (1997 en 1998 werden weggelaten omdat de vraagstelling toen anders was). Aan elke monitor is een uitvoerige enquête voorafgegaan, gebaseerd op een steekproef van ongeveer 6.000 personen. Naast de buurtproblemen (die later aan bod komen) worden het onveiligheidsgevoel en het mijdingsgedrag onderzocht. Deze drie modules geven immers een beeld van de onveiligheids- en criminaliteitsfenomenen in de bevraagde geografische entiteiten. Ze zijn sterk gelieerd met elkaar.

Algemeen onveiligheidsgevoel

De respondenten werd de vraag gesteld: 'Gebeurt het dat u zich onveilig voelt?' De antwoordcategorieën hierbij waren 'altijd', 'vaak', 'soms', 'zelden' en 'nooit'. We houden hier geen rekening met de redenen voor dit onveiligheidsgevoel.

In Vlaanderen voelde ongeveer 1,5% van de bevraagde bevolking zich altijd onveilig in 2002. Dit is 0,5 %-punt minder dan het jaar tevoren. Ook het aantal respondenten dat zich vaak onveilig voelde, is gedaald, met 0,7 %-punt. Het grootste deel van de Vlaamse bevolking voelde zich slechts zelden onveilig en ook de groep die zich nooit onveilig voelde is zeer groot. In 2002 maakten zij samen 67,9% uit van alle respondenten. Dit is meer dan in 2000.

Het percentage Oostendenaars dat zei zich altijd onveilig te voelen, lag in 2002 hoger dan in 2000. Het was eveneens hoger dan in Vlaanderen. De groep respondenten die vaak een onveilig gevoel hadden, was eveneens toegenomen tegenover 2000. In 2002 was dat 10,1% van de bevroegden. In dat jaar waren er echter ook opvallend meer Oostendenaars die nooit een onveiligheidsgevoel hadden dan twee jaar voordien. De grootste groep werd gevormd door de mensen die zelden een onveiligheidsgevoel hadden, al is het verschil met de groep die 'nooit' antwoordde zeer miniem.

- ▶ In Oostende steeg het aantal respondenten dat zich vaak onveilig voelde.
- ▶ In 2002 was de groep die zelden een onveilig gevoel had overal het grootst.

4 16 Mijdingsgedrag: Bij duisternis vermijden weg te gaan*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	10,8	6,1	6,4
vaak	10,0	6,9	7,8
soms	14,0	9,0	13,5
zelden	17,1	18,9	19,4
nooit	48,3	59,1	52,9

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	14,1	7,2	8,7
vaak	10,6	8,0	7,9
soms	16,4	13,2	12,4
zelden	16,1	14,0	15,9
nooit	42,9	57,7	55,1

4 17 Mijdingsgedrag: Niet opendoen voor onbekenden*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	18,3	9,5	12,5
vaak	9,6	11,4	10,6
soms	16,4	18,8	19,3
zelden	26,1	25,9	24,5
nooit	29,6	34,7	33,1

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	20,5	13,9	15,9
vaak	12,8	9,8	10,0
soms	20,7	15,4	20,0
zelden	19,7	21,7	20,4
nooit	26,3	39,2	33,8

Mijdingsgedrag

Met het onderdeel 'mijdingsgedrag' in de veiligheidsmonitor wil men nagaan of de burgers in bepaalde situaties hun normaal gedrag zouden wijzigen. De respondenten kregen de volgende situaties voorgeschoteld:

- Bij duisternis vermijden weg te gaan
- Niet opendoen voor onbekenden
- Bepaalde plaatsen in de gemeente mijden
- Kinderen niet toelaten ergens naartoe te gaan
- Waardevolle spullen naar een veiligere plaats brengen

Ook hier waren de antwoordmogelijkheden 'altijd', 'vaak', 'soms', 'zelden' en 'nooit'.

Bij duisternis vermijden weg te gaan

Vlaamse respondenten vertonen dit mijdingsgedrag steeds minder. Waar in 2000 nog ongeveer 8,7% altijd thuisbleef wanneer het donker was, was dat in 2002 nog maar 6,4%. Opvallend is dat de groep die nooit vermijdt weg te gaan bij duisternis, eveneens gedaald is. Zij vertegenwoordigt wel nog steeds meer dan de helft van de respondenten.

Het aantal respondenten uit Oostende dat dit mijdingsgedrag altijd vertoonde, werd eveneens kleiner. Het aandeel ervan daalde van 14,1% in 2000 naar 10,8% in 2002. Hiermee heeft Oostende wel nog een veel hoger cijfer dan Vlaanderen. Het aantal mensen dat zegt deze situatie vaak te mijden, is eveneens gedaald, zij het licht. Dit percentage daalde van 10,6 naar 10,0. Ook deze groep blijft echter nog steeds groter in Oostende dan in Vlaanderen en Brugge. De groep die nooit vermijdt om bij duisternis weg te gaan, was al de grootste en is nog vergroot in Oostende, in tegenstelling tot in Vlaanderen.

Samengevat kan gesteld worden dat het mijdingsgedrag van de Oostendenaars het kleinst is voor deze stelling. Toch nog vermijdt nog een vijfde van de ondervraagden altijd of vaak weg te gaan bij duisternis; bij de Vlamingen is dat 15,2%.

Niet opendoen voor onbekenden

Dit mijdingsgedrag is in Vlaanderen gedaald. In 2000 deed ongeveer 16% van de respondenten nooit open voor onbekenden, in 2002 was dat nog maar 12,5%. Het percentage van de respondenten die vaak de deur dicht houden, stijgt wel, zij het zeer licht. Het grootste deel heeft echter nooit schrik om open te doen voor onbekenden.

Ook in Oostende is dit mijdingsgedrag gedaald. In 2000 zei 20,5% van de respondenten altijd te vermijden open te doen voor onbekenden; in 2002 was dit nog 18,3%. Het aantal respondenten dat dit nooit vermijdt, is gestegen van 26,3% in 2000 naar 29,6% in 2002.

Nog steeds doet 27,9% van de Oostendse bevrageden nooit of zelden open voor onbekenden. Deze situatie staat daarmee op de tweede plaats wat het mijdingsgedrag betreft. Dit komt ongeveer overeen met Vlaanderen.

4 18 Mijdingsgedrag: Bepaalde plaatsen in de gemeente mijden*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	7,6	2,8	3,8
vaak	12,2	8,1	6,4
soms	23,7	11,8	14,3
zelden	19,9	21,8	20,5
nooit	36,6	55,6	55,1

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	12,1	4,4	5,9
vaak	15,5	7,4	7,1
soms	23,7	13,2	13,2
zelden	14,5	18,1	17,1
nooit	34,2	56,9	56,9

4 19 Mijdingsgedrag: Kinderen niet toelaten ergens naartoe te gaan*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	10,1	10,3	11,8
vaak	16,7	25,9	19,3
soms	30,1	23,7	26,9
zelden	15,4	16,5	18,8
nooit	27,8	23,6	23,3

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	9,5	10,0	13,4
vaak	29,6	22,2	21,5
soms	26,9	35,5	27,4
zelden	12,3	10,4	19,0
nooit	21,6	21,9	18,7

4 20 Mijdingsgedrag: Waardevolle spullen naar een veiligere plaats brengen*Bron: Federale veiligheidsmonitor*

2002	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	17,4	14,0	15,0
vaak	13,3	14,2	13,2
soms	10,1	15,7	14,8
zelden	13,7	14,0	15,1
nooit	45,6	42,0	41,9

2000	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
altijd	14,8	17,9	18,3
vaak	13,5	7,9	12,6
soms	16,9	16,8	15,7
zelden	11,6	12,7	12,9
nooit	43,3	44,8	40,5

Bepaalde plaatsen in de gemeente mijden

In Vlaanderen meed meer dan de helft van de respondenten nooit een bepaalde plaats in de gemeente. Dit geldt voor beide onderzochte jaren. Slechts een klein percentage deed dit altijd, en dit is met de jaren licht gedaald van 5,9% in 2000 naar 3,8% in 2002.

Het mijdingsgedrag voor deze situatie is in 2002 gedaald in Oostende. 36,6% van de respondenten meed in 2002 nooit een bepaalde plaats in de gemeente, tegenover 34,2% in 2000. 19,8% van de Oostendenaars meed altijd of vaak een plaats in de gemeente, terwijl dat twee jaar voordien nog 27,6% was.

Ondanks de algemene stijging staat deze situatie in Oostende pas op de vierde plaats. In Vlaanderen is dit de situatie waarin het geringste mijdingsgedrag vertoond wordt.

Kinderen niet toelaten ergens naartoe te gaan

Vlamingen vertoonden in 2002 minder mijdingsgedrag in verband met de kinderen dan in 2000. Slechts één groep respondenten, degenen die 'nooit' antwoordden, heeft haar aandeel zien toenemen. De stijging bedroeg 4,6 %-punt.

In Oostende zijn de verschuivingen veel meer uitgesproken. Het aantal respondenten dat 'vaak' antwoordde, is in die twee jaar met bijna 13 %-punt gedaald. Het aandeel van de nooit-antwoordders daarentegen is met meer dan 6 %-punt toegenomen.

26,8% van de Oostendse respondenten zei 'altijd' of 'vaak' te vermijden kinderen ergens naartoe te laten gaan. Dit mijdingsgedrag staat hiermee op de derde plaats. In Vlaanderen staat het op de eerste plaats met 31,1%.

Waardevolle spullen naar een veiligere plaats brengen

Ook hier is het aantal Vlamingen dat 'nooit' antwoordde, gestegen tussen 2000 en 2002. In 2002 bracht bijna 42% nooit iets weg naar een veiligere plaats. Het aantal respondenten dat 'zelden' antwoordde, steeg eveneens, namelijk met 2,2 %-punt. De sterkste daling (-3,3 %-punt) komt hier voor bij de mensen die dit mijdingsgedrag altijd vertonen.

In Oostende is het aantal respondenten dat zei altijd spullen weg te brengen, gestegen. In 2002 deed 17,4% van de bevroegde Oostendenaars dit. Het aantal dat zegt nooit zijn spullen weg te brengen, is gestegen tot 45,6%. Ook het aandeel van degenen die zeggen dit zelden te doen, is toegenomen.

Dit mijdingsgedrag zeggen het meest Oostendse bevroegden (30,7%) vaak of altijd te vertonen.

- ▶ Waardevolle spullen wegbrengen is het meest voorkomende mijdingsgedrag (som vaak en altijd) in Oostende; in Vlaanderen is dit kinderen niet toelaten ergens naartoe te laten gaan.
- ▶ Oostendenaars vermijden het minst weg te gaan bij duisternis. In Vlaanderen komt het mijden van bepaalde plaatsen in de gemeente het minst voor.
- ▶ We zien in Oostende een kleiner wordende groep die mijdingsgedrag vertoont bij 'bij duisternis vermijden om weg te gaan', 'niet opendoen voor onbekenden' en 'vermijden om kinderen ergens naar toe te laten gaan'. Bij de andere stellingen vergroot de groep.
- ▶ De Oostendenaars vertonen bijna voor alle categorieën meer mijdingsgedrag dan de doorsnee Vlaming. Enkel in verband met de kinderen is dit niet zo.

4 21 Evolutie van het aantal interventies van de brandweerdiensten*Bron: Jaarverslagen Stad Oostende*

	branden	andere interventies	dienst 100	totaal
1991	165	663	3.659	4.487
1992	177	706	3.877	4.760
1993	147	929	3.867	4.943
1994	164	912	3.802	4.878
1995	171	924	3.715	4.810
1996	189	930	3.881	5.000
1997	155	915	4.004	5.074
1998	148	1.122	4.187	5.457
1999	156	1.048	4.574	5.778
2000	138	945	4.613	5.696
2001	153	1.007	5.188	6.348

Brandweer

De brandweer is een van de veiligheidsdiensten in een gemeente of stad. De brandweer blust niet alleen branden, maar verzorgt ook de dienst 100 en treedt op in talrijke andere situaties, bijvoorbeeld bij overstromingen, voor wespenverdelging en voor het vrijmaken van verkeersslachtoffers.

Het totale aantal interventies in Oostende is in 10 jaar tijd met ongeveer een kwart toegenomen. Zoals men kan zien, zorgt de dienst 100 voor de meeste interventies (83%). Slechts in 2% van de gevallen gaat het om brandbestrijding.

Het aantal brandbestrijdingen schommelde gedurende de hele beschouwde periode. Er is wel een piek midden jaren 90.

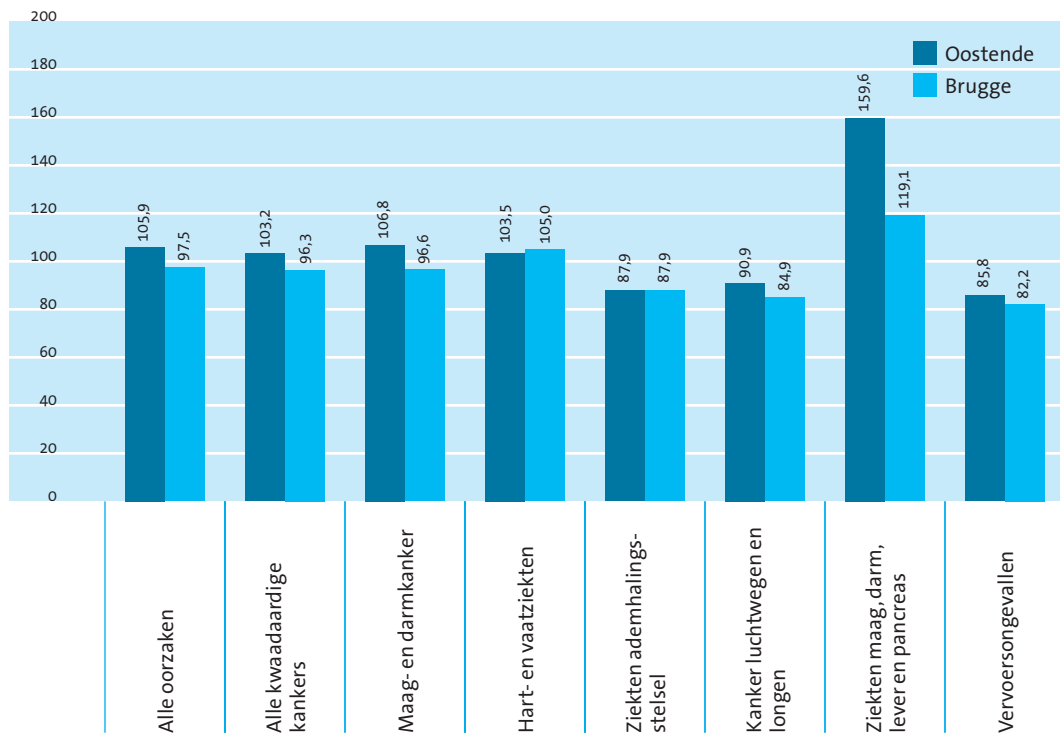
Het aantal andere tussenkomsten is in 1992 en 1993 gestegen en schommelde daarna rond de 900 à 1.000 per jaar.

De dienst 100 moet steeds meer uitrukken. Vooral na 1996 is het aantal interventies jaarlijks toegenomen. In vergelijking met dat jaar waren er in 2001 34% meer tussenkomsten. De twee grootste toenames zijn gebeurd in 1999 en 2001.

- ▶ Meer dan 80% van alle brandweerinterventies wordt gedaan door de dienst 100.

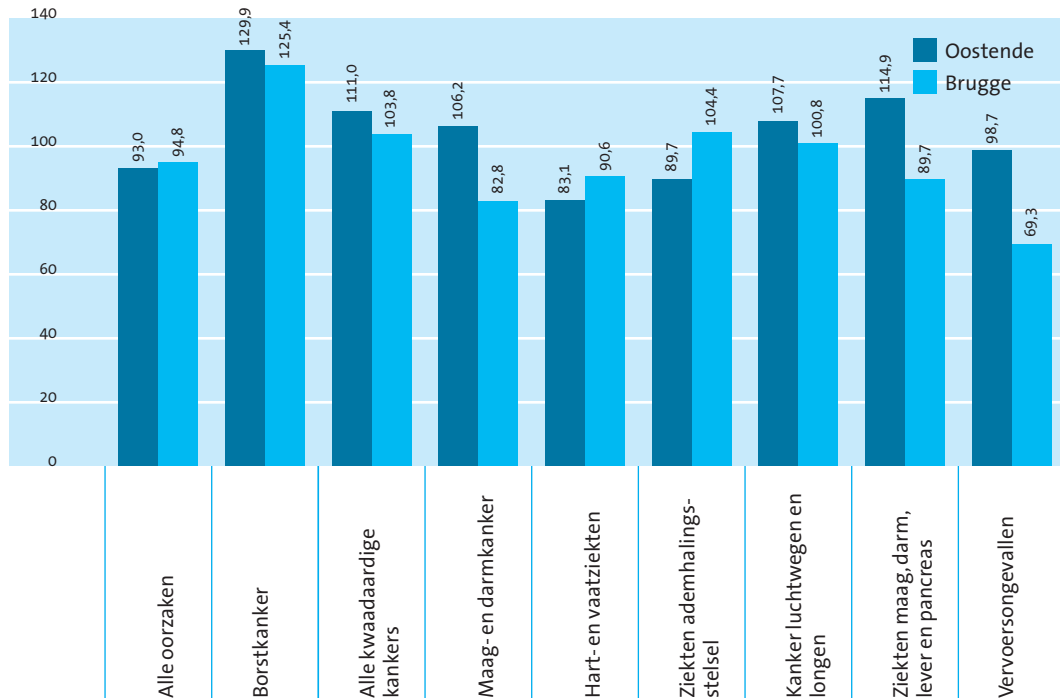
4 22 Mortaliteitsratio's voor de mannelijke bevolking (1990 - 1999)

Bron: WVC

4 23 Mortaliteitsratio's voor de vrouwelijke bevolking (1990 - 1999)

Bron: WVC

Gezondheid

Gezond zijn is een van de belangrijkste voorwaarden om zich goed te kunnen voelen. Naast een veilige stad is een gezonde omgeving dus zeer belangrijk. Sommige milieus kunnen immers een zeker effect hebben op de gezondheid. Dit is ook afhankelijk van de tijd waarin men onderhevig is aan bepaalde invloeden. Met de mortaliteitsratio trachten we de sterfteaantallen voor bepaalde ziekten van verschillende regio's met elkaar te vergelijken. Verder wordt ook ingegaan op het druggebruik van de jongeren in Oostende.

Mortaliteitsratio's

De gegevens in de tabel zijn afkomstig van de Administratie Gezondheidszorg van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij hanteert de indirect gestandaardiseerde mortaliteitsratio's om sterftecijfers van verschillende populaties met elkaar te vergelijken. Hiermee wordt de verhouding weergegeven van het sterftecijfer in een bepaalde regio (hier gemeente) tot het theoretische sterftecijfer dat zou verwachten indien in die regio dezelfde leeftijdsspecifieke sterfte zou bestaan als in een referentieregio (hier het Vlaamse Gewest). Een getal gelijk aan 100 betekent dus dat het sterftegetal gelijk is aan het te verwachten aantal. Een getal dat kleiner is dan 100, betekent dat het waargenomen sterftegetal kleiner is dan wat we zouden verwachten¹⁹.

¹⁹ Een indirect gestandaardiseerde mortaliteitsratio (SMR) van een bepaalde gemeente mag alleen worden geïnterpreteerd ten opzichte van de SMR=1 die geldt voor het Vlaamse Gewest als geheel. Wanneer bijvoorbeeld 2 gemeenten respectievelijk een SMR=1,05 en SMR=1,10 hebben, betekent dit dat die gemeenten 5% en 10% meer sterfgevallen vertonen dan verwacht op basis van de leeftijdsspecifieke sterfte in Vlaanderen. Indien men een andere regio als referentieregio zou nemen (bv. België of Europa), zou men een andere waarde voor die SMR bekomen. Bovendien betekent de bovenstaande uitkomst geenszins dat het overtal van sterfgevallen in de tweede gemeente dubbel zo groot is als in de eerste gemeente. De SMR is immers een verhouding.

Voor een aantal ziekten werd de mortaliteitsratio berekend, opgesplitst naar geslacht.

Voor alle oorzaken samen scoren de mannen in Oostende slechter dan verwacht. Tijdens de jaren 90 zijn er in Oostende 5,9% meer mannen gestorven dan verwacht. Opgesplitst naar soort ziekte scoren ze zeer slecht voor lever-, pancreas-, maag- en darmziekten. Deze ziekten eisten bijna 60% meer slachtoffers dan verwacht. Ook voor alle kwaadaardige kankers, maag- en darmkanker en hart- en vaatziekten ligt de mortaliteitsratio hoger dan in Vlaanderen. Bij de andere overlijdensoorzaken scoort Oostende beter. Het sterfteaantal is het laagst bij de vervoersongevallen. Er vielen 14,2% minder verkeersdoden dan verwacht.

Door alle oorzaken samen sterven er in Oostende 7% minder vrouwen dan verwacht. De mortaliteitsratio voor alle oorzaken is er 93,0. Er sterven meer vrouwen aan borstkanker (29,9%) en alle kwaadaardige kankers (11,0%) dan in Vlaanderen. Net zoals bij de mannen zijn ook maag-, darm-, lever- en pancreasziekten belangrijke doodsoorzaken. Het is bij de categorieën hart- en vaatziekten, ziekten aan het ademhalingsstelsel en vervoersongevallen dat de mortaliteitsratio onder de honderd ligt. De ratio voor de vervoersongevallen ligt wel merkkelijk hoger dan bij de mannen.

- ▶ In Oostende ligt de SMR voor alle oorzaken bij de mannen boven de 100 en bij de vrouwen onder de 100.
- ▶ Bij Oostendse mannen is de SMR zeer hoog als het gaat om ziekten aan maag, darm, lever en pancreas. Vrouwen hebben een hoge SMR voor borstkanker.

4 24 Frequentie van het druggebruik van jongeren in het Oostends secundair onderwijs (januari 1999-maart 2000)

Bron: VAD

	tabak	alcohol	medicijnen	illegale drugs
nooit	58,60%	25,90%	43,30%	77,40%
occasioneel	10,50%	43,90%	49,80%	12,40%
regelmatig	30,90%	30,20%	6,90%	10,20%

4 25 Voornaamste redenen voor het gebruik van illegale drugs (januari 1999-maart 2000)

Bron: VAD

voor de kick	50,1%
om stoer te doen	48,1%
uit nieuwsgierigheid	40,4%
onder druk van vrienden	32,1%
om zich goed te voelen	20,7%
om de werkelijkheid te ontvluchten	19,4%
door stress	15,0%

4 26 Voornaamste redenen voor het niet gebruiken van illegale drugs (januari 1999-maart 2000)

Bron: VAD

niet nodig	52,6%
bang voor verslaving	46,6%
schrik voor de ouders	32,7%
sterke persoonlijkheid	28,9%
illegale drugs zijn gevaarlijk	27,1%
te duur	27,1%
niet meedoen aan de mode	19,9%
politie zou hen kunnen betrappen	19,0%
ze zijn sportief	16,9%
controle over zichzelf verliezen	15,1%

4 27 Voornaamste personen die de leerlingen zouden aanspreken bij drugproblemen (januari 1999-maart 2000)

Bron: VAD

beste vriend(in)	75,4%
broer / zus	38,7%
ouders	35,9%
Vlaamse druglijn	28,4%
vertrouwensleerkracht	20,3%
andere familieleden	20,2%
favoriete / begripvolle leerkracht	17,1%
medeleerlingen	17,0%

Jongeren en druggebruik

Tussen januari 1999 en maart 2000 deed de VAD (Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen) een onderzoek in 7 scholen in de regio Oostende. In totaal werden 3.130 leerlingen bevraagd. Op basis van deze enquête werd een stedelijk rapport opgesteld. Onder drugs worden tabak, alcohol, medicijnen en illegale drugs verstaan. Achtereenvolgens worden de gebruiksfrequentie, de motieven voor al dan niet gebruiken en het aanspreekpunt bij problemen besproken.

Frequentie van het druggebruik

Bij de frequentie van het druggebruik wordt een onderscheid gemaakt tussen niet-gebruik (tijdens het afgelopen jaar niet gebruikt), occasioneel gebruik (tijdens het afgelopen jaar meer dan eens per maand gebruikt) en regelmatig gebruik (minstens eenmaal per week gebruikt).

Tabak en illegale drugs vormen de grootste groep als het gaat om niet-gebruik. Bijna 60% van de ondervraagde jongeren gebruikt nooit tabak, terwijl dit aantal bij illegale drugs oploopt tot boven de 75%. Het aantal respondenten dat nooit alcohol gebruikt, is het laagst (ongeveer één vierde). 43,9% van de jongeren drinkt occasioneel alcohol. Daarmee is dit echter niet de drug die het meest occasioneel gebruikt wordt. Bijna de helft van de ondervraagde jongeren gebruikt nu en dan wel eens geneesmiddelen. Bij het regelmatige gebruik vormen de tabakrokers de grootste groep (30,9%), op de voet gevolgd door de alcoholgebruikers (30,2%). Slechts weinig jongeren zeggen dat ze regelmatig illegale drugs en medicijnen gebruiken, respectievelijk 10,2% en 6,9%.

Motieven voor het al of niet gebruiken van illegale drugs

In het onderzoek werd ook nagegaan wat de heersende opinies zijn bij jongeren over het al dan niet gebruiken van illegale drugs. Daarbij vroeg men waarom ze illegale drugs gebruikten of waarom net niet. Ongeveer de helft van de bevroagden gaf aan dat het verkrijgen van een 'kick' de belangrijkste reden was voor het gebruiken van illegale drugs. Een andere veelgenoemde reden is stoerdoenerij (48,1%). Jongeren gebruiken vooral geen illegale drugs omdat ze het 'niet nodig' vinden (52,6%), bang zijn om verslaafd te worden (46,6%) of bang zijn van de reactie van hun ouders (32,7%).

Aanspreekpunten bij drugproblemen

De jongeren werd ook gevraagd wie ze zouden aanspreken indien ze een drugprobleem zouden hebben. Driekwart van de ondervraagden zou zich wenden tot een vriend of vriendin. Broer of zus komt op de tweede plaats. Opvallend is dat officiële instanties zoals het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) en het Jongeren Adviescentrum (JAC), met uitzondering van de Vlaamse druglijn, door weinig jongeren genoemd worden. Leerkrachten worden wel vaker genoemd dan deze instanties.

- ▶ Het verkrijgen van een kick wordt als belangrijkste reden aangegeven voor het gebruiken van illegale drugs.
- ▶ Bij problemen met drugs zou driekwart van de jongeren een vriend of vriendin aanspreken.

5 Een leefbare stad?

De woonprijzen zijn de laatste jaren zowel in Vlaanderen als in de centrumsteden gestegen. In afnemende mate zien we stijgingen van de verkoopprijs van bouwgrond, kleine en middelgrote woningen, appartementen en ten slotte van grote woningen. Bouwgronden en grote woningen zijn duurder in de centrumsteden dan in Vlaanderen. De bouwgrondprijzen stegen tot en met 2001 trager in Oostende dan in de centrumsteden en Vlaanderen. In 2002 is de bouwgrondprijs in Oostende verdubbeld tegenover 2001. Een m² kostte er toen meer dan in de centrumsteden en Vlaanderen. Appartementen en woningen zijn er dan weer goedkoper dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

De inwoners van de centrumsteden zijn meestal minder tevreden over hun woonomgeving dan de doorsnee Vlaming. Dit geldt ook voor de Oostendenaars. Oostende scoort in vergelijking met de andere steden middelmatig op de tevredenheidsindices.

In Vlaanderen steeg het mediaaninkomen tot 19.130 euro in 2000. Ook in Oostende steeg het mediaaninkomen. Het bedroeg er in 2000 17.580 euro en was dus iets kleiner dan in Vlaanderen. Ook de toename was er kleiner dan in het Vlaamse Gewest. De groep met de hoogste inkomens (groter dan 24.789 euro) groeide in Vlaanderen en Oostende het sterkst aan. Deze groep was het grootst in 2000. De mensen met de hoogste inkomens wonen in Oostende voornamelijk in het zuiden en zuidoosten van de stad. Het interkwartiel verschil en de interkwartiele coëfficiënt namen in Oostende en Vlaanderen toe. Dit betekent dat de geregistreerde inkomensverschillen groter geworden zijn.

Het aantal leefloners is in Vlaanderen en de centrumsteden gestegen tegenover 1991, hoewel het vanaf 1999 weer daalde. In Oostende waren er in 2002 iets minder leefloners dan in 1991. De kuststad kent wel een gelijkaardige evolutie als de centrumsteden en Vlaanderen, maar behaalde al een maximum in 1998. In 2002 steeg het aantal leefloongerechtigden opnieuw na een constante daling sedert het piekjaar 1998. Van alle leefloners in de centrumsteden woont 7% in Oostende. Het aantal werkloze jongeren is globaal gezien overal gedaald. Nochtans kwam er na een systematische afname van het aantal werkloze jongeren weer een stijging: in Vlaanderen in 2002 en in de centrumsteden en Oostende al vanaf 2001. Het aantal werkloze jongeren nam in Oostende sterker af dan in de centrumsteden.

In de periode 1991-2000 zagen we een continue toename van de hoeveelheid opgehaald afval in Vlaanderen. Ook in de centrumsteden nam de hoeveelheid afval per persoon toe, tot 580 kg per inwoner in 2000. In Vlaanderen werd er toen 562 kg per inwoner opgehaald. De hoeveelheid afval in Oostende daarentegen nam af. Door die afname werd er in 2000 minder afval per inwoner opgehaald dan in de centrumsteden en Vlaanderen; in 1991 was dit nog anders. In Oostende wordt steeds meer afval selectief opgehaald en steeds minder niet-selectief.

Onaangepaste snelheid in het verkeer wordt in Vlaanderen en de centrumsteden beschouwd als de meest problematische omstandigheid. De percentages in de centrumsteden zijn steeds hoger dan in Vlaanderen als het gaat om het buurtproblemen (behalve voor bedreiging). De Oostendse respondenten vinden geluidsoverlast door verkeer, onaangepaste snelheid in het verkeer en agressief verkeersgedrag het meest problematisch. De percentages liggen er wel iets lager dan in de centrumsteden.

Met het historische erfgoed is het goed gesteld in Vlaanderen en de centrumsteden. Minstens een derde van het historische erfgoed in Vlaanderen en de centrumsteden kreeg dit statuut in het laatste decennium. Het beschermd erfgoed bestaat voornamelijk uit monumenten, ook in Oostende. Oostende bezit 3,4% van al het cultureel erfgoed in de centrumsteden.

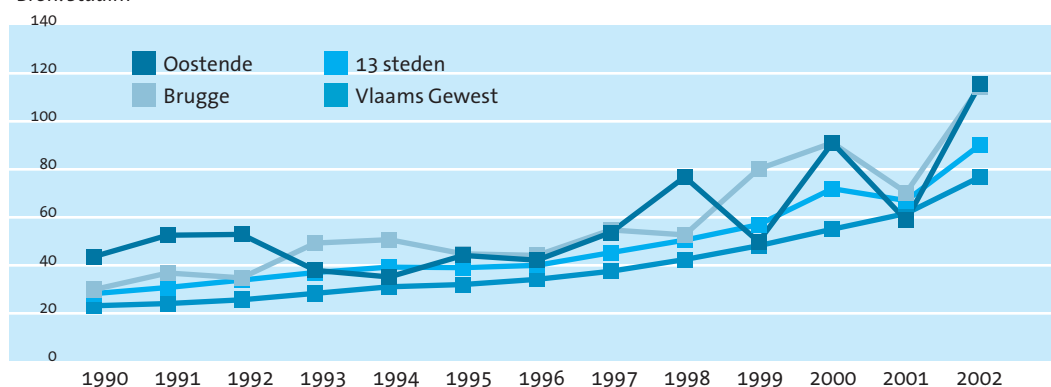
5 1 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijs van een m² bouwgrond (in euro)

Bron: Stadim

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	43,63	29,90	28,21	23,15
1991	52,55	36,81	30,76	24,07
1992	52,88	34,78	33,84	25,63
1993	37,90	49,28	37,01	28,33
1994	35,15	50,69	39,27	31,06
1995	44,13	44,79	39,04	32,00
1996	42,14	44,15	39,99	34,16
1997	53,67	54,76	45,29	37,53
1998	76,82	52,68	50,50	42,41
1999	49,84	80,12	56,92	48,16
2000	91,05	91,06	71,93	55,06
2001	58,73	70,34	66,96	61,60
2002	115,71	114,50	90,20	76,82

5 2 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijs van een m² bouwgrond (in euro)

Bron: Stadim

5 3 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijs van een appartement (in euro)

Bron: Stadim

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	56.553	69.683	54.064	62.877
1991	63.496	68.652	58.044	63.815
1992	61.074	77.031	58.576	65.796
1993	61.742	71.386	60.021	67.959
1994	65.827	77.165	64.627	70.817
1995	70.222	80.588	66.823	74.584
1996	76.324	80.977	68.101	75.674
1997	73.712	86.433	68.697	77.009
1998	75.263	87.264	71.437	81.547
1999	80.668	90.273	75.670	85.604
2000	82.986	99.321	79.373	92.982
2001	90.907	103.709	81.934	96.036
2002	90.976	119.091	95.085	104.965

Wonen

Een leefbare stad is in de eerste plaats een stad waar het goed is om te leven. Een van de aspecten van leven, naast werken, ontspanning of cultuur, is wonen. Een woonst dient natuurlijk betaalbaar te zijn. Naast de woonst zelf is ook de kwaliteit van de buurt belangrijk. In Oostende is er een systeem van signaalkaarten waarmee de bewoners bepaalde problemen kunnen melden, en de wijkopzichter heeft grotendeels een soortgelijke taak. Over beide bekijken we cijfers per wijk. Daarnaast worden resultaten uit de socio-economische enquête 2001, de vroegere volkstelling, behandeld. De gegevens betreffen de tevredenheid van de mensen over bepaalde aspecten van hun buurt.

Verkoopprijs bouwgrond

De gemiddelde verkoopprijs van een m² bouwgrond is de laatste jaren sterk gestegen. Zo lag de verkoopprijs in Vlaanderen in 2002 232% hoger dan in 1990. In de centrumsteden is de prijs met 220% gestegen. Zowel in Vlaanderen als in de dertien steden was de stijging het grootst in de tweede helft van de jaren negentig. De prijs voor de bouwgrond lag in 2002 in de dertien steden hoger dan in Vlaanderen. Zo betaalde je in 2002 90,20 euro voor een vierkante meter bouwgrond in de steden en 76,82 euro in Vlaanderen. In 2001 is de bouwgrondprijs in de centrumsteden voor het eerst gedaald sinds 1990.

De gemiddelde verkoopprijs van een stukje bouwgrond steeg in Oostende van 43,6 euro in 1990 naar 58,7 euro in 2001. Deze stijging was veel minder groot dan die in de andere steden, maar in 2002 is de prijs in één jaar tijd verdubbeld. In 2002 betaalde men in Oostende 115,71 euro voor een m² bouwgrond, wat meer is dan in de centrumsteden en het Vlaamse Gewest. De bouwgrondprijs in Oostende is in de beschouwde periode sterk geëvolueerd, met een minimum van 35,2 euro in 1994 en een maximum van 115,71 euro per m² in 2002.

- ▶ De bouwgrondprijs in Oostende schommelde doorheen de jaren zeer sterk.

Verkoopprijs woningen

Appartementen

De gemiddelde verkoopprijs van een appartement is minder sterk gestegen dan die van bouwgrond. In Vlaanderen kostte een appartement in 2002 ongeveer 105.000 euro, of 67% meer dan in het begin van de jaren negentig. De appartementen in Vlaanderen zijn duurder dan die in de centrumsteden. In het recentste jaar kostte een appartement in een van de 13 Vlaamse steden iets meer dan 95.000 euro. De prijs is er sinds 1990 met 75% gestegen.

Algemeen kunnen we stellen dat in Oostende de prijs van een appartement is gestegen met 61%. Een appartement kostte er in 2002 90.976 euro en was er dus goedkoper dan gemiddeld in de dertien steden, Brugge en Vlaanderen. Opvallend in Oostende is de zwakke toename in 2002 tegenover die in de 13 steden en het Vlaamse Gewest.

5 4 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijs van een kleine of middelgrote woning (in euro)

Bron: Stadim

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	49.798	54.521	44.371	47.777
1991	54.384	58.899	47.362	51.174
1992	58.836	64.148	52.539	55.769
1993	60.518	64.393	56.186	60.196
1994	65.627	70.168	60.897	64.607
1995	65.470	73.325	62.196	67.217
1996	69.377	73.000	65.274	69.307
1997	70.358	78.711	65.457	70.768
1998	70.455	83.500	69.465	74.879
1999	76.369	90.273	74.844	80.900
2000	81.484	91.830	80.355	84.772
2001	86.301	101.107	85.576	89.464
2002	91.637	105.248	94.121	97.536

5 5 Evolutie van de gemiddelde verkoopprijs van een grote woning (in euro)

Bron: Stadim

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1990	133.553	154.136	179.654	161.865
1991	182.339	217.400	192.625	164.952
1992	139.046	184.479	198.943	177.779
1993	170.498	196.164	207.278	188.609
1994	186.066	224.953	219.146	195.548
1995	200.595	217.118	239.123	206.397
1996	170.427	228.940	218.807	200.605
1997	182.584	214.004	218.239	204.258
1998	205.076	273.181	245.040	221.469
1999	235.245	279.433	260.312	248.566
2000	269.466	310.707	267.581	262.734
2001	246.264	318.780	272.399	270.028
2002	237.307	260.834	268.659	274.703

5 6 Evolutie van het aantal problemen gemeld met signaalkaarten, per wijk in Oostende

Bron: Jaarverslagen stad Oostende

	1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	absoluut	per 100 inw.	absoluut	per 100 inw.	absoluut	per 100 inw.	absoluut	per 100 inw.	absoluut	per 100 inw.	absoluut	per 100 inw.
Centrum	272	1,7	274	1,7	233	1,5	197	1,2	184	1,2	244	1,5
Konterdam - Meiboom	90	1,9	68	1,5	42	0,9	43	0,9	18	0,4	34	0,7
Mariakerke	174	1,6	131	1,2	89	0,8	66	0,6	63	0,6	117	1,0
Raversijde	42	2,7	22	1,4	12	0,8	14	0,9	13	0,9	26	1,7
Stene	150	1,3	109	1,0	62	0,6	79	0,7	62	0,6	82	0,8
Vuurtorenwijk	83	1,4	57	1,0	16	0,3	39	0,7	31	0,5	39	0,7
Westerkwartier	148	1,0	146	1,0	144	1,0	87	0,6	60	0,4	93	0,7
Zandvoorde	38	1,4	28	1,0	27	0,9	24	0,8	18	0,6	26	0,9
Totaal	1.000	1,5	835	1,2	625	0,9	549	0,8	449	0,7	661	1,0

Kleine en middelgrote woningen

In Vlaanderen kostte een kleine of middelgrote woning in 2002 gemiddeld 97.536 euro, in de centrumsteden gemiddeld 94.121 euro. De prijzen lagen in Vlaanderen 104% hoger dan in 1990 en in de dertien steden 112%. Gemiddeld gezien is een kleine of middelgrote woning in Vlaanderen en de centrumsteden goedkoper dan een appartement.

De gemiddelde verkoopprijs van kleine en middelgrote woningen steeg bijna continu in Oostende. De globale stijging (+84%) is echter kleiner dan die in Vlaanderen en de centrumsteden. Hierdoor lag de prijs in Oostende in 2001 lager dan die in Vlaanderen, terwijl dit in 1990 nog omgekeerd was. Oostende was in 2002 voor het eerst niet meer duurder dan de gemiddelde centrumstad. Opvallend is ook dat een appartement in Oostende minder kost dan een kleine of middelgrote woning. Brugge is duurder dan Oostende, de globale prijsstijging bedraagt er 93%.

Grote woningen

Grote woningen zijn net zoals bouwgrond duurder in de steden dan in Vlaanderen. In Vlaanderen kostte een grote woning in 2002 gemiddeld 274.703 euro, in de centrumsteden was dit 268.659 euro. Net als de prijzen van appartementen en kleine en middelgrote woningen zijn de prijzen van grote woningen de laatste 10 jaar de hoogte in geschoten. In 2002 betaalde je in Vlaanderen 70% meer dan in 1990, in de centrumsteden 49% meer.

In Oostende waren grote woningen goedkoper dan in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge. De prijs is er wel sterker toegenomen dan in Vlaanderen en de 13 steden: op elf jaar tijd steeg hij met 84%. Dat gebeurde in twee stappen: in 1996 was er een sterke terugval van de prijs en vanaf dan is hij opnieuw constant gestegen tot 2001. In 2002 betaalde je in Oostende 237.307 euro voor een grote woning, wat iets minder is dan het jaar voordien.

- ▶ Een appartement in de centrumsteden of in Vlaanderen is met de jaren duurder geworden dan een kleine of middelgrote woning. In Oostende zijn appartementen goedkoper dan kleine en middelgrote woningen.
- ▶ Grote woningen zijn in Vlaanderen duurder geworden dan in de centrumsteden. In Oostende zijn ze nog goedkoper dan in de centrumsteden.

Signaalkaarten en wijkpzichter

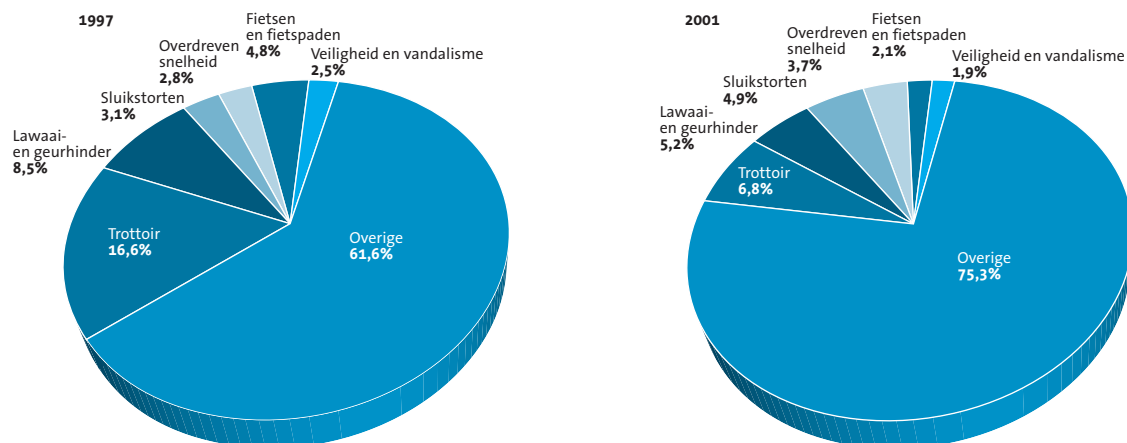
Signaalkaarten

De signaalkaarten geven aan hoeveel problemen de wijkbewoners ondervinden. Deze problemen kunnen sterk variëren van bijvoorbeeld lawaaihinder tot beschadigde wegen en overdreven snelheid. Per kaart kan meer dan één probleem gemeld worden.

Van 1996 tot 2000 daalde het aantal problemen continu van 1.000 naar 449. In 2001 was het aantal opnieuw gestegen tot 661; dit waren 0,98 gemelde problemen per 100 inwoners. Alle wijken vertonen een gelijkaardig verloop. De meeste problemen komen voor in het centrum (244 van de 661 klachten). Op de tweede plaats komt Mariakerke met 117 klachten. Per 100 inwoners zien we een iets ander beeld. Raversijde staat hier, ondanks het kleinste aantal klachten, op kop met 1,70, gevolgd door het centrum. Het aantal klachten per 100 inwoners is het kleinst voor de Vuurtorenwijk en het Westerkwartier.

5 7 Problemen gemeld met signaalkaarten

Bron: Jaarverslag Stad Oostende

5 8 Problemen gemeld door de wijkopzichter, per wijk

Bron: Jaarverslag Stad Oostende

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Centrum	245	263	317	391	466	527	489	395	418	564	569
Konterdam	112	65	76	94	95	130	126	131	131	134	176
Mariakerke	88	65	104	115	110	157	131	148	148	119	156
Raversijde	19	24	36	57	57	61	44	56	52	39	72
Stene	40	42	78	78	113	114	152	173	111	145	146
Vuurtorenwijk	73	82	61	114	132	125	119	165	103	103	130
Zandvoorde	64	49	47	55	54	32	55	38	59	53	55
Totaal	641	590	729	904	1.027	1.146	1.116	1.106	1.022	1.157	1.304

5 9 Problemen gemeld door de wijkopzichter, per categorie

Bron: Jaarverslag Stad Oostende

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Openbare werken	207	216	372	462	524	663	729	768	690	675	711
Verkeersveiligheid	43	55	48	89	98	90	82	80	92	135	208
Milieuproblemen	148	140	130	103	141	123	111	72	53	60	88
Nutsvoorzieningen	164	81	85	169	187	137	104	81	85	78	87
Andere	79	98	94	81	77	133	90	105	102	209	210
Totaal	641	590	729	904	1.027	1.146	1.116	1.106	1.022	1.157	1.304

5 10 Tevredenheidsindex over buurtkarakteristieken en rang binnen de dertien steden (2001)

Bron: NIS

	uitzicht gebouwen		netheid		luchtqualiteit		rust	
	index	rang	index	rang	index	rang	index	rang
Oostende	122,3	5	123,3	7	115,8	5	102,3	7
Brugge	129,1	2	133,4	2	124,0	1	114,4	2
Vlaams Gewest	128,0		131,0		118,4		113,3	

Met de trottoirs en de fietsinfrastructuur gaat het duidelijk beter in Oostende. In beide categorieën is het aantal meldingen sterk gedaald tussen 1997 en 2001. Over trottoirs waren er in 2001 53 klachten, terwijl dit er in 1997 nog 160 waren. Hiermee vertegenwoordigen trottoirproblemen nog 6,8% van alle problemen in plaats van 16,6%. Het aantal klachten over fietsen en fietspaden is gedaald van 46 naar 16. De meldingen over reuk- en geurhinder zijn gehalveerd. Ook problemen over vandalisme en veiligheid worden minder gesignaleerd. Het aantal klachten over sluikstorten en overdreven snelheid daarentegen is toegenomen.

Problemen gesignaleerd door de wijkopzichter

Sinds 1991 worden ook problemen gemeld door de wijkopzichter. Die problemen kunnen ingedeeld worden in 5 categorieën: openbare werken, verkeersveiligheid, milieu, nutsvoorzieningen en andere.

Het totale aantal gemelde problemen is sedert 1991 meer dan verdubbeld. Deze trend geldt echter niet voor alle probleemcategorieën. Het aantal klachten over nutsvoorzieningen is bijna gehalveerd en ook de milieuklachten zijn sterk verminderd. In de drie andere categorieën is het aantal meldingen sterk toegenomen. De meeste klachten (711, iets meer dan de helft) handelen over openbare werken. Deze problemen zijn altijd de meest voorkomende geweest. Het is wel zo dat ze sterk in aantal zijn toegenomen, ze zijn namelijk meer dan verdrievoudigd. De categorie 'andere' staat op de tweede plaats en is eveneens meer dan verdrievoudigd in omvang. Opmerkelijk is de toename van meldingen omtrent verkeersveiligheid. In 1991 waren het er 43, in 2001 maar liefst 208.

In de meeste wijken is het aantal geregistreerde klachten sterk toegenomen. Enkel in Zandvoorde bleef het aantal meldingen nogal constant. Tegenover 1991 is er zelfs sprake van een daling. De meeste problemen komen voor in het centrum, gevolgd door Konterdam en Mariakerke.

- ▶ De meeste problemen komen voor in het centrum. Dit geldt voor zowel voor de meldingen via signaalkaarten als voor de meldingen door de wijkopzichter.
- ▶ Het aantal problemen gemeld door de wijkopzichter is meer dan verdubbeld. Over openbare werken en verkeersveiligheid wordt steeds meer geklaagd.

Kwaliteit van de buurt

Om de kwaliteit van de buurt te meten, werd gepeild naar de tevredenheid van de mensen over het uitzicht van de gebouwen, de netheid, de luchtkwaliteit en de rust. De cijfers zijn afkomstig uit de socio-economische enquête van 2001. Er werd enkel rekening gehouden met de huishoudens die de betreffende vragen effectief ingevuld hebben. Telkens wordt een tevredenheidsindex gegeven. Een tevredenheidsindex gelijk aan honderd betekent dat er evenveel mensen tevreden zijn over dat aspect als er ontevreden zijn. Een index hoger dan honderd betekent dat een meerderheid tevreden is. Omdat een cijfer voor de dertien steden ontbreekt, maar we ze toch met elkaar willen vergelijken, werd voor iedere indicator een rangschikking ingevoerd.

Het Vlaamse Gewest scoort voor alle aspecten beter dan de meeste steden. Tegenover Oostende scoort Vlaanderen voor alle onderzochte buurtkenmerken beter. Brugge daarentegen scoort voor alle vier de categorieën beter dan Vlaanderen.

In Oostende is men het meest tevreden over de netheid van de stad. De betreffende index bedraagt 123,3. Hiermee haalt Oostende wel slechts een middelmatige zevende plaats in de rangschikking van de centrumsteden. De beste positie, de vijfde, haalt Oostende voor het uitzicht van zijn gebouwen en de luchtkwaliteit in de stad. Slechts een kleine meerderheid van de Oostendenaars is tevreden over de rust in de stad. De index voor rust bedraagt slechts 102,3. Hiermee laat Oostende wel nog zes steden achter zich.

- ▶ Oostendenaars zijn middelmatig tevreden over hun buurt in vergelijking met andere stedelingen.
- ▶ Oostendenaars zijn het meest tevreden over de netheid van hun stad.

5 11 Evolutie van het totale aantal aangiften

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	30.741	50.987	647.784	2.412.463
1992	30.912	50.972	644.844	2.402.741
1993	30.883	50.479	644.491	2.418.806
1994	30.034	50.493	639.734	2.416.327
1995	31.447	54.512	674.064	2.543.445
1996	31.702	54.918	680.557	2.597.836
1997	31.719	55.070	699.339	2.652.404
1998	32.153	56.534	711.331	2.705.386
1999	32.500	57.132	737.830	2.770.243
2000	33.345	58.763	758.166	2.844.990

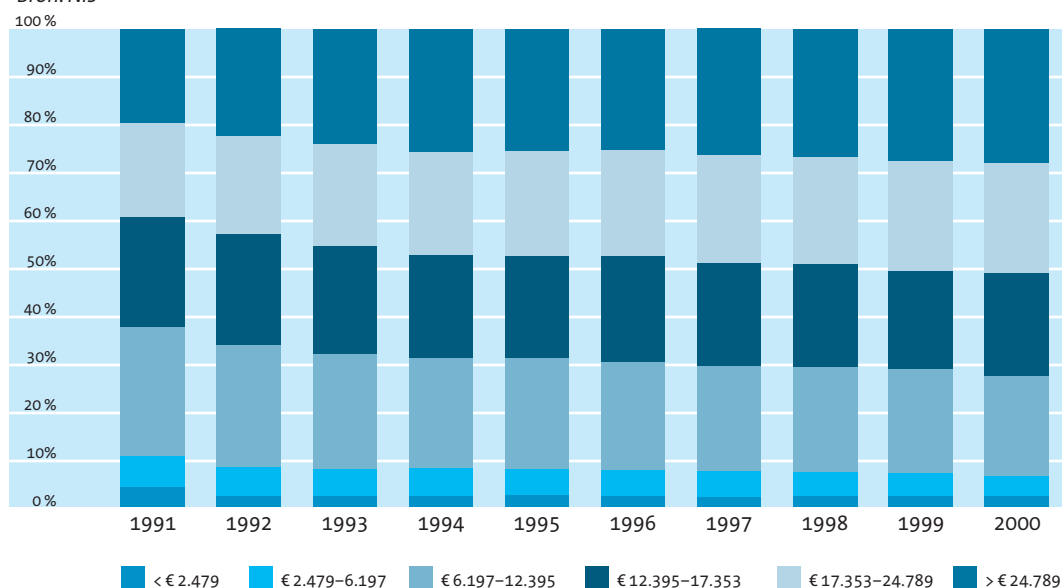
5 12 Evolutie van het mediaaninkomen (in 1.000 euro)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
1991	14.836	15.597	15.954
1992	15.654	16.753	17.182
1993	16.215	17.276	17.638
1994	16.706	17.623	18.084
1995	16.651	17.191	17.977
1996	16.708	17.338	18.099
1997	17.060	17.784	18.314
1998	17.100	17.965	18.627
1999	17.449	18.352	18.860
2000	17.578	18.655	19.132

5 13 Aandeel van de inkomensklassen in Oostende

Bron: NIS

Inkomen

Na de prijzen op de woningmarkt te hebben besproken, kunnen we ze vergelijken met het inkomen van de stadsbewoners. Het is ook belangrijk om de inkomensverdeling en de spreidingsmaten te kennen in de stad. Deze duiden op de kloof tussen de rijkere bewoners en de armere. Hoe is het bijvoorbeeld gesteld met de laagste-inkomensgroepen, zoals de leefloners en de werkloze jongeren? Alle inkomensgroepen dienen immers aan hun trekken te komen.

Het inkomen wordt besproken aan de hand van het mediaaninkomen. Vervolgens schenken we aandacht aan de verhouding tussen de verschillende inkomensgroepen en komen er enkele spreidingsmaten aan bod. Ten slotte gaan we dieper in op de leefloontrekkers en de werkloze jongeren.

In het algemeen steeg het aantal aangiften in Vlaanderen met 17,9% t.o.v. 1991, zij het in het begin niet constant. Oostende kende een gelijkaardige evolutie, maar de stijging was er wel minder sterk, ze bedroeg er 8,5%. Oostende had een aandeel van 4,4% in het totale aantal aangiften in de centrumsteden.

Mediaaninkomen

Het mediaaninkomen is het inkomen (per aangifte) van de middelste waarneming bij rangschikking volgens toenemend of afnemend inkomen. Deze waarde ligt meestal iets lager dan die van het gemiddelde inkomen. Deze beschrijvende maat wordt immers sterk beïnvloed door de extreem hoge of lage inkomens²⁰.

Het mediaaninkomen steeg in Vlaanderen met 19,9% van 15.954 euro in 1991 tot 19.132 euro in 2000. De stijging verliep continu. Ook in Oostende steeg het mediaaninkomen, maar iets minder sterk dan in Vlaanderen. De toename bedroeg er 18,5%. In 2000 lag het mediaaninkomen in Oostende (17.578 euro) lager dan in Vlaanderen (19.132 euro) en Brugge (18.655 euro).

- ▶ Het mediaaninkomen steeg zowel in Vlaanderen als in Oostende, maar in Oostende was de stijging minder sterk.

Inkomensverdeling

De inkomens (per aangifte) worden onderverdeeld in zes klassen: van <2.479 euro tot >24.789 euro. Per groep wordt dan het aandeel in het totale aantal aangiften bekeken. Op die manier trachten we de inkomensverdeling te schetsen.

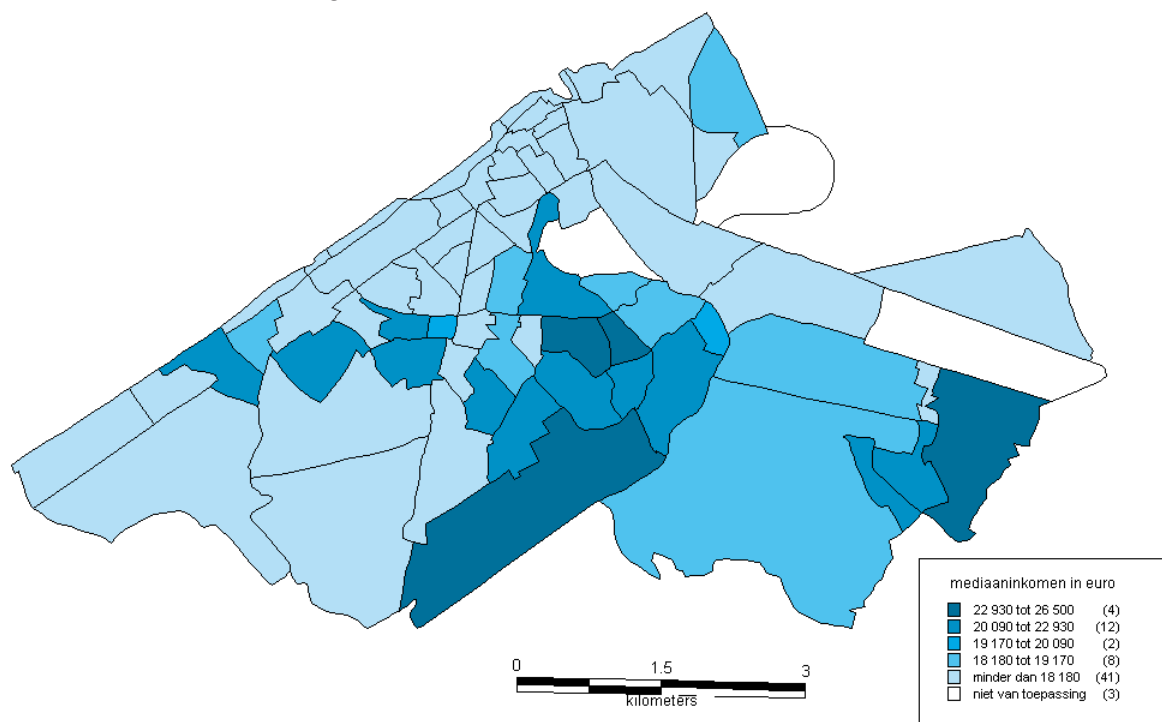
In Vlaanderen zien we een toename in de twee groepen met de hoogste inkomens. In de hoogste-inkomensklasse is de stijging van het aandeel het sterkst: het evolueerde van 25% naar 34%. In de vier andere klassen daalde het aandeel tegenover 1991. Wel dienen we op te merken dat het aandeel van de groep <2.479 euro steeg tegenover 1992, maar in 2000 nog steeds lager was dan het niveau van 1991. Een zelfde situatie vinden we in de centrumsteden.

Van het totale aantal aangiften in Oostende in 1991 behoorde 11% tot de twee laagste- en 39% tot de twee hoogste-inkomensklassen. De helft was middenklasse. In 2000 behoorde uiteindelijk 7% tot de twee laagste klassen. De middenklasse haalde 42%, waardoor het grootste aandeel nu vertegenwoordigd werd door de twee groepen met de hoogste inkomens (51%). Bekijken we de zes groepen afzonderlijk, dan is de hoogste-inkomensklasse de groep met de meeste aangiften (9.315), gevolgd door de groep met het op één na hoogste inkomen (7.668 aangiften). Doorheen de jaren nam het aantal aangiften af in de vier groepen met de laagste inkomens. Het zijn vooral de twee hoogste-inkomensklassen die groter werden. Er waren 55% meer inkomens boven de 24.789 euro en 27% meer inkomens tussen de 17.353 en 24.789 euro. De omvang van de laagste-inkomensgroep fluctueerde nogal.

²⁰ In Vlaanderen zijn het de extreem hoge inkomens die de scheefheid naar rechts doen overhellen.

5 14 Mediaaninkomen per statistische sector in Oostende, aanslagjaar 2000

Bron: NIS, APS-bewerking

5 15 Evolutie van het interkwartiel verschil (in euro)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
1991	12.214	13.813	13.976
1992	12.928	15.064	15.260
1993	13.275	15.664	15.783
1994	14.103	16.309	16.527
1995	13.924	16.301	16.507
1996	13.681	16.641	16.706
1997	14.090	17.015	17.157
1998	14.155	17.117	17.536
1999	14.665	17.752	17.965
2000	14.536	17.391	17.956

5 16 Evolutie van de interkwartiele coëfficiënt

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	Vlaams Gewest
1991	82,3	88,6	87,6
1992	82,6	89,9	88,8
1993	81,9	90,7	89,5
1994	84,4	92,5	91,4
1995	83,6	94,8	91,8
1996	81,9	96,0	92,3
1997	82,6	95,7	93,7
1998	82,8	95,3	94,1
1999	84,0	95,1	95,3
2000	82,7	93,2	93,9

Onder inkomensverdeling kan ook de geografische spreiding van de inkomens begrepen worden. Het grootste gedeelte van het Oostendse grondgebied wordt bewoond door mensen met een relatief laag inkomen. De hoge inkomens zijn hoofdzakelijk geconcentreerd in het zuiden en het zuidoosten van de stad (Zandvoorde).

- ▶ In Vlaanderen groeide de groep met de hoogste inkomens het sterkst. Deze groep is ook het grootst geworden.
- ▶ Ook in Oostende steeg het aandeel van de hoogste-inkomensklassen, in tegenstelling tot dat van de middenklasse en dat van de groep met de laagste inkomens.
- ▶ Het aantal aangiften van de laagste inkomens schommelde, maar ligt wel nog steeds heel wat lager dan in 1991.
- ▶ De hoge inkomens zijn hoofdzakelijk geconcentreerd in het zuiden en het zuidoosten van Oostende.

Spreidingsmaten

Interkwartiel verschil

Deze maat geeft de inkomensspreiding rond de mediaan weer. Van de aangiften die 50% (25%+ en 25%-) rond de mediaan beslaan, gaan we het verschil na tussen het hoogste en het laagste inkomen. Hoe kleiner het verschil, hoe dichter de inkomens de mediaan benaderen.

Het interkwartiel verschil is in Vlaanderen gestegen tot en met 1999. Het groter worden van deze maat houdt in dat er een groter verschil tussen hogere en lagere inkomens, of een groter wordende ongelijkheid ontstaat. Het interkwartiel verschil nam met 28,5% toe van 13.976 euro in 1991 tot 17.956 euro in 2000. Het mediaaninkomen nam in diezelfde periode toe met 19,9%.

Ook in Oostende nam het interkwartiel verschil toe, namelijk met 19,0%. Deze stijging is minder sterk dan die in Vlaanderen en Brugge. Het interkwartiel verschil ligt in Oostende ook lager.

- ▶ Het interkwartiel verschil is overall toegenomen.
- ▶ De stijging is minder groot in Oostende dan in Vlaanderen.

Interkwartiele coëfficiënt

Dit is de verhouding tussen het interkwartiel verschil en het mediaaninkomen. Bij een waarde van 100 is het verschil tussen de 25% hoogste en de 25% laagste inkomens gelijk aan de mediaan. Deze maat brengt het mediaaninkomen mee in rekening, waardoor we met zekerheid kunnen zeggen of de inkomensverschillen al dan niet groter worden.

Over de hele lijn zien we in Vlaanderen een toenemende interkwartiele coëfficiënt. Hij steeg van 87,6 in 1991 tot 93,9 in 2000.

Ook in Oostende werd het inkomensverschil groter, zij het in mindere mate. De interkwartiele coëfficiënt lag in 2000 met een waarde van 82,7 heel wat lager dan in Brugge en Vlaanderen.

- ▶ De ongelijkheid blijft met de jaren stijgen in Vlaanderen en Oostende. In Oostende is die stijging wel minder sterk.
- ▶ De interkwartiele coëfficiënt ligt in Oostende heel wat lager dan in Brugge en Vlaanderen.

5 17 Evolutie van het aantal leefloontrekkers

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	840	671	12.527	21.900
1992	796	721	12.065	21.643
1993	850	715	12.218	22.109
1994	935	815	13.652	24.592
1995	1.054	860	14.995	26.799
1996	1.104	848	15.667	28.060
1997	1.125	938	16.120	29.217
1998	1.129	932	16.464	29.487
1999	1.113	852	16.488	29.394
2000	1.012	748	15.598	27.659
2001	734	699	12.737	23.538
2002	831	565	11.329	21.348

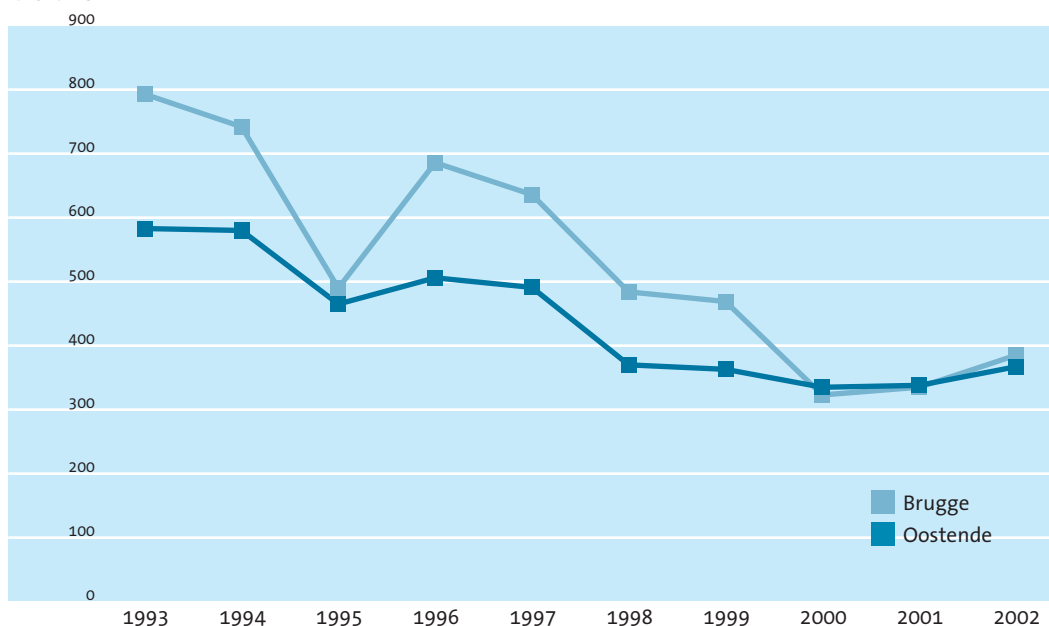
5 18 Evolutie van het aantal werkloze jongeren (<25 jaar)

Bron: NIS

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1993	583	793	13.272	39.579
1994	580	742	13.739	40.749
1995	465	490	11.331	34.021
1996	506	686	11.425	33.635
1997	491	636	11.190	32.072
1998	370	484	9.455	25.997
1999	363	469	8.752	23.824
2000	335	323	7.059	18.309
2001	338	335	7.227	17.929
2002	367	385	8.670	22.680

5 19 Evolutie van het aantal werkloze jongeren (<25 jaar) in Oostende en Brugge

Bron: NIS

Leefloners (bestaansminimumtrekkers)

Het bestaansminimum, dat in 2002 leefloon is geworden, is een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloner behoort (samenwonend, alleenstaand, alleenstaand met kinderen of samenwonende echtgenoten)²¹.

²¹ In 1991 varieerde dit van 297,5 tot 595 euro. In 2000 schommelde dit bedrag tussen de 359,6 en 719,3 euro.

Het aantal leefloners is in Vlaanderen continu gestegen van 21.643 in 1992 tot 29.487 in 1998. Daarna is dit aantal op vier jaar tijd gedaald met 27,6% tot 21.348 in 2002. De sterkste afname deed zich voor in 2001. De centrumsteden behaalden een hoogtepunt in 1999 met 16.488 leefloontrekkers. Dit aantal is tot 2002 ook fors gedaald: -31,3%. 53% van de leefloners leefde in 2002 in een van de dertien steden. De scherpe daling in 2001 heeft te maken met de economische groei. In dat jaar waren er ook minder werklozen.

Het aantal leefloners lag in Oostende in 2002 iets lager dan in 1991. In 1998 had Oostende een maximum aantal bestaansminimumtrekkers van 1.129. Het aantal daalde tot 734 in 2001, waarna het opnieuw steeg tot 831. Van alle leefloners in de centrumsteden woont 7% in Oostende, dit is meer dan in Brugge, waar 5% woont.

- ▶ In Vlaanderen is het aantal leefloners gestegen tot in 1998 en daarna fors gedaald. Het aantal leefloontrekkers lag in 2002 lager dan in 1991. Ook in de centrumsteden werd een minimum bereikt in 2002.
- ▶ In Oostende doet zich een zelfde trend voor: een stijging tot 1998, gevolgd door een daling. Het aantal leefloontrekkers lag er in 2002 iets lager dan in 1991.
- ▶ In de kuststad leeft 7% van alle leefloners in de centrumsteden.

Werkloze jongeren

Met werkloze jongeren bedoelen we de uitkeringsgerechtigde volledig werkloze jonger dan 25 jaar.

Na het hoogtepunt in 1994 verminderde het aantal werkloze jongeren in Vlaanderen. Desondanks kregen we toch weer een toename in 2002. In tien jaar tijd daalde het aantal werkloze jongeren van 39.579 naar 22.680, een afname van 43% t.o.v. 1993. Ook in de centrumsteden nam het aantal werkloze jongeren af, namelijk met 35%. We zien daar wel weer een stijging vanaf 2001.

Het aantal werkloze jongeren in Oostende is gedaald met 37% tegenover 1993. Ook hier nam het aantal werkloze jongeren opnieuw licht toe vanaf 2001. Deze stijging was wel minder uitgesproken dan die in Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.

- ▶ In Vlaanderen is, na een grote systematische afname, het aantal werkloze jongeren in 2002 opnieuw gestegen.
- ▶ Ook in de centrumsteden is het aantal werkloze jongeren gedaald, maar al vanaf 2001 steeg dit aantal opnieuw.
- ▶ Het aantal werkloze jongeren nam in verhouding minder sterk af in Oostende dan in de centrumsteden. De toename sedert 2001 is er ook wel minder sterk.

5 20 Aantal personen doorverwezen naar het crisisnetwerk

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	1996		1997		1998		1999		2000		2001	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
mannen	34	58	77	43	90	50	79	44	82	35	121	44
vrouwen	16	27	57	32	39	22	46	25	61	26	75	27
kinderen	9	15	44	25	50	28	56	31	88	39	82	29
totaal	56		178		179		181		231		278	

5 21 Redenen voor aanmelding bij het crisisnetwerk in 2001

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

Appartement niet op afgesproken tijdstip vrij	6
Dakloos door relationele problemen	11
Uit huis gezet door huisbaas	7
Zwerfers, dolen rond	7
Vrouwenmishandeling	4
Kindermishandeling	4
Psychische problemen, psychiatrische patiënten	8
Financiële problemen	3
Relatie ouders - kinderen	23
Relatieproblemen	11
Familiale problemen	22
Vluchtelingen	25
Weggelopen uit instelling	2
Ontslag uit gevangenis	4
Ontslag uit instelling	6
Problemen met medebewoners uit opvangtehuis	5
Drugsverslaving	2
Toerist	3
Onbekend	67

Crisisnetwerk

In Oostende bestaat er sedert 3 juni 1996 een crisisnetwerk. Dit staat in voor de opvang van mensen die zich in een psychosociale crisis bevinden en buiten de kantooruren nergens meer terecht kunnen. Deze mensen krijgen dan onderdak voor een nacht. Ze kunnen enkel naar het crisisnetwerk doorverwezen worden door de politie of hulpverleners.

Het aantal doorverwezen personen gaat in stijgende lijn. In het eerste (halve) jaar werden er 56 mensen geholpen. In 2001 waren er dat reeds 278. Van 1997 tot 1999 bleef het aantal geholpen personen ongeveer gelijk, daarna volgden twee sterke stijgingen.

Bijna ieder jaar zijn het voornamelijk mannen die geholpen worden, enkel in 2000 werden er meer kinderen geholpen dan mannen. Vrouwen komen minder vaak bij het crisisnetwerk terecht. In 2001 vertegenwoordigden de mannen 44% van de geholpen personen, de kinderen 29% en de vrouwen 27%.

Het grootste deel van de redenen waarom mensen zich aanmelden bij het crisisnetwerk was in 2001 onbekend. Vluchtelingen vormen de grootste groep met gekende achtergrond met 25 meldingen. De tweede meest voorkomende gekende problemen zijn problemen tussen volwassenen en kinderen met 23 meldingen. In deze laatste categorie zijn de meldingen van kindermishandeling niet inbegrepen. Hierop volgen familiale problemen (22 meldingen), relatieproblemen (11 meldingen) en dakloosheid door relatieproblemen (11 gevallen). Opvallend is dat een groot deel van de problemen zich op relationeel vlak bevindt.

- ▶ Het aantal personen dat aanklopt bij het crisisnetwerk gaat in stijgende lijn.
- ▶ Het grootste deel van de geholpen personen zijn mannen.
- ▶ De gekende redenen voor aanmelding bevinden zich voornamelijk in de relationele sfeer.

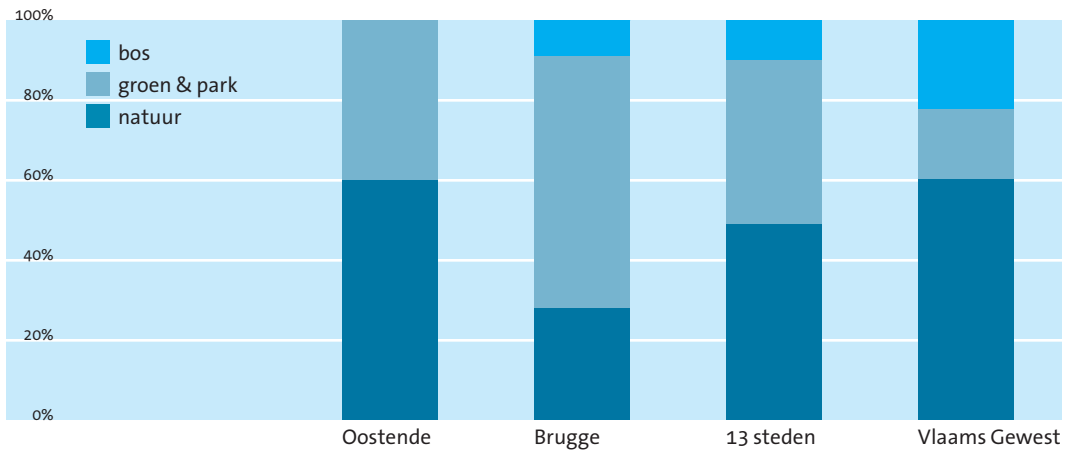
5 22 Oppervlakte gewenste groene ruimte (in ha)

Bron: AROHM

		Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Natuur	1999	182	500	8.847	115.568
	2000	186	503	8.887	117.751
Groen & park	1999	123	1.123	7.541	35.111
	2000	123	1.126	7.469	34.571
Bos	1999	0	161	1.614	43.377
	2000	0	160	1.733	43.131
Totaal	1999	305	1.784	18.002	194.056
	2000	310	1.788	18.089	195.453

5 23 Verdeling van de groene ruimte (2000)

Bron: AROHM

5 24 Oppervlakte recreatieve ruimte (in ha)

Bron: AROHM

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1999	192	130	2.636	17.944
2000	190	127	2.549	15.087

Milieu

Groene ruimte en recreatief groen

Tot de groene ruimte behoren natuur, groen & park en bos. Elk van deze items kan nog eens opgedeeld worden. Zo behoren natuurgebied (met of zonder wetenschappelijke waarde) en bijzonder natuurgebied tot het item natuur. Bos kan verder opgedeeld worden in bosgebied met of zonder ecologisch belang en uitbreidingsgebied voor bos. Tot groen & park rekenen we niet enkel groengebieden en parkgebieden, maar ook koppelingsgebieden, bufferzones en speelbossen en -weiden. Tot recreatief groen rekenen we alle dag- en verblijfsrecreatiegebieden, gebieden voor jeugdcamping en (toeristische) recreatieparken, golfterreinen en reservegebieden voor recreatie. Binnen deze monografie beperken we ons tot de hoofdindeling.

De cijfers voor 1999 en 2000 werden berekend door een doorsnede te maken van het gewestplan met de gemeentegrenzen. Op die manier worden alle verschillende items (die vermeld staan op het gewestplan) op het grondgebied van de gemeente berekend. We moeten wel vermelden dat het hier niet over de eigenlijke groene en recreatieve ruimte gaat, maar over de gewenste ruimte. Daar staat het gewestplan immers voor. De cijfers kunnen sterk verschillen van de werkelijkheid.

Vlaanderen had in 2000 volgens de bestemmingsplannen in totaal 195.753 ha groen; dit is ongeveer 1.700 ha meer dan het jaar voordien. De grootste oppervlakte hiervan wordt ingenomen door natuur (117.751 ha of 60%). Bos neemt 22% in beslag en de overige 18% zijn groen- & parkgebieden. De oppervlakte van natuur en bos is tegenover 1999 toegenomen, die van groen & park is gedaald. Hetzelfde geldt voor de centrumsteden. De verdeling is er echter anders: 49% natuur, 41% groen & park en 10% bos. De centrumsteden hadden in 2000 in totaal 18.089 ha groen, wat ongeveer 9% van het totale groenareaal in Vlaanderen is.

Oostende had in 2000 volgens het gewestplan een groene ruimte van 310 ha. De oppervlakte is er net zoals in Vlaanderen groter geworden. Het aandeel van de totale oppervlakte groen van Oostende in het geheel van de centrumsteden is 1,7%. In Brugge is dit 9,9%. In vergelijking met andere steden heeft Oostende weinig groen. Natuur heeft het grootste aandeel in de totale groene ruimte, 60,2%. De rest bestaat uit groen en park. Bos is er in Oostende niet. Er wordt wel geen rekening gehouden met de ecologische waarde van de zee.

In de centrumsteden en Vlaanderen is de oppervlakte recreatief groen tegenover 1999 gedaald. Ook in Oostende was de oppervlakte in 2000 2 ha kleiner, maar ze bedroeg toch nog steeds 190 ha, goed voor 7,5% van alle recreatief groen in de 13 steden. Dit is meer dan in Brugge, waar er in 2000 127 ha recreatief groen was.

- ▶ In Vlaanderen bestaat het grootste deel (60%) van de groene ruimte uit natuur. In de centrumsteden is dit ook zo, maar ligt het aandeel wel lager (49%).
- ▶ Natuur beslaat 60,2% van de groene ruimte in Oostende.
- ▶ Oostende bezit 7,5% van alle recreatief groen in de centrumsteden.

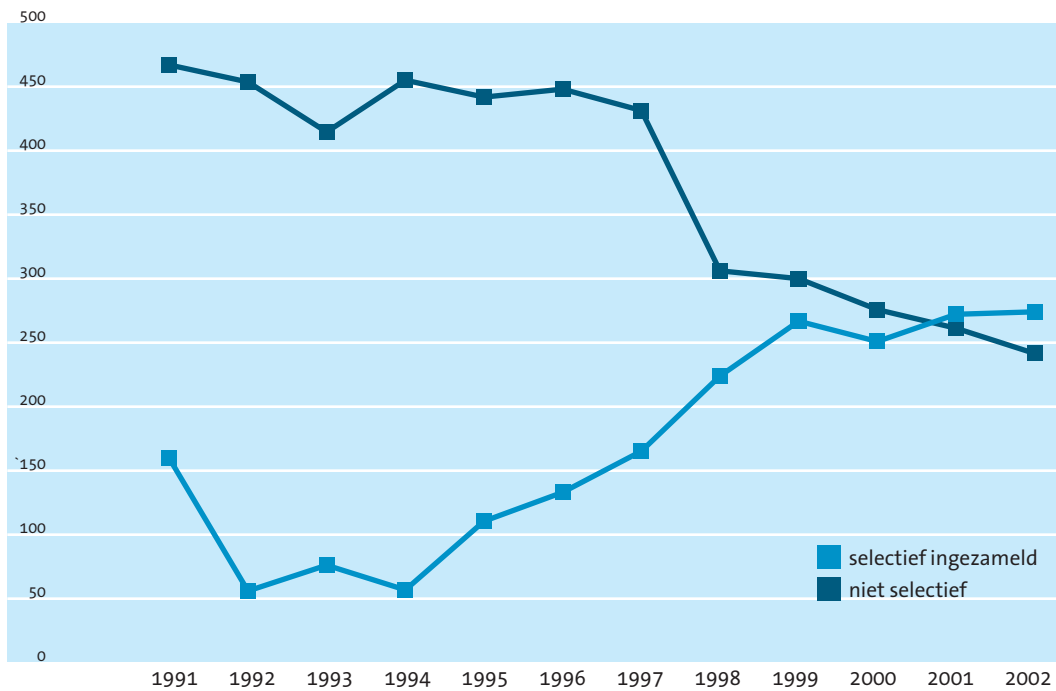
5 25 Evolutie van de totale hoeveelheid ingezameld afval (kg/inwoner)

Bron: OVAM

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	616	430	477	406
1992	501	440	474	423
1993	483	457	528	452
1994	504	516	551	482
1995	543	508	550	493
1996	572	529	559	493
1997	587	537	597	529
1998	521	497	552	532
1999	558	537	573	546
2000	518	569	580	562
2001	525	498	533	559
2002	507	500	520	556

5 26 Evolutie van de hoeveelheid selectief en niet-selectief ingezameld afval in Oostende (kg/inwoner)

Bron: OVAM

Afval

Het huishoudelijke afval kan ingedeeld worden in twee groepen, nl. het selectief en het niet-selectief ingezameld afval. De eerste groep omvat glas, papier & karton, kunststoffen, metalen, gft (groente-, fruit- en tuinafval), bouw- en sloopafval, houtafval, kringloopvuil, en klein gevaarlijk afval (kga). Tot het niet-selectief opgehaalde afval behoort het algemene huisvuil, het grofvuil en het gemeentevuil (straatvuil, veegvuil, marktafval, opruiming van sluikstorten, zwerfvuil e.d.). Deze huishoudelijke afvalstoffen worden via de gemeenten ingezameld. Oostende, Gent en Antwerpen krijgen een correctiefactor.

De tabel geeft de evolutie weer van de totale hoeveelheid (selectief en niet-selectief) ingezameld huishoudelijk afval van 1991 tot 2002 in kg per inwoner.

In 2002 werd er 556 kg afval per inwoner ingezameld in Vlaanderen. We zien tot 2000 een toename van de hoeveelheid ingezameld afval, daarna bleef het gewicht ongeveer constant. In het recentste jaar werd er 37% meer huishoudelijk afval ingezameld dan in 1991. Tot 2000 zien we een gelijkaardige evolutie in de centrumsteden, daarna daalde het gewicht er sterk, met 10% in twee jaar tijd. Er wordt tegenwoordig minder afval per persoon ingezameld dan in Vlaanderen, in 2002 werd er in de steden 520 kg per inwoner opgehaald.

De hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval per persoon daalde in Oostende van 616 kg tot 507 kg. De trend gaat in tegen die van Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge, waar het gewicht steeg. In 1991 produceerden de Oostendenaars nog veel meer afval dan de Vlamingen en de stedelingen, maar in 2002 was de hoeveelheid opgehaald afval er een stuk kleiner. De evolutie is, net zoals in de dertien steden, een afwisseling van toe- en afnames.

Op de grafiek kan men de evolutie zien van de hoeveelheid selectief en niet-selectief opgehaald afval in Oostende. De hoeveelheid selectief afval varieerde aanvankelijk tot 1994. Vanaf dan nam ze constant toe tot en met 1999 en na een kleine daling in 2000 ging de stijging verder. De hoeveelheid niet-selectief opgehaald afval bleef ongeveer constant tot 1997 en vanaf 1998 begon het gewicht ervan serieus af te nemen. Het sorteren is pas goed begonnen na 1994. Sinds 2001 wordt er in Oostende meer afval selectief dan niet-selectief opgehaald.

- ▶ De totale hoeveelheid ingezameld afval is gedaald in Oostende, in tegenstelling tot in de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ De Oostendenaars produceren minder afval dan de mensen uit de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ Sinds 1994 is men in Oostende steeds meer gaan sorteren, wat ertoe geleid heeft dat er nu meer afval selectief dan niet-selectief opgehaald wordt.

5 27 Buurtproblemen: percentage dat de verkeerssituaties helemaal wel een probleem vindt

Bron: Federale veiligheidsmonitor 2000

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Aanrijdingen	5,6	5,7	7,8	5,5
Agressief verkeersgedrag	21,1	11,7	21,9	16,7
Geluidsoverlast door verkeer	20,6	11,0	15,6	11,5
Onaangepaste snelheid in het verkeer	20,9	21,5	26,6	22,8

5 28 Buurtproblemen: percentage dat de vermogensdelicten helemaal wel een probleem vindt

Bron: Federale veiligheidsmonitor 2000

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Diefstal uit auto's	16,0	7,5	17,1	12,5
Inbraak in woningen of andere gebouwen	17,0	17,3	23,9	20,6
Fietsendiefstal	14,5	11,7	12,4	11,7
Autodiefstal	8,3	5,4	12,7	8,9

Leefbaarheid van wijken en buurten

De gegevens die hier zijn weergegeven, zijn afkomstig uit de veiligheidsmonitor. De cijfers geven de resultaten van het onderzoek van 2000 weer. Doordat de vraagstelling in 1997 en 1998 anders gebeurd is, zijn de resultaten van deze jaren niet opgenomen (in tegenstelling tot in de vorige monografieën). Met het onderdeel 'buurtproblemen' tracht men a.d.h.v. meningen van bewoners probleebuurt in kaart te brengen. De respondenten worden geconfronteerd met zeventien situaties die zich in hun buurt kunnen voordoen. Er werd gevraagd naar de mate waarin de situatie als een probleem werd ervaren. De antwoordmogelijkheden waren 'helemaal wel', 'eerder wel', 'eerder niet' en 'helemaal niet'. Het item buurtproblemen gaat niet enkel over criminele situaties, maar wil ook situaties i.v.m. de omgeving, de openbare orde en de veiligheid in rekening brengen. Het is een goede indicator om de leefbaarheid (door de ogen van de buurtbewoners) te beschrijven.

De analyse gebeurt op basis van vier grote categorieën: verkeer, vermogensdelicten, bedreiging en verloedering. Hieronder worden de percentages besproken van de respondenten die te kennen gaven een item 'helemaal wel' als een probleem te ervaren.

Verkeer

De verkeerssituaties die aan de respondenten werden voorgelegd, zijn aanrijdingen, agressief verkeersgedrag, geluidsoverlast door verkeer en onaangepaste snelheid in het verkeer.

Voor 26,6% van de ondervraagden in de centrumsteden was te snel rijden een probleem, voor 21,9% was agressief verkeersgedrag problematisch en 15,6% had last van geluidsoverlast door verkeer. Voor Vlaanderen waren deze percentages iets kleiner. Onaangepaste snelheid in het verkeer vormde zowel voor de stedelingen als voor de Vlamingen het grootste probleem van alle voorgelegde situaties.

Drie verkeerssituaties werden door de Oostendenaars als ongeveer even problematisch ervaren: agressief verkeersgedrag, onaangepaste snelheid en geluidsoverlast door verkeer. Ongeveer 21% van de Oostendse bevolking had er last van. Dit zijn eveneens de drie belangrijkste problemen van allemaal. Opvallend is dat geluidsoverlast in het verkeer in Oostende veel meer genoemd werd dan elders in Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ Een groter percentage stedelingen dan Vlamingen vindt dat de voorgelegde verkeerssituaties helemaal een probleem vormen.
- ▶ Agressief verkeersgedrag, onaangepaste snelheid en geluidsoverlast door het verkeer worden door ongeveer 21% van de Oostendse bevolking als problematisch ervaren.

Vermogensdelicten

Diefstal uit auto's, fietsendiefstal en inbraak in woningen of andere gebouwen behoren tot de vermogensdelicten.

Inbraak vormde voor een vijfde van de ondervraagde Vlamingen een groot probleem en stond op de tweede plaats van alle voorgelegde situaties, na onaangepaste snelheid in het verkeer. Ieder vermogensdelict werd door meer stedelingen dan Vlamingen als een probleem ervaren.

Ook in Oostende werd bij de vermogensdelicten inbraak in woningen of andere gebouwen het meest aangeduid als een probleem. De meeste van deze situaties werden door relatief minder Oostendenaars dan stedelingen als problematisch ervaren. De enige uitzondering was de categorie fietsendiefstal.

- ▶ Inbraken in woningen en andere gebouwen werd het meest van alle vermogensdelicten als problematisch aangeduid.
- ▶ Fietsendiefstal vormde voor meer Oostendenaars dan stedelingen en Vlamingen een probleem. De andere vermogensdelicten werden in Oostende als minder problematisch ervaren.

5 29 Buurtproblemen: percentage dat de vormen van bedreiging helemaal wel een probleem vindt

Bron: Federale veiligheidsmonitor 2000

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Mensen worden op straat lastig gevallen	6,0	6,3	7,6	5,6
Geweld	6,2	4,8	9,1	6,4
Bedreiging	4,2	3,3	4,4	4,8
Overlast van groepen jongeren	5,8	2,6	8,0	4,2
Overlast verbonden aan druggebruik	7,6	5,8	7,0	5,6

5 30 Buurtproblemen: percentage dat de vormen van verloedering helemaal wel een probleem vindt

Bron: Federale veiligheidsmonitor 2000

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Andere vormen van geluidsoverlast	4,5	6,3	10,7	8,0
Rommel op straat	14,8	8,5	17,4	12,3
Bekladding van muren of gebouwen	5,5	5,0	7,2	4,1
Vernieling van telefooncellen en bushokjes	8,8	5,1	14,2	7,4

Bedreiging

Items die behoren tot de categorie bedreiging zijn bedreiging zelf, geweld, lastig gevallen worden op straat, overlast van groepen jongeren en overlast verbonden aan druggebruik.

Deze situaties vormden in vergelijking met de andere categorieën voor minder mensen een probleem. Geweld was in Vlaanderen en de centrumsteden de meest problematische vorm van bedreiging. Respectievelijk vond 6,4% en 9,1% van de ondervraagden dit 'helemaal wel' een probleem.

Overlast verbonden aan druggebruik werd in Oostende beschouwd als het grootste probleem op het vlak van bedreiging. Geweld kwam op de tweede plaats, met een iets lager percentage dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

- ▶ Bedreiging vormde voor minder respondenten een probleem dan vermogensdelicten of verkeersproblemen.
- ▶ Overlast verbonden aan druggebruik vormde het grootste probleem van bedreiging voor de Oostendenaar; voor de Vlaming en de stedeling was dit geweld.

Verloedering

Problemen van verloedering zijn bekladding van gebouwen en muren, geluidsoverlast (niet door verkeer), rommel op straat en vernieling van telefooncellen en bushokjes.

Zowel in Vlaanderen als in de dertien steden werd rommel op straat het meest genoemd van de vier verloederingsvormen. Ook hier weer vinden er meer stedelingen dan Vlamingen de voorgeselde situaties 'helemaal wel' een probleem.

Ook in Oostende was het belangrijkste verloederingsprobleem rommel op straat. Toch vonden minder Oostendenaars (14,8%) dan stedelingen (17,4%) dit 'helemaal wel' een probleem. De andere items werden door veel minder inwoners van de kuststad ervaren als een probleem.

- ▶ Rommel op straat vormde voor Oostendenaars, stedelingen en Vlamingen het grootste probleem van verloedering.

5 31 Overzicht van het cultureel erfgoed (laatste telling 13/06/2003)

Bron: AROHM, Afdeling Monumenten en Landschappen

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
Beschermde monumenten	107	442	3.112	7.988
Beschermde landschappen	5	10	109	288
Beschermde dorpsgezichten	4	15	73	764
Beschermde stadsgezichten	1	13	157	996
Roerend patrimonium	1	0	3	7
Totaal	118	480	3.454	10.043

5 32 Evolutie van het bijkomend cultureel erfgoed

Bron: AROHM, Afdeling Monumenten en Landschappen

	Oostende	Brugge	13 steden
1990	0	59	85
1991	0	95	193
1992	1	14	131
1993	0	41	270
1994	1	116	424
1995	3	148	582
1996	3	192	341
1997	9	102	364
1998	5	83	259
1999	0	66	263
2000	13	34	212
2001	11	62	409
2002	24	282	755
2003*	15	108	285

* Laatste telling op 13/06/2003

Cultureel erfgoed

Onder cultureel erfgoed verstaan we beschermde dorps- en stadsgezichten, beschermde landschappen en beschermde monumenten. De gegevens zijn afkomstig van het departement Leefmilieu en Infrastructuur, afdeling Monumenten en Landschappen. De laatste telling dateert van 13 juni 2003. Voor recentere ontwikkelingen verwijzen we naar de elektronisch te raadplegen databank²².

²² www.monument.vlaanderen.be

In Vlaanderen waren er midden 2003 10.043 eenheden beschermd cultureel erfgoed. Het grootste gedeelte hiervan (79,5%) waren beschermde monumenten. De centrumsteden telden 3.454 beschermde eenheden, 34,4% van het totaal in Vlaanderen. Ook dit waren vooral beschermde monumenten (90%).

Midden 2003 telde Oostende 118 eenheden cultureel erfgoed. Dit is 3,4% van de totale hoeveelheid cultureel erfgoed in de centrumsteden. Van deze 118 eenheden was 90,6% beschermd monument. De stad telde verder nog 5 beschermde landschappen, 4 beschermde dorpsgezichten, 1 beschermd stadsgezicht en 1 stuk roerend patrimonium. Van de 118 eenheden zijn er 85 bijgekomen sedert 1992, waarvan 24 in 2002.

- ▶ Oostende bezit 3,4% van het culturele erfgoed in de centrumsteden.
- ▶ 107 van de 118 Oostendse eenheden cultureel erfgoed zijn beschermde monumenten.

6 Een leidinggevende stad?

De economic decision power (EDP) wordt gemeten aan de hand van de parameters omzet, toegevoegde waarde en investeringen. In Oostende wordt in vergelijking met de omzet een iets lagere toegevoegde waarde gegenereerd dan in de dertien centrumsteden. Er wordt in verhouding tot de toegevoegde waarde wel meer geïnvesteerd in materiële vaste activa dan in de 13 steden en Vlaanderen.

De haven van Oostende is zich, na het opdoeken van het staatsbedrijf Regie voor Maritiem Transport (RMT) in 1997²³, op vele vlakken aan het herstellen. De werkgelegenheid blijft echter dalen. Het goederenverkeer in de Oostendse haven doet het de recentste jaren zeer goed, vooral de roro²⁴ kent een enorme groei. Met het passagiersverkeer daarentegen gaat het niet goed. De enige lijn (die naar Dover) werd in 2002 zelfs geschrapt. De visserij lijkt zich na een moeilijk decennium enigszins te herstellen.

De centrumsteden trekken jongeren uit de omgeving aan om te participeren aan het onderwijs dat zij aanbieden. De school enrolment rate bedroeg er in het schooljaar 2001-2002 165%. In Vlaanderen was dit toen 92%. De participatiegraad in de centrumsteden is nog gestegen t.o.v. 1999-2000. Dit was ook in Oostende het geval. Oostende trok minder jongeren uit de omgeving aan dan de centrumsteden. De hoogste school enrolment rate vinden we er terug bij de 17-jarigen waar de participatie 156% bedraagt. Oostende trekt veel jongeren aan die naar het deeltijds beroepsonderwijs gaan.

In Vlaanderen is het aantal universiteitsstudenten gedaald. Van de 54.103 kwamen er 492 uit Oostende. Er studeren meer meisjes dan jongens uit de centrumsteden en Vlaanderen verder aan een universiteit. Hetzelfde geldt voor Oostende. Het aantal hogeschoolstudenten is in Vlaanderen iets gestegen, maar in Oostende was er een lichte daling. In 2001-2002 waren er 764 Oostendse hogeschoolstudenten en ook hier waren de meisjes in de meerderheid.

In Oostende zijn er twee ziekenhuizen. Er zijn naar verhouding veel meer ziekenhuisbedden in de stad dan in Vlaanderen. Het aandeel van de niet-inwoners geboren in Oostende bedraagt meer dan 60%. In de eerste helft van de jaren 90 was dit nog minder.

²³ Het RIZIV, dat instond voor de begeleidingsmaatregelen voor het personeel van de RMT, geeft aan dat de ontbinding van de maatschappij gebeurd is op 1 maart 1997.

²⁴ Roro (roll on/roll off) is alles wat op eigen kracht op en van een schip kan rijden, hierbij gaat het voornamelijk om vrachtwagens met lading. In Oostende worden verbindingen verzorgd van het Europese vasteland naar Groot-Brittannië en omgekeerd.

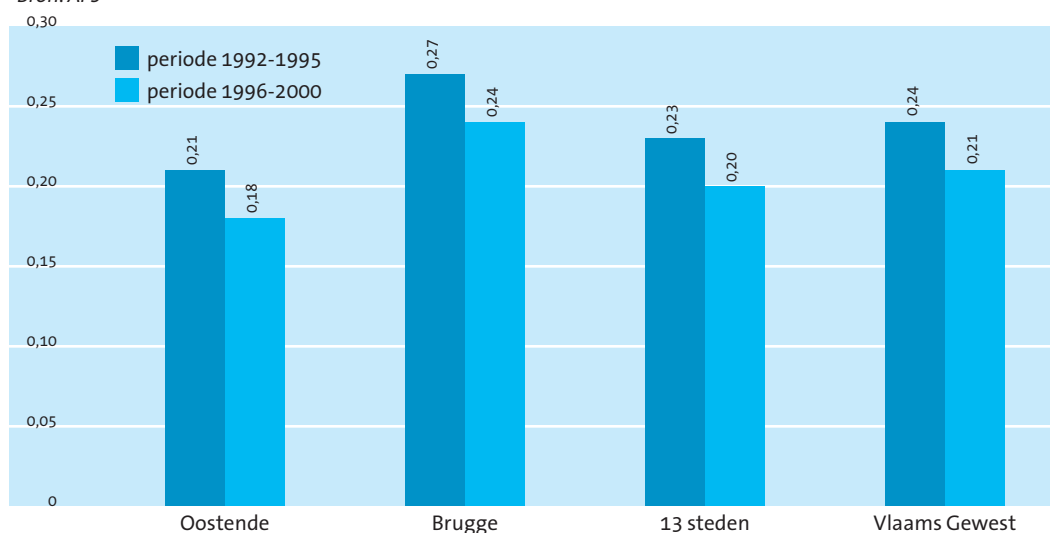
6 1 Evolutie van de verhouding toegevoegde waarde/omzet

Bron: APS

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Oostende	0,21	0,22	0,21	0,22	0,20	0,19	0,20	0,18	0,16
Brugge	0,27	0,28	0,28	0,27	0,26	0,23	0,24	0,24	0,24
13 steden	0,23	0,23	0,22	0,22	0,21	0,21	0,21	0,20	0,19
Vlaams Gewest	0,25	0,24	0,24	0,24	0,23	0,22	0,22	0,22	0,20

6 2 Verhouding toegevoegde waarde/omzet in periodes 1992-1995 en 1996-2000

Bron: APS

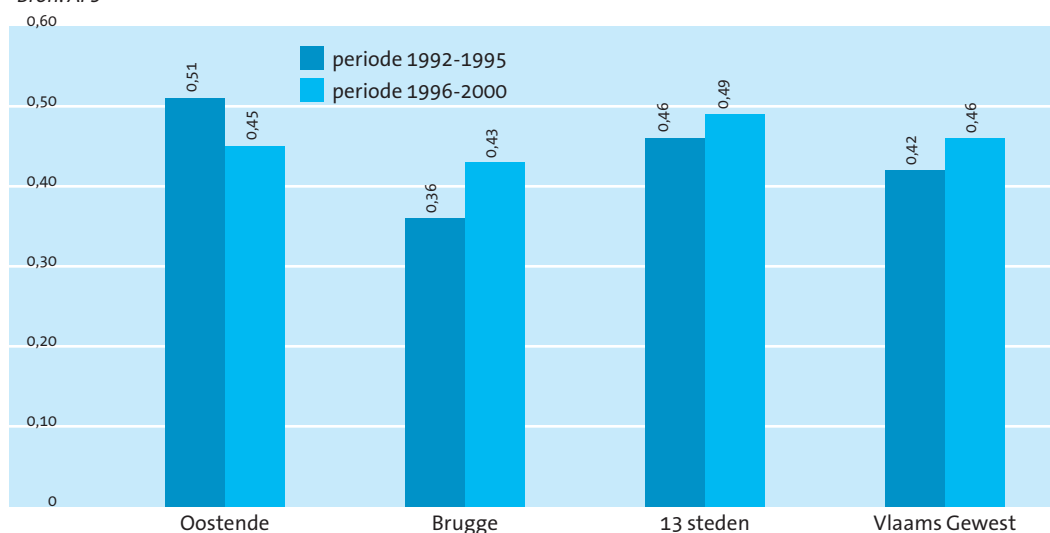
6 3 Evolutie van de verhouding investeringen/toegevoegde waarde

Bron: APS

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Oostende	0,64	0,64	0,44	0,37	0,44	0,51	0,46	0,51	0,39
Brugge	0,41	0,33	0,36	0,33	0,33	0,40	0,44	0,49	0,47
13 steden	0,56	0,43	0,42	0,43	0,45	0,76	0,38	0,36	0,46
Vlaams Gewest	0,47	0,40	0,40	0,42	0,45	0,60	0,39	0,40	0,45

6 4 Verhouding investeringen/toegevoegde waarde in de periodes 1992-1995 en 1996-2000

Bron: APS

Economie

Om een leidinggevende rol te kunnen spelen als stad is het economische aspect zeer belangrijk. Daarom wordt hier de economic decision power (EDP) besproken. Verder worden ook de haven en de luchthaven van Oostende behandeld.

De economic decision power

25 Omzet: het bedrag van de verkoop van goederen en de levering van diensten aan derden (over een bepaalde periode), in het kader van de gewone bedrijfsuitvoering, onder aftrek van in de handel toegestane kortingen op de verkoopprijs en zonder de belasting over de toegevoegde waarde of enige andere rechtstreeks met de omzet verbonden belasting.

Toevoegde waarde: het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten, en de waarde van de in het productieproces verbruikte goederen en diensten. Met andere woorden: de toegevoegde waarde geeft aan of de onderneming erin slaagt voldoende waarde toe te voegen aan de aangekochte goederen en diensten en of de klant bereid is daarvoor te betalen.

Investerings: kapitaalvorming en investeren zijn van wezenlijk belang om de bestaande kapitaalvoorraad te behouden en/of te vernieuwen. Daarnaast vertegenwoordigen investeringen nieuw kapitaal waarin de technische vooruitgang ingebouwd is. De mate van investeren geeft een indicatie van het geloof in de toekomst.

26 Investerings omvatten investeringen in materiële vaste activa, immateriële vaste activa en financiële vaste activa.

De EDP van een gemeente omvat de omzet, toegevoegde waarde en investeringen²⁵ van de bedrijven. Men moet echter wel voorzichtig zijn met deze gegevens. De gegevens die gebruikt worden, zijn die van bedrijven met een zetel in die stad. Ze geven dus een indicatie van de beslissingsmacht in de stad, vandaar decision power. Tevens is het zo dat KMO's niet verplicht zijn om hun omzetcijfers bekend te maken; ongeveer de helft doet dit. Samen met de grote bedrijven komt men tot een omzetcijfer dat ongeveer 60% van de bedrijven omvat. Er is ook een zeer klein aantal bedrijven dat zijn investeringen en toegevoegde waarde niet bekend maakt. Daarom worden hier ratio's gegeven waarbij teller en noemer telkens de som zijn van de cijfers van dezelfde bedrijven. Om jaarlijkse schommelingen enigszins af te vlakken, worden ook ratio's over een langere periode vergeleken. De cijfers worden pas vanaf 1992 gegeven omdat de gegevens pas vanaf dat moment betrouwbaar zijn.

Toegevoegde waarde/omzet

Deze verhouding geeft weer hoeveel euro toegevoegde waarde er gecreëerd wordt per 100 euro omzet.

In Vlaanderen is de ratio geleidelijk gedaald. Waar hij in 1992 nog 0,25 bedroeg, was dat in 2000 nog maar 0,20. Bijgevolg is de ratio van begin jaren 90 gemiddeld beter dan die van het einde van het decennium. In de centrumsteden werd er in verhouding tot de omzet iets minder toegevoegde waarde gecreëerd dan in Vlaanderen. Doorheen de jaren zien we er dezelfde dalende trend. In 2000 bedroeg de verhouding er 0,19.

Oostende haalt elk jaar relatief iets minder toegevoegde waarde uit zijn omzet dan de centrumsteden. Het verschil is in 1999 en 2000 wel groot. Oostende had in dat laatste jaar een ratio van 0,16. Wanneer we de eerste helft van het decennium vergelijken met de tweede, dan zien we dat Oostende de dalende trend van de centrumsteden en Vlaanderen volgt.

Investerings/toegevoegde waarde

Deze verhouding geeft weer welk deel van de toegevoegde waarde gebruikt wordt voor investeringen²⁶.

Deze ratio is er een die sterk schommelt (tussen 0,39 en 0,60 in Vlaanderen). Meestal wordt minder dan de helft van de gegenereerde toegevoegde waarde gebruikt voor investeringen. In 1997 werd in Vlaanderen zeer veel geïnvesteerd in vergelijking met de toegevoegde waarde, de ratio lag er toen op 0,60. In de tweede helft van de jaren 90 werd meer geïnvesteerd dan in de eerste. Voor de dertien steden geldt een gelijkaardig verhaal. Wel is het zo dat de ratio er bijna constant boven die van Vlaanderen lag. Enkel in 1998 en 1999 werd er in verhouding tot de toegevoegde waarde minder geïnvesteerd dan in Vlaanderen.

Ook in Oostende varieert deze ratio zeer sterk. Toch kan duidelijk een terugval waargenomen worden. In 1992 en 1993 werd heel wat geïnvesteerd. De ratio (0,64) lag er toen hoger dan in de 13 steden en het Vlaamse Gewest. In de daaropvolgende jaren is hij sterk afgenomen. In 2000 had Oostende nog maar een ratio van 0,39. Ook wanneer de periode 1992-1995 vergeleken wordt met 1996-2000, wordt het verschil duidelijk. In de eerste periode deed Oostende het beter dan de centrumsteden en Vlaanderen. In de tweede helft van het decennium werd in de kuststad in verhouding tot de toegevoegde waarde echter veel minder geïnvesteerd dan in Vlaanderen en de centrumsteden. Hierdoor is de ratio voor de tweede periode in Oostende kleiner dan in Vlaanderen en de steden.

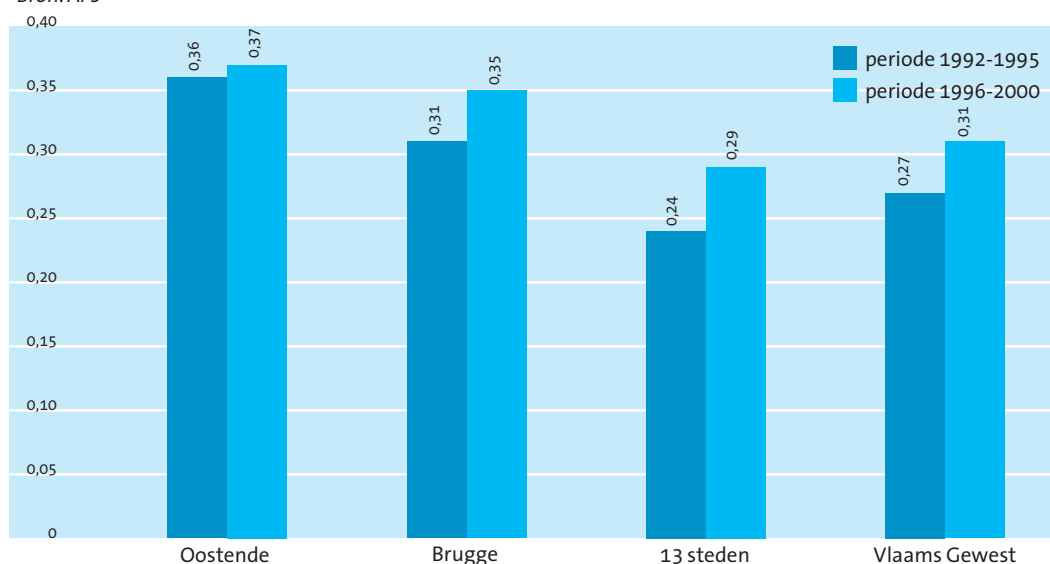
6 5 Evolutie van de verhouding investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde

Bron: APS

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Oostende	0,44	0,42	0,33	0,28	0,27	0,39	0,4	0,46	0,34
Brugge	0,33	0,3	0,32	0,29	0,27	0,34	0,33	0,43	0,36
13 steden	0,28	0,24	0,22	0,24	0,24	0,28	0,29	0,28	0,34
Vlaams Gewest	0,29	0,27	0,26	0,26	0,27	0,3	0,31	0,31	0,34

6 6 Verhouding investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde in de periodes 1992-1995 en 1996-2000

Bron: APS

6 7 De economische betekenis van de havens van Oostende en Brugge-Zeebrugge

Bron: Nationale Bank van België

	Tewerkstelling (gemiddeld per jaar in VTE*)	Aantal ondernemingen	Toegevoegde waarde (in miljoenen euro's)	Investeringen (in miljoenen euro's)
Oostende				
1996	4.663	140	150	56
1997	4.221	140	144	48
1998	3.261	140	149	65
1999	3.273	138	148	64
2000	2.947	129	135	75
2001	2.756	131	136	37

	Tewerkstelling (gemiddeld per jaar in VTE*)	Aantal ondernemingen	Toegevoegde waarde (in miljoenen euro's)	Investeringen (in miljoenen euro's)
Brugge- Zeebrugge				
1996	11.001	336	700	256
1997	10.836	327	681	237
1998	10.913	324	755	178
1999	11.151	320	768	225
2000	11.375	314	823	181
2001	11.223	294	841	124

*VTE: Voltijdse Equivalenten

Investerings in materiële vaste activa/toegevoegde waarde

Deze ratio is vergelijkbaar met de vorige, maar hier wordt enkel rekening gehouden met de investeringen in materiële vaste activa, zijnde o.a. gebouwen, terreinen, machines en rollend materieel.

Voor de investeringen in materiële vaste activa is de situatie iets anders dan voor alle investeringen samen. Vlaanderen scoort hier over de hele beschouwde periode beter dan de centrumsteden. De ratio's van Vlaanderen en de steden variëren ook minder. In de periode 1996-2000 is er meer geïnvesteerd dan in de periode 1992-1995.

In Oostende wordt de laatste jaren duidelijk een groot deel van de investeringen gebruikt voor materiële vaste activa. De ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde schommelde er sterk doorheen de jaren. Oostende deed het wel altijd beter of even goed als de dertien steden en Vlaanderen. Net als elders lag de ratio in Oostende in 1996-2000 (0,37) hoger dan in 1992-1995 (0,36), al is het verschil zeer klein.

- ▶ In Oostende wordt iets minder toegevoegde waarde gehaald uit de omzet dan gemiddeld in de dertien steden.
- ▶ In de kuststad werd in de tweede helft van de jaren 90 relatief minder geïnvesteerd dan in het begin van het decennium.
- ▶ De ratio investeringen in materiële vaste activa/toegevoegde waarde is in Oostende groter dan in de centrumsteden en het Vlaamse Gewest.

De haven van Oostende

De haven van Oostende was jarenlang de thuishaven van de RMT. Het overheidsbedrijf had er tot begin jaren 90 een monopolie. De RMT werd op 1 maart 1997 ontbonden. Na het opdoeken van deze maatschappij werd een havenbestuur opgericht.

De haven van Oostende is veelzijdig. Er is een jacht-, een vissers- en een handelshaven. De handelshaven omvat zowel de goederen- als de passagierstrafiek. De haven wordt bestuurd door het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende. Eerst wordt gefocust op het economische belang van de haven. Daarna worden de jacht- en vissershaven en de passagiers- en goederentrafiek behandeld.

Economisch belang van de zeehavens van Oostende

De Nationale Bank van België houdt statistieken bij in verband met de economische sterkte van de zeehavens. Het gaat hier enkel om bedrijven en instanties die direct met het havengebeuren te maken hebben²⁷. Gegevens van voor 1995 kunnen niet gebruikt worden, omdat de Nationale Bank de samenstelling van de bedrijven en instanties verbonden aan de havenactiviteiten licht heeft veranderd. Ook de cijfers van 1995 worden niet gebruikt wegens andere berekeningen van de tewerkstelling en toegevoegde waarde die de vergelijking met andere jaren moeilijk maken.

De Oostendse haven lijkt zich na moeilijke jaren te herstellen. De toegevoegde waarde en het aantal bedrijven zijn in 2001 in vergelijking met het jaar voordien licht toegenomen. Vooral voor het aantal ondernemingen is dit opvallend, omdat dit de eerste stijging is in de beschouwde periode. De toegevoegde waarde kende een grillig verloop. De tewerkstelling (in voltijdse equivalenten) is continu gedaald. In 2001 werkten er nog maar 2.756 mensen in de haven. Dit is 41% minder dan in 1996. De sterke daling van het aantal arbeidsplaatsen in 1998 is toe te schrijven aan de ontbinding van de RMT in 1997. De waarde van de investeringen schommelde sterk. In het recentste jaar werd het minst geïnvesteerd sinds 1996. De investeringen waren in de periode 1998-2000 wel hoog, wat duidt op het geloof in de haven na het verdwijnen van de RMT. De haven van Brugge-Zeebrugge deed het beter; er is een verlies van ondernemingen en arbeidsplaatsen, maar de toegevoegde waarde is toegenomen.

- ▶ De Oostendse haven herstelt zich na een moeilijke periode.
- ▶ De tewerkstelling lag in 2001 lager dan in 1996.

²⁷ Bij de opname van bedrijven wordt uitgegaan van twee criteria. Het eerste is het geografische criterium dat het havengebied voor elke zeehaven afbakent. Onder havengebied wordt dan ook het gebied verstaan zoals gedefinieerd in het KB van 02/02/93 tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaamse Gewest (BS 04/03/93). Het tweede criterium is een functioneel criterium dat specifiek voor de dienstensector geldt: de aangeboden dienst moet bijdragen aan het havengebeuren. Hierdoor kunnen bedrijven die niet in de havenzone liggen toch opgenomen worden en ook het omgekeerde is mogelijk (bv. horeca in de havenzone).

6 8 Boten in de jachthaven van Oostende naar nationaliteit

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

	1996	2001
Nederlands	863	725
Duits	199	206
Brits	174	217
Frans	43	48
Luxemburgs	64	
Andere	30	20
Totaal buitenlands	1.315	1.220
Belgisch	2.720	2.993
Totaal	4.035	4.213

6 9 Aantal vissersvaartuigen en aanvoer in ton door Belgische vissersvaartuigen in de haven

Bron: GOM West-Vlaanderen

	Aantal vaartuigen		Aanvoer	
	Oostende	Brugge-Zeebrugge	Oostende	Brugge-Zeebrugge
1990	60	106	11.744	17.464
1991	57	106	10.421	16.553
1992	57	110	8.229	15.269
1993	48	103	7.653	14.233
1994	45	93	7.819	12.461
1995	47	93	7.026	12.684
1996	42	77	6.685	12.698
1997	42	78	6.407	12.089
1998	39	76	5.558	11.796
1999	32	75	5.277	12.218
2000	35	73	4.589	12.457
2001	35	75	3.617	13.941
2002	35	75	4.465	14.682

6 10 Evolutie van het aantal passagiers in de havens van Oostende en Brugge-Zeebrugge

Bron: GOM West-Vlaanderen

	Oostende	Brugge-Zeebrugge
1990	1.904.375	1.730.730
1991	1.868.204	1.674.965
1992	2.181.874	1.157.775
1993	1.880.296	1.083.505
1994	1.844.494	1.151.673
1995	1.762.952	1.040.063
1996	1.622.766	631.742
1997	1.374.389	663.978
1998	1.149.539	630.915
1999	983.201	641.702
2000	908.413	651.083
2001	710.671	693.118
2002	397.132	773.582

De jachthaven van Oostende

De jachthaven ligt aan de rand van het centrum in het Mercatordok. In de jachthaven hebben er in 2001 4.213 boten gelegen, dit is een stijging in vergelijking met de 4.035 van 1996. Het grootste gedeelte, 71% in 2001, waren Belgische. Het aantal Belgische boten is toegenomen tegenover 1996. Van de buitenlanders vormden de Nederlandse boten de grootste groep. Hun aantal is wel afgenomen. In 1996 waren de buitenlanders relatief nog beter vertegenwoordigd: toen was nog 33% van de boten in de Oostendse jachthaven van buitenlandse origine.

De vissershaven

De vissershaven is nog een ander deel van de haven. Ze doet het niet zo goed. Het aantal vaartuigen is er tegenover 1990 bijna gehalveerd; het is constant gedaald van 60 in 1990 tot 35 in 1999. In 2000 zijn er drie bijgekomen, waarna het cijfer zich gestabiliseerd heeft, wat toch positief is. In de haven van Brugge-Zeebrugge daalde het aantal vaartuigen van 106 tot 75.

Ook in de tonnage van de Belgische schepen (die van de buitenlandse is verwaarloosbaar) in de haven van Oostende zijn tekenen van herstel te herkennen. Na een daling van elf jaar na elkaar, was het aangevoerde gewicht in 2002 (4.465 ton) duidelijk hoger dan in 2001, namelijk 23%. Toch bedroeg het gewicht nog steeds slechts 38% van wat aangevoerd werd in 1990 (11.744 ton). In de haven van Brugge-Zeebrugge stijgt de aanvoer reeds sedert 1999. Toch zit men ook hier nog niet op het niveau van 1990.

- ▶ Zowel het aantal vaartuigen als de aangevoerde hoeveelheid vis is sterk afgenomen. Toch zijn er recent tekenen van herstel.

De passagierstrafiek

Vanuit Oostende kon men varen naar Dover, in het zuiden van Engeland. Een aantal jaren is gevaren naar Ramsgate, eveneens in het zuiden van Engeland. In 2002 heeft de maatschappij Hoverspeed de lijn naar Dover gesloten. De passagiershaven heeft het dan ook zeer moeilijk. Het aantal passagiers is vanaf 1992 sterk beginnen dalen. Toen werden er nog 2.181.874 mensen naar de andere kant van het Kanaal gebracht. In 2002 waren dat er nog maar 397.132, dit is een verlies van 82% tegenover tien jaar voordien en bijna een halvering tegenover 2001. Een verklaring hiervoor is het stopzetten van de verbinding met Dover. Oostende heeft in 2002 voor het eerst minder passagiers vervoerd dan Brugge-Zeebrugge. Die haven kende een sterke terugval in 1996 doordat de lijn naar Dover toen gesloten werd en enkel die naar Hull (midden Engeland) overbleef. Daarna nam het aantal passagiers licht toe. Tegenwoordig is er ook een lijn naar Rosyth in Schotland.

- ▶ Het aantal passagiers is in 2002 teruggevallen tot op 18% van het niveau van 1992.

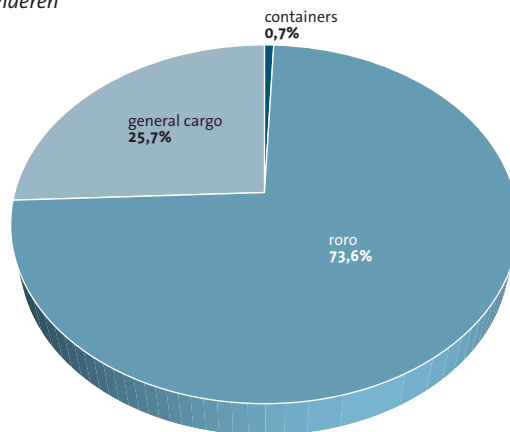
6 11 Goederenverkeer in de havens van Oostende en Brugge-Zeebrugge, in 1.000 ton

Bron: GOM West-Vlaanderen

	Oostende				Brugge - Zeebrugge
	roro	general cargo	containers	totaal	totaal
1990	3.315	1.237		4.552	30.349
1991	3.220	1.286		4.506	30.853
1992	3.581	1.342		4.923	33.441
1993	3.692	1.398		5.090	31.437
1994	3.480	1.420		4.900	32.886
1995	3.315	1.278		4.593	30.573
1996	3.170	1.296		4.466	28.499
1997	2.847	1.430		4.277	32.408
1998	2.573	1.364		3.937	33.284
1999	1.640	1.468		3.108	35.441
2000	2.644	1.663		4.307	35.475
2001	3.223	1.584	21	4.828	32.080
2002	4.555	1.589	44	6.188	32.935

6 12 Aandeel van roro, general cargo en containers in de totale vracht in Oostende (2002)

Bron: GOM West-Vlaanderen

6 13 Evolutie van de trafiek op de Oostendse luchthaven

Bron: GOM West-Vlaanderen

	passagiers	vracht (aantal ton)
1991	87.302	50.000
1992	85.731	44.000
1993	81.902	43.000
1994	94.676	60.000
1995	80.532	82.000
1996	90.474	92.000
1997	126.196	106.000
1998	124.385	88.000
1999	139.509	108.000
2000	123.984	93.000
2001	117.775	89.000
2002	103.375	57.000

De goederentrafiek

Met de goederentrafiek gaat het steeds beter in Oostende. Het verwerkte aantal ton is de laatste drie beschouwde jaren gestegen. In 2002 werd ongeveer 6.190.000 ton verwerkt, een stijging van 28% in één jaar tijd. Het recentste jaar was ook het beste jaar sedert 1990. In de tweede helft van de jaren 90 had de haven het moeilijk. De haven van Brugge-Zeebrugge beleefde zijn hoogtepunt in de periode 1998-2000. Ze verwerkt veel meer (32.935.000 ton in 2002) dan de Oostendse haven.

Het grootste gedeelte van de goederentrafiek in Oostende bestaat uit roro. In 2002 was dat bijna drie vierde of 4.555.000 ton. In 1999 was roro nog maar verantwoordelijk voor 53% van alle trafiek in de Oostendse haven. Het is de roro die zorgde voor de sterke stijging van de totale goederentrafiek. Roro steeg in 2002 nog met 41% tegenover 2001. Stijgingen van deze omvang gebeuren reeds sedert 2000. Ze zijn voornamelijk toe te schrijven aan het opdrijven van de vaartfrequentie en een diversificatie van het aantal bestemmingen²⁸.

De general cargo bleef de laatste zes jaar vrij constant rond de 1.500.000 ton. Sinds mei 2001 worden er ook containers verwerkt. Het volume mag dan wel klein zijn, 44.000 ton in het jongste jaar, maar het is wel verdubbeld tegenover het jaar voordien.

- ▶ Het goederenverkeer in Oostende is sterk toegenomen sedert het dieptepunt van 1999. De toename is te danken aan een explosieve groei van de roro.

De luchthaven van Oostende

De luchthaven van Oostende is een regionale luchthaven gelegen in het oosten van de stad. Er is zowel vracht- als passagierstrafiek. Sedert 2003 vliegt ook een low-cost maatschappij op Oostende. Zij vervoert passagiers, momenteel enkel naar Londen. Waarschijnlijk zal zij zorgen voor een sterke stijging van het aantal vervoerde passagiers in 2003. De recentste cijfers die hier gegeven worden, dateren van 2002.

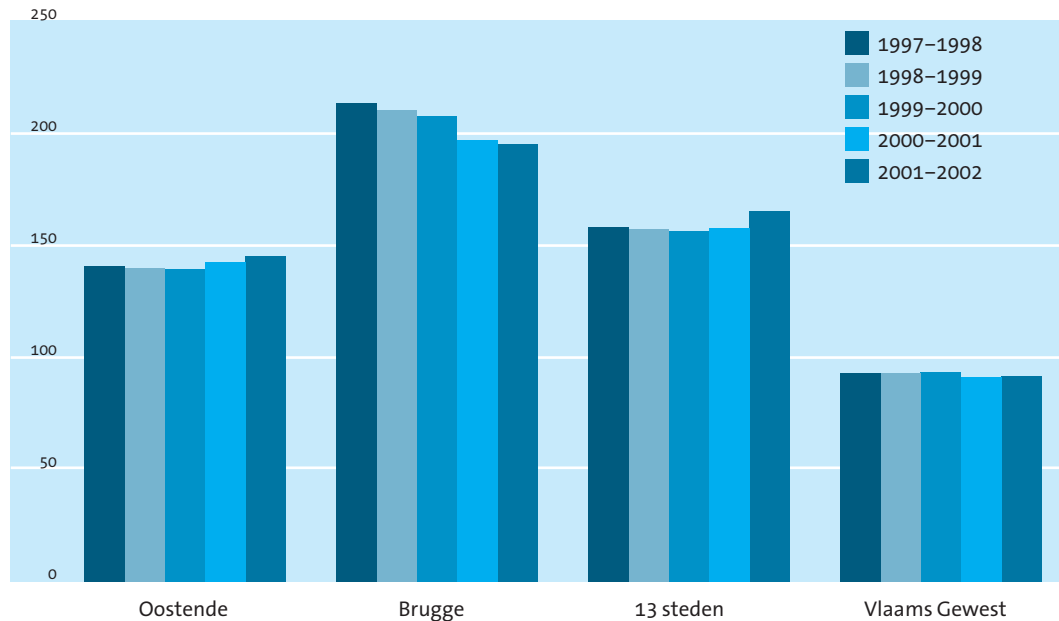
Het hoogtepunt van de luchthaven, zowel voor het passagiersverkeer als het vrachtvervoer, lag in 1997-2002. In die periode werden jaarlijks gemiddeld 122.537 passagiers vervoerd. In de zes daarvoorafgaande jaren bedroeg het gemiddelde 86.770. Ook wat het aantal ton betreft, is er een verschil tussen beide periodes. In de eerste periode werd er jaarlijks gemiddeld 62.000 ton verwerkt, in de tweede 90.000. Verontrustend is wel de lage tonnage in 2002.

- ▶ Het hoogtepunt van de Oostendse luchthaven lag in de periode 1997-1999.

²⁸ Vanuit Oostende waren er in 2002 drie bestemmingen: Ramsgate, Ipswich en Killingholme. Er werd 13 keer per dag in beide richtingen gevaren. Tot 1999 waren er maar 7 afvaarten per dag in beide richtingen en dit enkel naar Ramsgate.

6 14 Evolutie van de totale school enrolment rate

Bron: Departement Onderwijs, APS-bewerking

6 15 School enrolment rate opgesplitst volgens leeftijd (schooljaar 2001-2002)

Bron: Departement Onderwijs, APS-bewerking

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
totaal: 12 tot 18-jarigen	145,3	195,1	165,4	91,6
12-jarigen	119,5	143,0	121,7	78,0
13-jarigen	144,9	179,7	158,3	95,0
14-jarigen	143,9	204,1	170,5	96,3
15-jarigen	155,8	205,1	175,7	95,5
16-jarigen	154,8	213,3	183,5	93,7
17-jarigen	156,1	222,7	183,8	91,3

Onderwijs

Een stad kan een leidinggevende rol spelen als het om het onderwijs gaat. We gaan na in hoeverre Oostende aan deze centrumfunctie voldoet. Eerst bekijken we het secundair onderwijs, daarna gaan we in op het hoger onderwijs.

Secundair onderwijs

School enrolment rate

Met de school enrolment rate willen we de participatie van jongeren aan het (middelbaar) onderwijs nagaan. De school enrolment rate is de verhouding van het aantal schoolgaande jongeren (per leeftijd of type onderwijs) tot de bevolking van dezelfde leeftijd²⁹. Als deze ratio groter is dan 100, dan trekt een stad meer jongeren aan dan ze eigenlijk herbergt, en vervult ze een zekere centrumfunctie t.o.v. haar omgeving.

²⁹ Voor het schooljaar 2000-2001 neemt men de bevolking op 1/1/2001. Tot de schoolgaande jongeren behoren in deze definitie de leerlingen van 12 tot en met 17 jaar, de noemer is dan ook de bevolking van 12 tot en met 17 jaar.

Voor het totaal van de 12- tot 18-jarigen had Vlaanderen een participatie van 91,6% in het schooljaar 2001-2002. Dit is een lichte stijging tegenover het jaar voordien, maar toch nog steeds lager resultaat dan de daaraan voorafgaande jaren. De graad lag altijd onder de 100, wat betekent dat er minder jongeren participeren aan het secundair onderwijs dan er jongeren van die leeftijd zijn in Vlaanderen. Dit heeft zo zijn oorzaken. Ten eerste zijn er kinderen die nog in het primair onderwijs zitten, maar die de 12 jaar reeds hebben bereikt. Ten tweede worden de jongeren in privéscholen niet meegeteld in de school enrolment rate. Ten derde is er een zekere 'outflow' van Vlaamse jongeren naar het Franstalige onderwijs. Deze is groter dan de 'inflow' van Franstalige jongeren in het Nederlandstalige onderwijs.

De totale school enrolment rate in de dertien steden was groter dan 100%, hij bedroeg in 2001-2002 165,4%. Er gaan dus meer jongeren naar school dan er wonen. De school enrolment rate is sterk gestegen t.o.v. 2000-2001. In het schooljaar 2001-2002 hadden de centrumsteden het hoogste resultaat van de 5 vermelde schooljaren. Oostende heeft een kleinere school enrolment rate. In 2001-2002 bedroeg die 145,3%. De middelbare scholen trekken meer jongeren aan dan er in Oostende wonen. Dit onderstreept dat Oostende voor het onderwijs een duidelijke centrumfunctie heeft. Positief is ook dat de school enrolment rate er de laatste twee schooljaren is toegenomen. Brugge trekt relatief nog meer scholieren aan.

Verdeeld naar leeftijd zien we dat de 12-jarigen in Vlaanderen maar voor 78% participeren aan het secundair onderwijs. Dit lage percentage heeft voornamelijk te maken met de voornoemde bemerking i.v.m. de 12-jarigen in het primaire onderwijs. Uit de cijfers blijkt dat de 14-jarigen in Vlaanderen de grootste participatiegraad hebben (96,3%). Daarna daalt de school enrolment rate met de leeftijd. In de dertien steden hebben de 16- en 17-jarigen de grootste participatiegraden (183,5% en 183,8%). In Oostende is de school enrolment rate het hoogst bij de 17-jarigen (156,1%). De graad neemt globaal gezien toe met de leeftijd.

6 16 Evolutie van de school enrolment rate, opgesplitst volgens type onderwijs

Bron: Departement Onderwijs, APS-bewerking

		Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
totaal	'97-'98	140,8	213,5	158,1	93,3
	'98-'99	140,0	210,7	157,5	93,3
	'99-'00	139,5	207,7	156,4	93,6
	'00-'01	142,7	197,3	157,7	91,4
	'01-'02	145,3	195,1	165,4	91,6
voltijds secundair	'97-'98	132,4	201,7	149,3	89,4
	'98-'99	131,6	199,0	148,5	89,3
	'99-'00	130,9	195,9	147,4	89,5
	'00-'01	134,3	185,3	148,3	87,2
	'01-'02	136,0	182,6	147,2	87,3
deeltijds beroeps (14-18 jarigen)	'97-'98	4,9	2,4	2,9	1,0
	'98-'99	4,8	2,2	2,9	1,1
	'99-'00	4,5	2,3	2,9	1,1
	'00-'01	9,8	3,8	4,9	1,7
	'01-'02	8,8	4,1	5,4	1,8
buitengewoon secundair	'97-'98	3,5	9,5	6,0	2,9
	'98-'99	3,6	9,4	6,1	2,9
	'99-'00	4,1	9,5	6,2	3,0
	'00-'01	4,3	9,4	6,2	3,1
	'01-'02	3,6	9,6	6,3	3,1

6 17 Aantal personen die universitaire studies begonnen naar woonplaats en geslacht

Bron: Departement Onderwijs

		Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1999-2000	totaal	497	1.273	13.868	56.740
	mannen	242	621	6.687	26.508
	vrouwen	255	652	7.181	30.232
2001-2002	totaal	492	1.288	13.873	54.103
	mannen	238	635	6.541	24.368
	vrouwen	254	653	7.332	29.735

6 18 Aandeel binnen de centrumsteden van de studenten die universitaire studies begonnen, naar woonplaats en geslacht

Bron: Departement Onderwijs

	Oostende	Brugge
totaal	3,5%	9,3%
mannen	3,6%	9,7%
vrouwen	3,5%	8,9%

Verdeeld naar type van onderwijs had Vlaanderen in 2001-2002 een participatiegraad van 87,3% voor het voltijds secundair onderwijs, 3,1% voor het buitengewoon secundair en 1,8% voor het deeltijds beroeps. De school enrolment rates voor het deeltijds en het buitengewoon secundair onderwijs zijn laag, omdat er maar een klein aantal jongeren uit de beschouwde leeftijdscategorieën aan deze onderwijstypes deelneemt. De participatiegraad in het voltijds secundair in Vlaanderen is ongeveer gelijk gebleven tegenover 2000-2001, maar gedaald t.o.v. 1999-2000. Tegenover 1999-2000 is die voor het deeltijds secundair gestegen en die voor het buitengewoon onderwijs ongeveer gelijk gebleven. De school enrolment rate is voor de verschillende types onderwijs groter in de centrumsteden dan in Vlaanderen. Hij bedraagt er 147,2% voor het voltijds, 5,4% voor het deeltijds en 6,3% voor het buitengewoon secundair onderwijs. Oostende doet het in vergelijking met Brugge en de centrumsteden zeer goed op het vlak van het deeltijds beroepsonderwijs. De stad haalde in 2001-2002 een graad van 8,8% voor deze onderwijsvorm, wat heel wat meer is dan in het schooljaar 1997-1998 (4,9%). In tegenstelling tot de andere regio's scoort de kuststad hoger voor het deeltijds beroeps dan voor het buitengewoon onderwijs (3,6%). Het voltijds secundair haalt er uiteraard de hoogste school enrolment rate (136%).

- ▶ De totale school enrolment rate (12 tot 18-jarigen) is doorheen de jaren toegenomen in Oostende en de centrumsteden, maar niet in Vlaanderen.
- ▶ De participatie per leeftijd en per schooltype is groter in de centrumsteden dan in Vlaanderen.
- ▶ De hoogste participatiegraden in Oostende vinden we bij de 17-jarigen (156,1%).
- ▶ Oostende haalt een hogere school enrolment rate voor het deeltijds beroepsonderwijs dan voor het buitengewoon onderwijs. In Vlaanderen en de centrumsteden is dit net het omgekeerde.

Hoger onderwijs

In Oostende zijn er twee hogescholen. In de Katholieke Hogeschool Brugge Oostende kan men op de campus Oostende de opleiding tot industrieel ingenieur en verschillende technische graduatoren volgen. De Hogeschool West-Vlaanderen biedt in Oostende de opleidingen verpleegkunde en sociaal werk, beide één cyclus.

In deze paragraaf bespreken we verder het aantal jongeren uit Oostende dat hogere studies (in Oostende of elders) begint. We maken hierbij een onderscheid tussen universiteits- en hogeschoolstudenten.

Participatie van de Oostendenaars aan het Vlaamse hoger onderwijs

In het schooljaar 1999-2000 gingen er 56.740 Vlamingen studeren aan een universiteit. In 2001-2002 daalde het aantal studenten met 4,6% tot 54.103. In dat schooljaar gingen er meer Vlaamse meisjes (55%) dan jongens (45%) naar een universiteit. Het aandeel van de meisjes is dus nog licht gestegen tegenover twee schooljaren voordien. Van de 54.103 studenten kwamen er 13.873 uit een van de centrumsteden. Dit aantal is ongeveer gelijk gebleven tegenover 1999-2000. Ook in de centrumsteden gaan er meer meisjes dan jongens naar de universiteit.

In Oostende studeerden er in 2001-2002 492 personen verder aan een universiteit, dit zijn er ongeveer evenveel als in het schooljaar 1999-2000. Er is een oververtegenwoordiging van meisjes. In totaal komt 3,5% van de studenten in de centrumsteden uit Oostende, voor de mannen is dit 3,6% en voor de vrouwen 3,5%. De Brugse studenten vertegenwoordigen 9,3% van de universiteitsstudenten afkomstig uit de 13 steden.

6 19 Aantal personen die hogeschoolstudies begonnen naar woonplaats en geslacht

Bron: Departement Onderwijs

		Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1999-2000	totaal	774	1.926	20.691	98.536
	mannen	392	934	9.642	45.747
	vrouwen	382	992	11.049	52.789
2001-2002	totaal	764	1.898	21.117	99.339
	mannen	359	894	9.698	45.775
	vrouwen	405	1.004	11.419	53.564

6 20 Aandeel binnen de centrumsteden van de studenten die hogeschoolstudies begonnen, naar woonplaats en geslacht

Bron: Departement Onderwijs

	Oostende	Brugge
totaal	3,6%	9,0%
mannen	3,7%	9,2%
vrouwen	3,5%	8,8%

In 2001-2002 gingen er 99.339 Vlamingen studeren aan een hogeschool. Dit zijn er 803 meer dan in 1999-2000. Ongeveer 21% van de hogeschoolstudenten komt uit een centrumstad. Daar volgen, evenals in Vlaanderen, meer vrouwen dan mannen hogere studies.

Van de 21.117 studenten uit de centrumsteden kwamen er 764 uit Oostende, of 3,6%. Het aantal hogeschoolstudenten is er iets gedaald t.o.v. 1999-2000. Er studeren meer Oostendse vrouwen dan mannen aan een hogeschool. Toch zijn de Oostendse mannen in de mannenpopulatie aan de hogeschool beter vertegenwoordigd dan de vrouwen in de vrouwenpopulatie, hun aandelen bedragen respectievelijk 3,7% en 3,5%. Van de hogeschoolstudenten uit de centrumsteden is 9,0% afkomstig van Brugge.

- ▶ Het aantal universiteitsstudenten uit Vlaanderen daalde tussen 1999-2000 en 2001-2002. In Oostende en de centrumsteden is dit ongeveer gelijk gebleven.
- ▶ Het aantal hogeschoolstudenten uit Vlaanderen en de centrumsteden steeg tussen 1999-2000 en 2001-2002, in tegenstelling tot in Oostende.
- ▶ Er studeren meer vrouwen dan mannen verder aan een hogeschool of universiteit.

6 21 Aantal ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners

Bron: APS, Stad Oostende

Oostende	12,8
Vlaams Gewest	5,2

6 22 Aandeel van de geboorten van inwoners uit andere gemeenten in het totale aantal geboorten in Oostende

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

1991	57%
1992	57%
1993	57%
1994	56%
1995	56%
1996	60%
1997	61%
1998	64%
1999	69%
2000	62%
2001	63%

Verzorging

Het belang van Oostende op het vlak van verzorging wordt gemeten aan de hand van cijfers i.v.m. de Oostendse ziekenhuizen. Kleine gemeenten en steden hebben vaak geen ziekenhuis, waardoor ze aangewezen worden op ziekenhuizen gelegen in de grotere steden en gemeenten. Ziekenhuizen zijn een belangrijk onderdeel van de verzorgende functie van steden. Oostende heeft twee ziekenhuizen: het AZ Damiaan (534 bedden) en het ziekenhuis Henri Serruys (331 bedden). De centrumfunctie wordt onderzocht aan de hand van het aantal ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners en het percentage geboorten van niet-Oostendenaars in Oostende.

Oostende telt 12,8 ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners. Hiermee doet de stad het heel wat beter dan Vlaanderen in het algemeen. Dit cijfer wijst duidelijk op het belang van de stad voor haar omgeving op verzorgend gebied.

Ook uit het percentage van de geboorten van niet-Oostendenaars in Oostende blijkt de centrumfunctie van de kuststad. Dit aandeel bedroeg in 2001 meer dan 63%. Belangrijk is echter op te merken dat dit een stijging is in vergelijking met de eerste helft van de jaren 90.

- ▶ Oostende telt veel meer ziekenhuisbedden per 1.000 inwoners dan Vlaanderen.
- ▶ Meer dan 63% van de geborenen in Oostende is geen inwoner van de stad.

7 Een participatieve stad?

De sp.a is bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen in Oostende als grootste partij naar voren gekomen; in aantal zetels heeft ze zelfs een nipte absolute meerderheid.

Mensen stemmen over het algemeen in afnemende mate blanco voor de Senaat, de Kamer en de gemeenteraad. Er wordt minder blanco gestemd in de centrumsteden dan in de rest van Vlaanderen. In Oostende gebeurt dat nog meer dan in Vlaanderen. Het percentage geldige stemmen ligt er eveneens lager dan in Vlaanderen en de centrumsteden.

De Oostendenaar kan onder meer deelnemen aan het bestuur van de stad door middel van de wijkraden die normaal driemaal per jaar gehouden worden.

Wat de tewerkstelling in de stedelijke diensten betreft, valt op dat er, ondanks een bijna gelijke verdeling man/vrouw, meer dan dubbel zoveel mannen als vrouwen werken op het hoogste niveau.

Het aandeel van de vrouwen is zowel in de OCMW-raad als in de gemeenteraad en het schepencollege gestegen. In 2001 waren drie van de negen leden van het college van burgemeester en schepenen (CBS) vrouw. Daarnaast was meer dan een derde van de OCMW-raadsleden en minder dan een derde van de gemeenteraadsleden vrouw.

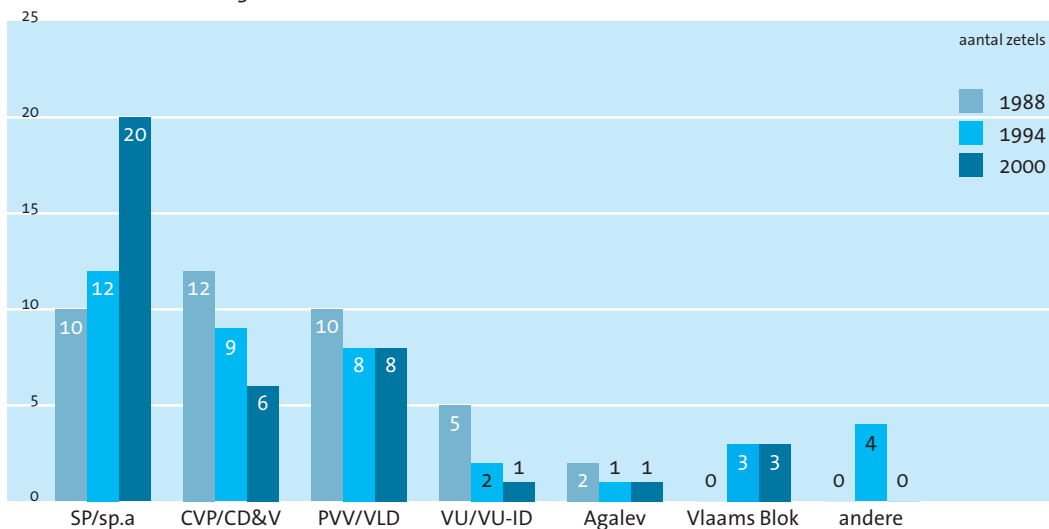
7 1 Behaald percentage van de stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen in Oostende

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	1988	1994	2000
SP/sp.a	23,7	24,5	42,7
PVV/VLD	22,5	18,2	19,7
CVP/CD&V	27,1	19,5	15,4
Vlaams Blok	2,5	8,4	9,7
VU/VU-ID/Spirit	13,1	5,6	4,9
Agalev	6,3	4,7	4,5
Andere	4,9	18,9	3,1

7 2 Verdeling van de zetels in de gemeenteraad van Oostende

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

7 3 Aandeel van de blanco stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1994	5,9	4,7	4,7	4,3
2000	5,0	3,6	3,5	3,9

7 4 Aandeel van de blanco stemmen bij de kamerverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	7,2	6,2	5,3	5,5
1995	6,5	6,6	5,4	6,5
1999	5,9	5,1	4,5	5,2

7 5 Aandeel van de blanco stemmen bij de senaatsverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	8,0	7,1	5,8	6,8
1995	7,3	7,2	5,7	7,4
1999	6,3	5,6	4,6	5,3

Participatie

Samenstelling van de gemeenteraad

De tabel toont het percentage van de stemmen dat de verschillende politieke partijen hebben behaald bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1988, 1994 en 2000. Enkel de zes grootste partijen worden weergegeven. De kleinere partijen zijn ondergebracht onder 'andere'. De andere partijen behaalden echter wel telkens een niet te verwaarlozen aantal stemmen. In 1994 ging zelfs 18,9% van de stemmen naar andere partijen. De partij DEMO haalde toen 6,0% en was de grootste van de 'andere'. De OBL haalde 3,8%. Hierdoor had deze partij een vertegenwoordiger in de gemeenteraad en maakte ze deel uit van de coalitie.

De sp.a was in 2000 de grote winnaar van de Oostendse gemeenteraadsverkiezingen. Haar aandeel in het totale aantal stemmen steeg van 24,5% naar 42,7%. Ze haalde hiermee 20 zetels, wat een absolute meerderheid is in de gemeenteraad. In de coalitie zat echter wel nog de CD&V. In 1988 was de toenmalige SP nog de tweede partij van de stad, een lichte stijging in 1994 leverde haar toen reeds de eerste plaats op.

De VLD is de tweede grootste partij met in 2000 19,7% van de stemmen en 8 zetels. In 1988 haalde ze, toen nog als PVV, haar beste resultaat van de drie beschouwde verkiezingen. Ondanks 22,5% van de stemmen was ze maar de derde partij. Ze maakte wel deel uit van de coalitie met de CVP. In 1994 kende de VLD een terugval van 4,3%-punt en behaalde de partij 18,9% van de stemmen.

De CD&V is twee opeenvolgende keren sterk teruggevallen. Waar de partij in 1988 nog 27,1% van de stemmen behaalde, bleef er in 2000 nog maar 15,4% van over. Hiermee is de partij van de eerste plaats naar de derde gezakt. Ondanks de twee zware verliezen is ze wel iedere keer mee in de bestuurscoalitie gestapt.

De drie kleinere partijen in Oostende zijn de VU, Agalev en het Vlaams Blok. In 1988 behaalden ze respectievelijk 11,4%, 6,2% en 1,7% van de stemmen. In 2000 behaalde de VU 1 zetel, die na de splitsing van de partij³⁰ naar Spirit gegaan is. Dit was 1 zetel minder dan VU/VU-ID in 1994 en 4 minder dan de VU er in 1988 haalde. Ook Agalev verloor procentueel tweemaal na elkaar. In 1994 heeft de partij één van haar twee zetels moeten afstaan, in 2000 heeft ze haar ene zetel wel kunnen behouden. Het Vlaams Blok won stemmen in 1994 en 2000. In 1994 kwam de partij voor de eerste keer in de gemeenteraad, maar wel meteen met 3 zetels. Ondanks nog een stijging van 1,3%-punt tot net onder de 10%, haalde ze geen zetel extra in 2000.

- ▶ De sp.a heeft bij de verkiezingen in 2000 een nipte absolute zetelmeerderheid behaald.
- ▶ De CD&V heeft tweemaal na elkaar een zwaar verlies geleden in Oostende.

Aantal blanco en ongeldige stemmen

Een stembiljet waar geen stem is op uitgebracht, is een blanco stem. Naast blanco stemmen zijn er nog andere ongeldige stemmen. Dit zijn onder andere de biljetten waarop een stem verkeerd werd uitgebracht of waarop er onregelmatigheden³¹ werden aangebracht.

In Vlaanderen is het aantal blanco stemmen voor de gemeenteraad gedaald van 4,3% in 1994 naar 3,9% in 2000. Ook voor Kamer en Senaat lag het percentage blanco stemmen in 1999 lager dan in 1991. In 1995 waren er echter meer blanco's. Per stemming zijn er meer blanco's voor de Senaat dan voor de Kamer. In 1999 waren dit er respectievelijk 5,3% en 5,2%. Voor de dertien steden zien we ongeveer hetzelfde verloop. In 1995 was het percentage blanco stemmen voor Kamer en Senaat echter gelijkaardig aan dat van 1991, wat in Vlaanderen niet het geval was. Het percentage blanco stemmen lag, op de gemeenteraadsverkiezingen van 1994 na, hoger in Vlaanderen.

Ook in Oostende zijn er in afnemende mate blanco's geteld voor de senaats-, de kamer- en de gemeenteraadsverkiezingen. In 2000 was in Oostende 5,0% van de stemmen blanco, wat een daling is tegenover de 5,9% blanco in 1994. Het aantal blanco stemmen voor de Kamer is gedaald van 7,2% in 1991 naar 5,9% in 1999 en voor de Senaat van 8,0% naar 6,3%. Verkiezing na verkiezing zijn er steeds minder blanco's geteld. De percentages blanco liggen in Oostende hoger dan in de dertien centrumsteden en Brugge.

³⁰ In september 2001 viel de VU uiteen in 2 partijen: Spirit en N-VA.

³¹ Onder onregelmatigheden vallen aantekeningen op het biljet of veranderingen van vorm of afmetingen van het biljet.

7 6 Aandeel van de geldige stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1994	83,6	86,7	86,3	89,1
2000	84,2	87,9	87,2	89,7

7 7 Aandeel van de geldige stemmen bij de kamerverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	84,3	86,8	87,9	87,9
1995	83,8	85,1	85,8	86,0
1999	84,1	86,7	86,3	86,9

7 8 Aandeel van de geldige stemmen bij de senaatsverkiezingen

Bron: www.vub.ac.be/belgianelections

	Oostende	Brugge	13 steden	Vlaams Gewest
1991	83,4	85,8	87,3	87,4
1995	83,0	84,5	85,4	85,1
1999	83,7	86,2	86,2	86,8

Vlaanderen heeft voor de gemeenteraadsverkiezingen het grootste percentage geldige stemmen. In 2000 was dat 89,7%, een lichte stijging tegenover 1994. Vlaanderen en de centrumsteden tellen per stemming voor Kamer en Senaat een vergelijkbaar percentage geldige stemmen. In 1995 was het percentage geldige stemmen er het laagst.

Het aandeel van de geldige stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen in Oostende steeg van 83,6% naar 84,2%. Over de drie verkiezingen voor Kamer en Senaat heen beschouwd, is het percentage geldige stemmen voor de Kamer licht gedaald en voor de Senaat iets gestegen. Zowel in de Kamer als in de Senaat was de geldigheid het laagst in 1995. In 1999 bedroeg het percentage geldige stemmen 84,1 voor de Kamer en 83,7 voor de Senaat. Qua geldige stemmen voor gemeenteraad, Kamer en Senaat scoort Oostende minder goed dan Vlaanderen, de centrumsteden en Brugge.

- ▶ In Oostende ligt het percentage blanco stemmen hoger dan in de centrumsteden en Vlaanderen.
- ▶ Voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt er het minst blanco gestemd. Het percentage blanco's is er doorheen de jaren nog afgenomen.
- ▶ Het percentage geldige stemmen voor gemeenteraad, Kamer en Senaat ligt in Oostende lager dan in de centrumsteden en Vlaanderen.

Rechtstreekse inspraak voor de bevolking

De bevolking wordt steeds mondiger. Hierop dient een stad in te spelen door haar bevolking zo veel mogelijk inspraak te geven. Onrechtstreeks kunnen de inwoners hun mening kwijt via verkiezingen. Om rechtstreekse inspraak te bevorderen, kunnen bewonersvergaderingen gehouden worden. Ook de participatie van jongeren moet georganiseerd worden, omdat zij niet mogen stemmen, maar wel een mening hebben.

Bewonersvergaderingen

In Oostende is de inspraak voor de bevolking georganiseerd per wijk. Sinds 1996 worden er drie vergaderingen per jaar georganiseerd, maar omdat het nieuwe college nog maar pas begonnen was en het bestuursakkoord nog niet op punt stond, vergaderde iedere wijkraad in 2001 slechts tweemaal. Alle inwoners van de wijk kunnen deelnemen aan de wijkraad. Elke wijkbewoner kan de voorzitter vragen een bepaald punt op de agenda van de volgende wijkraad te plaatsen.

De wijkraden bestaan al sinds 1971. Toen werkten ze enkel in de wijken Stene, Zandvoorde, Mariakerke, Vuurtoren en Raversijde. In 1978 kreeg ook het stadscentrum twee wijkraden. In 1995 werden de wijken³² en wijkraden hervormd. Er werden acht wijken gemaakt en de raden konden nu door iedereen bijgewoond worden. De raad wordt voorgezeten door een lid van het college en de secretaris is een stadsambtenaar.

Behalve via de wijkraden kunnen de Oostendenaars hun mening ook ventileren via de signaalkaart. Het stadsbestuur richt ook, wanneer het dit nodig acht, informatievergaderingen in, bijvoorbeeld voor wegwerkzaamheden.

- ▶ De inspraak voor de inwoners van Oostende wordt georganiseerd via de wijkraden.

Participatie van de jongeren

Jongeren onder de achttien jaar hebben geen stemrecht en kunnen hun mening dus niet via die weg kwijt. Een stad kan echter initiatieven nemen om hen toch inspraak te geven om zo goed mogelijk op hun wensen te kunnen ingaan. In Oostende zijn er een aantal rechtstreekse kanalen waarlangs jongeren en kinderen hun ideeën duidelijk kunnen maken aan het stadsbestuur.

De Oostendse jeugdraad bestaat uit een algemene vergadering, een bureau en een aantal werkgroepen. De algemene vergadering kiest om de twee jaar een bureau. Het dagelijkse bestuur wordt waargenomen door het bureau en de administratief-secretaris die aangesteld is door het stadsbestuur. Tijdens de algemene vergadering wordt advies geformuleerd over het jeugdbeleid in de ruimste zin. Er kan ook spontaan advies gegeven worden over een bepaalde aangelegenheid.

Verder kan de jeugd altijd terecht bij de jeugddienst of kan ze haar mening kwijt bij een van de city-coachers of het JAC. Verder worden er jaarlijks een aantal enquêtes afgenomen om te achterhalen wat er leeft onder de jongeren. Er bestaan ook nog diverse andere initiatieven, zoals kinder- en jongerenfora, om de participatie van kinderen en jongeren te vergroten.

- ▶ De stad Oostende geeft jongeren inspraakmogelijkheid via de jeugdraad.

³² De wijken zijn: Vuurtoren, Zandvoorde, Stene, Konterdam-Meibloem, Mariakerke-Nieuwe Koers, Raversijde, Westerkwartier-Vlaams Plein en Centrum.

7 9 Indeling van het stadspersoneel naar niveau en geslacht (september 2003)

Bron: Stad Oostende

	Vrouwen	Mannen	Totaal
A	19	47	66
B	29	21	50
C	161	181	342
D	87	208	295
E	184	109	293
Totaal	480	566	1046

7 10 Indeling van de verkozenen in de gemeenteraad, het college van burgemeester en schepenen en de OCMW-raad naar geslacht

Bron: Jaarverslagen Stad Oostende

		Mannen	Vrouwen
CBS	1995	7	2
	2001	6	3
Gemeenteraad	1995	31	8
	2001	28	11
OCMW-raad	1995	11	2
	2001	8	5

Gender in de gemeente

Door de toenemende emancipatie van de vrouwen worden man-vrouwverhoudingen steeds vaker bestudeerd. Hoe sterk zijn de vrouwen vertegenwoordigd in de gemeentelijke diensten en op welke niveaus? Kunnen de vrouwen ook op bestuurlijk vlak in Oostende een woordje meepraten? Op deze vragen wordt in volgende paragrafen een antwoord gegeven.

Vrouwen in stedelijke diensten

In de tabel wordt de toestand van het stadspersoneel op 1 september 2003 weergegeven. Het personeel werd opgesplitst naar niveau en geslacht³³, per voltijds equivalent. De niveau-indeling gebeurt met een letter van A tot E, waarbij A het hoogste niveau is. We gaan in deze paragraaf onder meer na hoe het gesteld is met het aandeel van de vrouwen in leidinggevende en andere functies.

³³ Langdurig zieken en mensen die een tijdskrediet opnemen, zijn ook opgenomen.

Op 1 september 2003 werkten er 1.046 personeelsleden bij de Oostendse stedelijke diensten (voltijdse equivalenten). Het grootste deel daarvan werkt op niveau C (342). Daarna volgen de mensen op niveau D (295). Niveau A komt het minst voor (66 voltijdse equivalenten).

Wanneer we kijken hoe het gesteld is met de vertegenwoordiging van de vrouwen, dan zien we dat er iets minder vrouwen (46%) dan mannen (54%) bij de stad werken. Op de niveaus B en E zijn de vrouwen in de meerderheid. Op het allerhoogste niveau zijn ze sterk ondervertegenwoordigd. Slechts 19 van de 66 voltijdse jobs worden door een vrouw ingevuld, wat minder dan één derde is.

- ▶ Het grootste deel van de personeelsleden werkt op niveau C.
- ▶ Op niveaus B en E zijn de vrouwen sterker vertegenwoordigd dan de mannen.
- ▶ Op het hoogste niveau is minder dan één derde een vrouw.

Verkozen vrouwen

In deze paragraaf gaan we na in welke mate vrouwen participeren in het college van burgemeester en schepenen (CBS), de gemeenteraad en de OCMW-raad.

Het schepencollege telt 9 leden (de stadssecretaris niet meegerekend). In 1995 zaten er twee vrouwen in. In 2001 is deze situatie verbeterd en zijn drie vrouwen tot schepenen benoemd.

De gemeenteraad telt 39 leden. In 1995 waren 8 hiervan vrouw. In 2001 zaten er drie vrouwen meer in. Hiermee hebben zij een aandeel van bijna 40% in de gemeenteraad. Daarmee scoren ze minder goed dan in het college, waar één op drie vrouw is.

Ook in de OCMW-raad is de vrouwelijke vertegenwoordiging toegenomen. Waar in 1995 maar 2 van de 13 leden vrouw waren, waren er dat in 2001 5. Dit betekent dat meer dan een derde van de raadsleden vrouw is.

- ▶ De vertegenwoordiging van de vrouwen is zowel in de OCMW-raad als in de gemeenteraad en het CBS vergroot.
- ▶ Vrouwen zijn het best vertegenwoordigd in de OCMW-raad.

Verklarende woordenlijst

Een bruisende stad?

Geboortesaldo

Het aantal geboortes per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Sterftesaldo

Het aantal overlijdens per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Natuurlijke aangroei

Het geboortesaldo verminderd met het sterftesaldo.

Migratiesaldo

Het aantal inwijkingen verminderd met het aantal uitwijkingen per 1000 inwoners over een periode van één kalenderjaar.

Groene druk

De verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen en het aantal 20 tot 59-jarigen.

Grijze druk

De verhouding tussen het aantal 60-plussers en het aantal 20 tot 59-jarigen.

Afhankelijkheidsratio

De verhouding tussen het aantal 0 tot 19-jarigen plus het aantal 60-plussers, en de actieve bevolking (20 tot 59-jarigen).

Een veilige en gezonde stad?

Verkeersdode

Elke persoon die binnen de 30 dagen na een verkeersongeval waarin hij betrokken geraakte, overlijdt.

Zwaargewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt en waarbij een opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis noodzakelijk is.

Lichtgewonde

Elke persoon die in een verkeersongeval gewond geraakt zonder dood of opname van meer dan 24 uur in een ziekenhuis tot gevolg.

Ernstigheidsgraad

Deze graad meet het aantal doden en zwaargewonden per 100 verkeersslachtoffers.

Zachte weggebruikers

De fietsers, de voetgangers, de bestuurders van bromfietsen van het A- en B-type en de bestuurders van motorfietsen van zowel minder als meer dan 400 cc.

Criminaliteitsgraad

Deze graad beschrijft het gemiddelde aantal criminele feiten per 1.000 inwoners per maand.

Veiligheidsmonitor

Het belangrijkste onderzoek dat peilt naar de gevoelens van onveiligheid. Dit bevolkingsonderzoek werd op initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken uitgevoerd door de Algemene Politiesteundienst, afdeling Politiebeleidsondersteuning, in samenwerking met de provinciegouverneurs. De resultaten die hier gebruikt worden, vloeien voort uit de telefonische enquêtes van 2000 en 2002. De federale enquêtes omvatten telkens een steekproef van 6.000 mensen. Deze steekproef is representatief voor de Belgische bevolking van 15 jaar en ouder.

Mortaliteitsratio

Een waarde van 100 geeft aan dat er tijdens de beschouwde periode in de aangegeven stad evenveel waargenomen sterfgevallen waren bij een bepaalde ziekte als men verwachtte op basis van de gegevens van het Vlaamse Gewest. Er werd gestandaardiseerd voor leeftijdsstructuur.

Een leefbare stad?

Mediaaninkomen

Het inkomen van de middelste waarneming na rangschikking volgens toenemend inkomen.

Interkwartiel verschil

Het verschil tussen het hoogste en het laagste inkomen van de aangiften die 50% rond de mediaan beslaan. Deze maat geeft een idee van de spreiding van de inkomens rond de mediaan.

Interkwartiele coëfficiënt

De verhouding tussen het interkwartiel verschil en de mediaan.

Bestaansminimum (of leefloon)

Een sociale uitkering die een minimuminkomen waarborgt aan personen met weinig of geen bestaansmiddelen. Het bedrag is afhankelijk van de categorie waartoe de leefloontrekker behoort (samenwonend persoon, alleenstaand persoon, alleenstaand persoon met kinderen of samenwonende echtgenoten).

Een leidinggevende stad?

School enrolment rate

Deze ratio meet de verhouding van de schoolgaande jeugd in de scholen van de stad tot het aantal schoolplichtige jongeren in die stad.

Wanneer deze ratio groter is dan 100, betekent dit dat veel jongeren van buiten de stad in de centrumstad onderwijs komen volgen.

Omzet

Het resultaat van de verkoop van goederen en/of diensten aan derden in het kader van de normale activiteiten van het bedrijf.

Toegevoegde waarde

Theoretisch gezien is de toegevoegde waarde het verschil tussen de waarde van de productie (omzet) en die van de intermediaire verbruiken, ofwel de waarde van de geproduceerde goederen en diensten verminderd met de waarde van de in het productieproces gebruikte goederen en diensten.

De toegevoegde waarde laat toe de bijdrage van ondernemingen aan de nationale welvaart te meten.

Bibliografie

Inleiding

Historische situering, Stad Oostende
Jaarverslagen, Stad Oostende
Mobiliteitsplan, WVI, 2001
Bevolkingscijfer Raversijde 1970:
Archief Gemeente Middelkerke
Bevolkingscijfers Stene en Zandvoorde 1970:
Archief Provincie West-Vlaanderen
Bevolkingscijfers 1800-1960:
Vrielinck, S., De territoriale indeling van België 1795-1963,
Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2000
Bevolkingsgegevens NIS
www.oostende.be

Een bereikbare stad?

Mobiliteitsplan, WVI, 2001
De Lijn West-Vlaanderen
Jaarverslagen, Stad Oostende
LIN Vlaanderen, Afdeling Verkeerskunde
NMBS
Stad Oostende
Stad Oostende, De lokettenzaal in een nieuw kleedje, uit:
De Grote Klok, februari 1999, Oostende
Dochy, S. en Labis, S., Studie Test Aankoop,
Het gemeentelijk gemis, oktober 2000, nr. 436
www.vlaanderen.be
www.oostende.be

Een bruisende stad?

Bevolkingsgegevens NIS
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie
Planning en Statistiek: stativaria 24: In- en uitwijkingen in
Vlaamse steden en gemeenten, juni 2000
RSZ tewerkstellingscijfers
Viona, WAV, De arbeidsmarkt in de provincie Oost-
Vlaanderen, jaarboek 2000
Graydon
Toerisme Vlaanderen
Jaarverslagen, Stad Oostende
Sportdienst, Stad Oostende
Jeugddienst, Stad Oostende
Strategisch beleidsplan Toerisme, Stad Oostende
Beleidsplan 2003-2007
Bibliotheek Kris Lambert, Stad Oostende
Jaarplan 2003 Jeugddienst, Stad Oostende
WVC, Administratie Cultuur
Cijfers PMMK: PMMK
Cijfers domein Raversijde: TINCK
Colpaert, J. et al., EHSAL
www.fastigon.be

Een veilige en gezonde stad?

Verkeersgegevens, NIS
Zwakke weggebruikers 2000:
SADL (Spatial Application Division Leuven)
Zwakke weggebruikers 1991-1999: Mobiliteitscel
Jaarverslagen, Stad Oostende
Bevraging van de leerlingen in het kader van het drugbeleid op school, stedelijk rapport Oostende 2000, VAD
WVC
Elektronische sterfte-atlas van Vlaanderen (1990-1999):
www.wvc.vlaanderen.be
Politiële criminaliteitsstatistieken 2000, 2001:
www.poldoc.be

Een leefbare stad?

Jaarverslagen, Stad Oostende
Cijfers Stadim (verkooprijzen woningen en bouwgrond)
Cijfers NIS (inkomensgegevens, bestaansminimum, werkloze jongeren)
Cijfers OVAM (Openbare Afvalstoffenmaatschappij)
AROHM (Afdeling Monumenten en Landschappen)
AROHM (Departement Leefmilieu en Infrastructuur LIN)
(cijfers groene en recreatieve ruimte)
Federale Veiligheidsmonitor
www.monument.vlaanderen.be
www.oostende.be

Een leidinggevende stad?

Economisch belang van de zeehavens, Haven van Oostende, Boekjaar 2001, Nationale Bank van België
Economisch belang van de zeehavens, Haven van Brugge-Zeebrugge, Boekjaar 2001, Nationale Bank van België
Economisch belang van de zeehavens, methodiek, Nationale Bank van België
Departement Onderwijs
Bureau Van Dyck
www.portofoostende.be
www.ostendairport.be
www.riziv.be

Een participatieve stad?

Buelens, J., Vrije Universiteit Brussel
Jaarverslagen, Stad Oostende
Stad Oostende
www.vub.ac.be
www.oostende.be

Project Stedenbeleid

Administratie Binnenlandse Aangelegenheden
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Administratie Planning en Statistiek
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

